

vrede

verschijnt tweemaandelijks 46e jaargang | nr.362 | juli-augustus 2003
afgiftekantoor 9000 Gent 1
erkenning nr P 206485
Vrede - Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent
T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be
v.u.: M. Vanderborght, Beukendreef 15, 9401 Ninove

UITLEVERING VAN RICARDO CAVALLO AAN SPANJE

Het Mexicaans Hooggerechtshof zal de Argentijnse militaire officier, Ricardo Cavallo, uitleveren aan Spanje. De Spaanse rechter Baltasar Garzon vroeg en verkreeg zijn uitlevering op beschuldiging van foltering, genocide en terrorisme. Cavallo was in Argentinië, tijdens de 'vuile oorlog', van 1976 tot 1983 verantwoordelijk voor het clandestiene folteringscentrum van het militaire regime. Hij wordt beschuldigd van 350 feiten van schendingen tegen de mensenrechten. Hij was betrokken bij 246 verdwijningen, waarvan de slachtoffers nooit werden teruggevonden, en bij meer dan 100 gevallen van martelpraktijken. Hij is op zijn minst berokken bij de diefstal van 16 babies van de gevangenen welke overhandigd werden aan families die het regime gunstig waren. Cavallo leefde reeds jaren ongehinderd in Mexico. Hij werd aangehouden toen een Mexicaans dagblad hem ontmaskerde als geheim agent 'Serpico' van de 'vuile oorlog' in Argentinië.

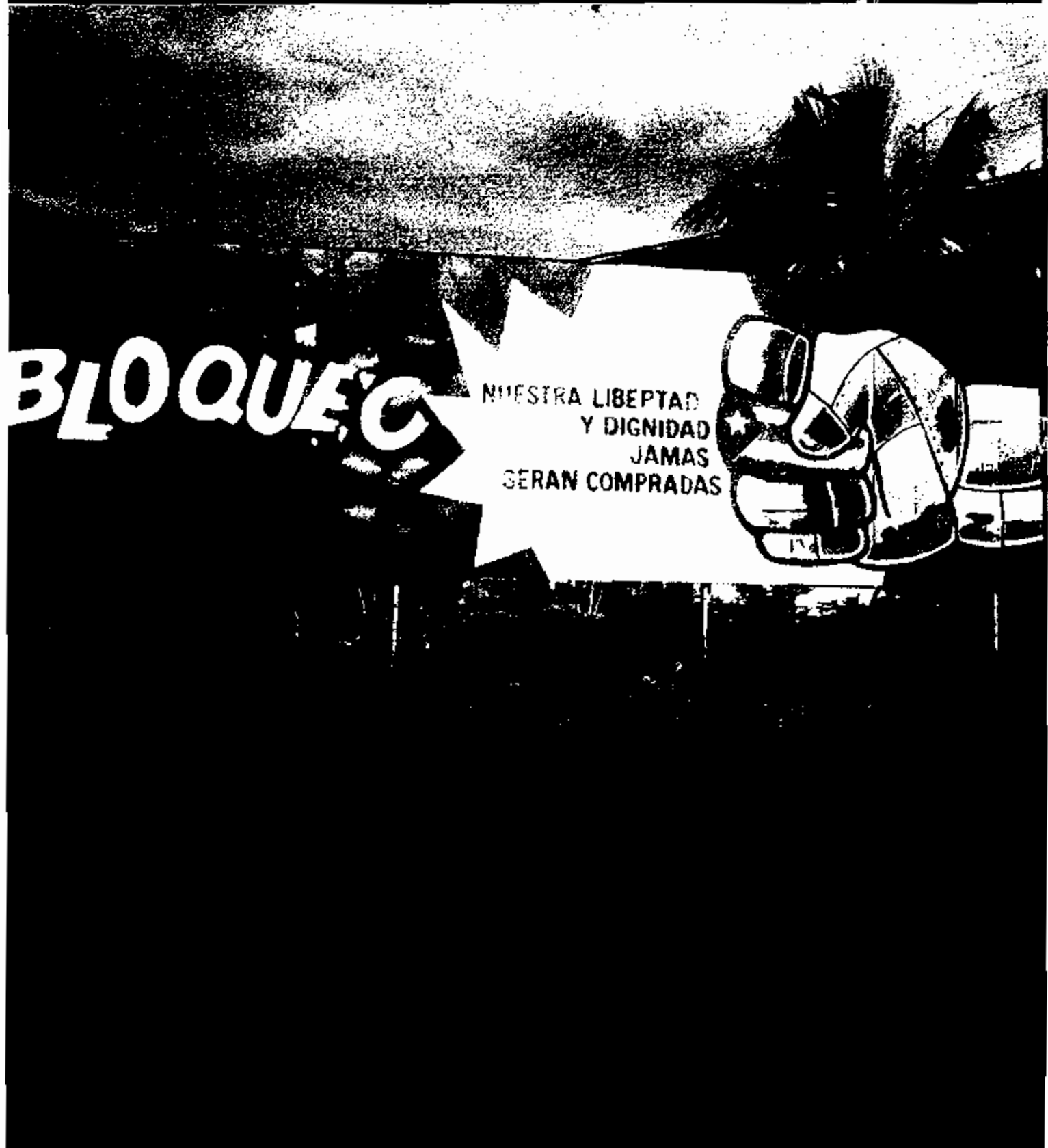
30 000 Argentijnse burgers verdwenen of werden vermoord tijdens de militaire dictatuur van generaal Galtieri. Velen werden gemarteld, gedrogeerd en vanuit een vliegtuig in de Plata rivier gedumpt.

Baltasar Garzon beschuldigde in het verleden generaal Pinochet op basis van schending van de mensenrechten. Engeland weigerde de uitlevering van de generaal wegens gezondheidsredenen.

Mexico is hiermee het eerste Latijns-Amerikaanse land die iemand uitlevert voor grove schending van mensenrechten onder het principe van de universele rechtspraak.

Bron

The Independent

EDITORIAAL	Europese politiemans	3
UITSKIJK	Vazallen	4
INTERVIEW	Met Paul-Marie de La Gorce	5
BEWAPENING	Het Killerkapitalisme: Oorlog wordt het domein van private ondernemingen	8
LATIJS-AMERIKA	Sociale onrust in Peru	13
CUBA	Komt na Irak, Cuba aan de beurt?	14
MIDDEN-OOSTEN	De Palestijnse muur	17
	Het leven zoals het is: bezetting	20
ECONOMIE	De strijd om de wereldhegemonie en de macht van de dollar	22
DOSSIER	Irak na de bommen	27
	De Verenigde Naties geeft zijn zegen aan Bush en Co	32
	Leugens	34
VREDESBEWEGING	Discussietekst: Europees leger	35
ONTWIKKELING	Hoe armer het gebied, hoe meer kans op burgeroorlog	36
	De eeuwige honger	37
VREDESBEWEGING	De macht van de basis respecteren	43
	De veldslag voor het imperium	44
OOST-EUROPA	Camp Bondsteel: het Amerikaanse fort in Oost-Europa	38
AZIË	Naar een nieuwe indamming	41
	Ontsnapt Noord-Korea aan een preventieve aanval?	46
AFRIKA	De rol van de houtindustrie in het Liberiaanse conflict	47
	EU interventiemacht in Congo	49
CULTUUR VAN VREDE	Civiele vredesmacht	50
	Dialogo voorkomt oorlog	51
AGENDA	.....	53
VOOR DE VUIST	1438: een slechte resolutie op maat van de oorlogcoalitie	55
TE ZOT OM LOS TE LOPEN	.....	56

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEHEER-PUBLICITEIT

Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent
prk 000-0956015-80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

3,47 euro: los nummer
19,83 euro: 6 nummers/jaar
22,31 euro: instellingen met factuur
24,79 euro: Nederland en E.U.
29,75 euro: rest vd wereld
Nederland:
22,31 euro op postbankgiro nr 5267830 van
Ad Woudenberg/VREDE
postbus 923111 1090 AH Amsterdam
steunabonnement: 29,75 euro
combinatie-abonnement met vredeschieds:
34,71 euro

ABONNEMENTENDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
OFFSET DRUK: Neveland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Coopman
FOTO OMSLAG: Danny De Couck

HOOFDREDACTEUR: André De Smet

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet,
Georges Spriet, Marie-Jeanne Vanmol,
Antoine Uytterhaeghe

REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Bracke, Paula Burghgraeve,
Mirel De Smet, Tienke Holvoet, Mohamed
Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine
Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter
Schepens, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden
Bavière, Wouter De Vriendt, Geert Goeman

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght Beukendreef 15
9401 Pollare-Ninove

...

De ondertekende artikelen beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.
Overname van artikelen is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentemplaar.

Werken mee aan dit nummer.

Georges Spriet, Willy Courteaux, Chris Den Hond, Frans Vandewalle, Manuel Cordoba, Xavier Declercq, Stijn De Coninck, Antoine Uytterhaeghe, Marie-Jeanne Vanmol, Thalif Deen (IPS), Jonathan Holslag, Colin Robinson, René Van Nerum, Jozef Vandromme.

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

EUROPESE POLITIEMAN

Er is een ontwerp van Europese grondwet goedgekeurd op de top van Thessaloniki. Italië en zeker premier Berlusconi, zouden deze grondwet graag officieel afkondigen op een bijeenkomst van regeringsleiders in het najaar. Na het Verdrag van Rome zouden we zo de Grondwet van Rome krijgen. Met andere woorden, sommigen willen er blijkbaar het tempo inhouden.

In deze grondwet wordt onder meer bepaald dat de Unie een minister van buitenlandse zaken zal hebben. Hij wordt aangesteld door de regeringsleiders, die ook het beleid zullen vastleggen met unanimiteit. Het europarlement heeft hieromtrent adviesrecht.

Wat het gemeenschappelijk defensiebeleid betreft, herhaalt men in de eerste plaats wat reeds in het Verdrag van Maastricht stond. Met name gaat het om het werken aan een gemeenschappelijke defensiepolitiek, die kan uitmonden in een gemeenschappelijke defensie op zich, mochten de regeringsleiders en staatshoofden daar unaniem toe beslissen. Hierbij zal men de engagementen respecteren van diegenen die ook NAVO-lid zijn, en het beleid op zich zal ook compatibel zijn met de politiek die in de NAVO werd afgesproken.

Vandaag beschikt de Unie over een operationele capaciteit die ze verkrijgt door toewijzingen van de lidstaten op civiel en militair vlak. Het betreft hier de bevestiging van het interventieleger dat in Helsinki in december 1999 werd afgesproken. Haar missies zullen in overeenstemming zijn met de principes van het VN Handvest. Deze missies worden nu breder geformuleerd dan toen, en de opgesomde opdrachten 'kunnen ook bijdragen tot de strijd tegen het terrorisme'. De EU leden zullen hun militaire capaciteit progressief verbeteren en er wordt een Europees bewapeningsagentschap geïnstalleerd.

Deze grondwet gaat dus verder op de ingeslagen weg. Het enige punt in het Europees beleid waar men het eens over is, betreft de strategie van militaire interventie. Deze strategie vormt ook de consensus binnen de NAVO. Het rijke gedeelte van de wereld geeft zichzelf nog maar 's de roeping om overal ter wereld militair op te treden om 'de vrede te stichten' of het 'terrorisme te bestrijden'.

Zo zal de NAVO deze zomer de militaire bezetting van Afghanistan op zich nemen. Onrechtstreeks zal de NAVO ook

bijdragen aan de bezetting van Irak, aangezien het bondgenootschap Polen zal ondersteunen in het (militair) beheren van een gebied in het tweestromenland dat Washington aan Warschau had toevertrouwd. De Europese Unie heeft al het commando in Kosovo overgenomen, en heeft nu ook de operationele leiding over een militaire vredesmissie in de Democratische Republiek Congo.

Je krijgt een indruk van zowel samenwerking als van concurrentie tussen NAVO en de EU. En dat lijkt ook wel het dubbelspoor te zijn dat vooral de Fransen – en in hun kielzog de Belgen – willen volgen. Soms Washington tegen de haren in strijken (zoals de politieke houding tegenover de aanval op Irak) soms meegaand (zoals de goedkeuring van een VN resolutie die de post-bombardementenperiode in Irak moet regelen). Kennelijk heeft men ook Louis Michel doen aanvoelen dat België in de ogen van G.W. Bush te ver was gegaan. Het formatieeraad heeft de genocidewet dus maar helemaal uitgekleed, terwijl het duidelijk blijkt dat de VS het Internationaal Strafhof (waar voor de toekomst de Belgische genocidewet zou kunnen vervangen worden) zal blijven saboteren.

België en de Europese Unie willen enerzijds de rol van wereldpolitieaanpak delen met de VS, en anderzijds heeft men zich een aureool aangemeten van verdediger van het internationaal recht. Maar een ethische houding politiek vertalen moet toch zwichten voor de economische en politiek belangen. Dat was reeds zo in het dossier rond Nepal, dat was zo voor de Amerikaanse wapentransporten naar de Golf, dat is nog maar 's het geval voor de genocidewet.

De vredesbeweging zal in onze regeringen nog niet direct een betrouwbare bondgenoot vinden. Aandacht, opvolging en actie zal nodig blijven voor een hele reeks dossiers: interventie, wapenhandel, militaire aankopen en budgetten. Het recente Belgische verleden heeft ook bewezen dat het parlement geen voldoende garantie biedt voor een democratische controle, en op Europees vlak is dergelijke democratische controle institutioneel zelfs niet voorzien voor het buitenlands en defensiebeleid. De bewegingen zullen de buitenparlementaire oppositie meer dan ooit zuurstof en kracht moeten kunnen geven.

VAZALLEN

| Willy Courteaux |

Uit de mond van sommige politici en uit de tekstverwerker van een aantal journalisten kunnen we vernemen, dat het zeer onverstandig is, de Verenigde Staten de rug toe te keren, want wij zijn van nature bondgenoten en kunnen het zonder elkaar niet stellen.

Natuurlijk is het altijd beter met andere landen vriendschappelijke betrekkingen te onderhouden in de mate waarop die relatie niet gehinderd wordt door economische tegengestelde belangen. Maar het idee van natuurlijk bondgenootschap met de USA is klinkklare onzin. Waar komt de idee vandaan? Voor een groot stuk omdat ze ons in twee oorlogen geholpen hebben om de vijand (tweemaal in casu Duitsland) te verslaan. In de Eerste Wereldoorlog hebben ze een expeditie gestuurd toen de oorlog op z'n einde liep. In de Tweede Wereldoorlog hebben ze met tegenzin hun troepen gestuurd omdat Hitler hen de oorlog had verklaard (en niet andersom, zoals de mythe luidt). Na de Tweede Oorlog hebben ze de West-Europese landen kunnen wijsmaken dat alleen een sterk militair bondgenootschap West-Europa kon behoeden voor een inval van de Sovjet-Unie. De waarheid is dat de fabrieken die hoogst gespecialiseerde wapentuigen vijf jaar lang hebben geproduceerd en verkocht hun deuren zouden moeten hebben sluiten en de Amerikaanse economie een lelijke knauw zou hebben gekregen. Ze hebben ook nooit kunnen uitleggen wat een uitgeputte en doodgebloede Sovjet-Unie te winnen had bij een bezetting van West-Europa.

Wat bindt ons dan? Een politiek systeem dat meer verschillen vertoont dan gelijkenissen. Zo zijn het bijvoorbeeld de grote concerns die beslissen wie tot president verkozen wordt, zodat het grootkapitaal en de politiek sterke banden met elkaar hebben. De media worden gemanipuleerd tot en met. Bij de oorlog tegen Irak waren televisie, radio en kranten propagandamachines voor het militaire ingrijpen, op misschien een paar kleine lokale kranten na (waar dan ook journalisten ontslagen werden wegens

afwijkende opinie).

Duitsland heeft er na de Tweede Wereldoorlog mee gestopt te verklaren dat God in alle militaire ondernemingen aan hun kant stond: het opschrift "Gott mit uns" is weggefallen van de gordel van de soldaten. In Amerika kan Bush zijn mond niet opendoen zonder God aan te roepen en te verklaren dat Amerika de speciale gunst van de Allerhoogste geniet. Om de wil van God uit te voeren houdt Amerika er dan ook een sterk leger op na, en elk individu kan de bescherming door God bewijzen door met pistolen op zak te lopen of een machinegeweer naast zijn klerkast te hebben staan om de onverlaat dood te schieten die het grondgebied durft binnen te vallen dat niet van hem is.

Amerika anderzijds valt nogal makkelijk grondgebied binnen dat niet van hem is. Europa is daar een heel stuk voorzichtiger mee, omdat wij twee moderne, vernietigende oorlogen op eigen grondgebied hebben meegemaakt en daar dus niet lichtvaardig mee omspringen. Amerika heeft nooit een grote wereldoorlog op z'n grondgebied meegemaakt (alleen een bevrijdingsoorlog in de 18de eeuw en een burgeroorlog in de heft van de negentiende eeuw).

De neiging tot gewelddadigheid in de USA uit zich ook door het feit dat de doodstraf er nog bestaat en uitvoerig wordt toegepast (vaak genoeg op onschuldigen). In die sfeer van gewelddadigheid is het niet te verwonderen dat meer dan twee miljoen Amerikanen in de gevangenis zitten. Deze cultus van het geweld is de Amerikanen natuurlijk niet ingeboren, maar is gevormd door de wijze waarop het land zich heeft gevestigd: het uitroeien van de oorspronkelijke bevolking.

Het religieus fundamentalisme dat in Amerika woekert is ook op het onderwijs neergestreken. In sommige gebieden zijn schoolboeken waarin de evolutietheorie van Darwin wordt uiteengezet verboden. Het ultra nationalisme wordt overal ingepompt van kindsbeen af. Er is vermoedelijk geen

land waar zoveel nationale vlaggen wapperen en waar iemand gemakkelijker voor "verrader" wordt uitgescholden als hij bijvoorbeeld tegen de oorlog in Irak is en dat ook durft te zeggen. Onder het presidentschap van Bush is Amerika fundamentalistischer dan ooit, al is het fundamentalisme nooit veruit de buurt, ook onder een "liberaal" president.

Verder heeft Amerika gebroken met vrijwel alle internationale overeenkomsten voor milieubescherming en wapenbeperking en erkent het International Strafhof van Den Haag niet. En de VN wordt geduld zolang het de belangen van Amerika niet in de weg zit, en in elk ander geval wordt het genegeerd. Het is dus niet Europa die met Amerika gebroken heeft: Amerika breekt voortdurend met Europa en met de rest van de wereld.

Niemand zal me horen zeggen dat we dan maar op voet van vijandschap met de USA moeten leven. Dat is so-wie-so een onbehaaglijke positie. Maar we moeten er wel rekening mee houden dat onze betrekkingen nooit gebaseerd kunnen zijn op gelijklopende geopolitieke en economische belangen en op een gemeenschappelijke cultuur. Maar als een poging om een min of meer evenwichtige relatie met Amerika te hebben, insluit dat we dan maar regelrecht een vazal moeten worden, zoals het Engeland van Blair, moeten we de zaak toch grondig overwegen. De wijze waarop de genocidewet geformuleerd werd, is duidelijk absurd. Het diplomatiek incident is ernstig genoeg. Maar het wordt door Amerika aangegrepen voor andere doeleinden. De NAVO in Polen neerzetten zou voor Amerika veel goedkoper zijn, en ze zouden ook beter kunnen rekenen op het vazalschap van dat land, dat zich toch al een halve eeuw als vazal heeft moeten gedragen, zij het van een andere mogendheid. De wens van Amerika om Europa vast te knopen aan zijn eigen beleid en wil, wordt aldus heel wat gemakkelijker, zodra heel Oost-Europa tot de Europese Unie behoort. ■

INTERVIEW MET PAUL-MARIE DE LA GORCE¹

I door Chris Den Hond I

Paul-Marie de la Gorce spreekt in Le Monde Diplomatique van maart 2003 over de optie Powell, die de strijd tegen Al Qaida en Afghanistan wilde aangaan. Daarnaast was er in Washington ook de kliek rond Wolfowitz en Rumsfeld die van in het begin Irak wilden aanvallen. Een gesprek met een Midden-Oostenkenner.

Wijst dat op een strijd binnen het Witte Huis?

Paul-Marie de la Gorce: De keuze over strategie moet niet beperkt worden tot een strijd tussen clans in het Witte Huis. Sinds 11 september werden verschillende opties voorgesteld aan Bush, wat de normale manier is om beslissingen te nemen in de VS. Net na 11 september heeft Bush gekozen voor de optie die Powell voorstelde. Dus een actie tegen Afghanistan en tegen de groep Al Qaida. Maar vanaf 15 september, dus amper vier dagen na de aanslag van 11 september werd de optie om Irak stelde de adjunct-secretaris van Defensie, Paul Wolfowitz, Bush voor Irak aan te vallen. Dat werd toen al verdedigd door belangrijke personaliteiten van de regering Bush. De president heeft toen enkel beslist om daarover niet onmiddellijk in het openbaar te spreken. Maar vandaag kunnen we zeggen dat hij toen al de optie om Irak aan te vallen ernstig nam. Van bij de aanvang van zijn presidentsmandaat heeft hij al gezegd dat men moest verdergaan dan waar men in 1991 gebleven was, dat het werk dus moest worden afgemaakt.

Velen, vooral in de Arabische wereld, zien de hand van Israël in de beslissingen van de regering Bush. Wolfowitz is een gekende pro-Israël-lobbyist. In welke mate zal de situatie in het Midden-Oosten veranderen ten gunste van Israël?

Paul-Marie de la Gorce: In de VS is er altijd een milieu geweest dat Israël stelselmatig steunt. Vandaag kunnen we zeggen dat dit milieu zeer veel invloed heeft

PAUL-MARIE DE LA GORCE

binnen de Amerikaanse regering. Bovendien heeft Israël momenteel niet eender welke regering: Sharon is aan de macht. En Sharon is erop gebrand om systematisch de Palestijnen terug te dringen, om de Palestijnse entiteit te elimineren die na de Oslo-akkoorden was tot stand gekomen. De Palestijnse Autoriteit is praktisch vernietigd door de Israëlische militaire interventies in de Palestijnse gebieden. Inderdaad, we zien vandaag dus een heel sterke convergentie tussen de Amerikaanse politiek en die van Israël. Nogmaals, dat is niet nieuw, maar vandaag is dat wel erg sterk.

Zal de rol van Turkije in het Midden-Oosten niet afnemen? We hebben onlangs een paar openlijke ruzies gezien tussen Turkije en de VS, dat is een nieuw gegeven. En Iran en Syrië?

Paul-Marie de la Gorce: De wil van de VS om de hand te leggen op Irak heeft

natuurlijk geleid tot de oorlog en de omverwerping van president Saddam Hoessein met de bezetting van Irak door Amerikaanse troepen. Dat heeft het schaakbord in het Midden-Oosten grondig veranderd. Er zijn vooreerst de politieke gevolgen. Alle staten van de regio zijn gewaarschuwd wat er kan gebeuren als ze zich niet plooiën naar de Amerikaanse eisen. Er zijn strategische belangen. De bezetting van Irak maakt de omsingeling van Iran volledig. Zoals je weet zijn er reeds Amerikaanse militaire basissen in de Kaukasus, in Centraal-Azië, in Afghanistan, in Pakistan en in de Golf. Tegelijk vervolledigt de Amerikaanse bezetting van Irak ook de omsingeling van Syrië, Libanon en Palestina, want ten noorden en ten zuiden van Syrië bestaat er een strategisch partnerschap tussen Turkije en Israël.

De veranderingen ten gevolge van de oorlog stellen alle landen van de regio voor nieuwe problemen. De strategische alliantie van Turkije met Israël verhoogt de druk op Syrië, Libanon en Palestina. Dat kadert in de visie van de VS. Maar tegelijk houdt de vernietiging van de Iraakse staat een risico in voor Turkije. Indien Irak uiteenvalt met in het noorden een onafhankelijk Koerdistan, zal dat ontegensprekelijk een sterke invloed uitoefenen op de Koerden in Turkije. Turkije stond voor de eerste keer in zijn geschiedenis voor een oorlog van de Amerikanen waarmee het niet akkoord ging. Turkije is als de dood voor het uiteenvallen van Irak. Washington heeft weliswaar duidelijk gesteld dat het niet wil dat Irak uit elkaar valt. De overgrote meerderheid van de bevolking in Turkije was gekant tegen de oorlog en dat heeft uiteindelijk geleid

— —

¹ Dit interview verscheen eerder in 't webzine 'Uipers' van juni 2003 www.uitpers.be

tot het mislukken van de onderhandelingen tussen Turkije en de VS over de belofte van 19 miljard dollar leningen en 6 miljard dollar cash schenking. Die mislukking heeft de oorlogsplannen gewijzigd en dat heeft zijn invloed voor de perspectieven in de regio. Maar de essentie is dat Turkije absoluut niet wil dat Irak uiteenvalt en Israël wil absoluut geen Irak met een sterke regering. Die tegenstrijdige druk maakt dat de VS voor het ogenblik beslist hebben om Irak in een staat van grote verdeling te houden. De eis van Turkije en Israël zal wegen op de toekomst van heel de regio.

Wat vindt u van de houding van de Koerden in Irak? Ze hebben zich militair verbonden met de Amerikanen. Voor vele Arabieren zijn de Koerden daarin veel te ver gegaan, vooral omdat de Koerden nooit enige garantie op papier gekregen hebben voor het post-Saddam-tijdperk. Zal het nog ooit goed komen tussen Koerden en Arabieren?

Paul-Marie de la Gorce: Het geval van de Koerden in Irak is een speciaal geval. Het is de enige Koerdische regio die sinds lang politiek georganiseerd is, weliswaar in twee rivaliserende bewegingen, maar sterk gestructureerd met een echte inplanting, representatief voor de bevolking en met een traditie. Het zijn echte politieke krachten, waarmee rekening moet gehouden worden. Men kan geen beslissingen nemen over de toekomst van de Iraaks-Koerdische regio buiten deze politieke krachten. Tegelijk zijn de Koerden in contact met Arabieren en Turkmenen, die in dezelfde regio leven, meer bepaald in Mossoel en Kirkoek. Dat stelt een probleem van samenleven van deze verschillende bevolkingsgroepen. Je kan daar geen muur tussen bouwen. Het stelt ook een probleem van verdeling van de natuurlijke rijkdommen en de band met de rest van Irak. Want het is helemaal niet zeker dat de Koerden er baat bij hebben dat Irak uit elkaar valt. Als de optie om van Iraaks-Koerdistan een onafhankelijke staat te maken niet haalbaar geacht wordt, dan blijft er niets anders over dan een systeem te vinden waarbij de verschillende bevolkingsgroepen moeten samenleven.

Welk type staat met welke politieke instellingen is het best aangepast aan de specificiteit van Irak, waar Koerden, sjiieten, soennieten, Arabieren samenleven?

Paul-Marie de la Gorce: Er zullen nieuwe politieke instellingen moeten uitgevonden worden, aangepast aan de specifieke omstandigheden van Irak. Men moet zich vragen stellen over de werkbaarheid en de haalbaarheid van een federale oplossing. Men kan geen duidelijke grens trekken tussen de verschillende gemeenschappen. Kirkoek en Mossoel worden bewoond door Koerden, Arabieren en Turkmenen. Dat geldt ook voor de soennieten en sjiieten. In het verleden waren zij sterk verenigd in de strijd voor een onafhankelijk Irak. Soennieten en sjiieten hebben tot driemaal toe samen gevochten in grote opstanden tegen de Britse kolonisator. Noch de soennieten, noch de sjiieten hebben de opdeling van Irak geëist daarna. Bagdad is de grootste sjiitische stad van het land. Maar er leven ook vele soennieten en het is de hoofdstad van het land.

Is het mogelijk om een systeem te vinden dat alle gemeenschappen tevreden stelt? Dat is net de inzet van de komende periode. In het verleden zijn er meerdere pogingen geweest tot een aanvaardbare politieke oplossing voor het geheel van de bevolking. Tijdens het bewind van Saddam Hoessein zijn er twee pogingen geweest om tot een overeenkomst te komen met de Koerdische gemeenschap. In het begin van zijn regime en eind 1991. Ik was in Bagdad op dat moment en ik zie nog de foto's voor me met president Hoessein en de vertegenwoordigers van de twee Koerdische partijen. Om verschillende redenen zijn die pogingen mislukt of slecht uitgedraaid. In 1991 zijn de VS tussengekomen om een akkoord te verhinderen. Vandaag moet een akkoord gevonden worden dat aanvaardbaar is voor het geheel van de bevolking.

Zal de rol van Turkije in de regio verminderen? En welke zal de invloed zijn op de Koerden in Turkije? Meer rechten voor de Koerden in Irak, kan dat een positief effect hebben op de Koerden in Turkije?

Paul-Marie de la Gorce: De rol van Turkije

zal niet verminderen. Turkije blijft de voornaamste bondgenoot van de VS op een hele reeks belangrijke fronten. In de Kaukasus, in Centraal-Azië waar zoveel Turkse talen worden gesproken, in het Midden-Oosten waar Turkije een bondgenootschap heeft met Israël. Zelfs in de ontmanteling van Joegoslavië en de Balkanoorlog heeft Turkije een belangrijke rol gespeeld in de ogen van Washington. Denk niet dat de rol van Turkije zal afnemen, maar de pacificatie van Irak, de normalisatie zou natuurlijk een vreedzaam effect kunnen hebben op Turkije. Als Turkije geen angst meer moet hebben van mogelijke problemen komend uit een onstabiel Irak, dan zou er misschien wel een vreedzame coëxistentie kunnen komen tussen verschillende bevolkingsgroepen.

Dat is natuurlijk een optimistische hypothese en dus in de veronderstelling dat er in Irak een vreedzame evolutie is in het belang van de bevolking. Maar ik ben niet optimistisch. Ik stel vast dat de VS de Iraakse staat vernietigd hebben, niet alleen de regering verdreven. De Amerikanen zullen in de verleiding komen om tot een akkoord te komen met etnische of religieuze groepen in functie van de omstandigheden, zoals ze indertijd in Libanon gedaan hebben. Maar Irak is Libanon niet. Het Iraakse nationale gevoel is heel sterk. En Iran kan tot de verleiding komen om de politiek in Irak te beïnvloeden via de sjiitische gemeenschap. Kortom, we zitten in een heel moeilijke periode.

U schrijft dat de ontwapening van Irak niet de echte bedoeling was van de VS. Die mening wordt ondertussen wereldwijd gedeeld. Kan men spreken van een herkolonisering van Irak of kan men hopen, zoals de Koerden, dat de huidige Amerikaanse bezetting positieve effecten kan hebben?

Paul-Marie de la Gorce: Het is belangrijk te begrijpen dat het doel van deze oorlog helemaal niet de ontwapening was van Irak. Die ontwapening is al lang geleden gebeurd. De oorlogspropaganda verplicht de VS ertoe om alles te doen om toch maar ergens massa-vernietigingswapens te vinden. Dat heeft geen enkele geloof-

waardigheid. Het is onmogelijk gebleken banden te leggen tussen het Iraakse regime en Al Qaida. En bovendien is de opbouw van een democratie in Irak zeker niet verenigbaar met de huidige bezetting van Irak door de Amerikaanse troepen. Er zijn sterke nationalistische en islamitische groepen die heel anti-Amerikaans zijn en daarvoor reeds betoogd hebben. De Amerikanen zijn zeker niet gehaast om deze groepen de vrije loop te laten.

Het probleem is nu dat er in een versnipperd Irak met een vernielde staat, met vernielde collectieve voorzieningen zoals water en elektriciteit, telefoon en gezondheidszorg, veel risico's op conflicten en crisissen bestaan.

Kunnen de Koerden aan hun trekken komen? Ja, in de mate dat ze verenigd blijven rond toegankelijke eisen. Maar niet als de crisis en de conflicten zich uitbreiden over het hele grondgebied. Ze kunnen op diverse manieren betrokken partij worden: als Turkije vindt dat zijn belangen worden geschaad, kan Turkije binnenvallen. Of Iran kan op zijn manier invloed uitoefenen. Er bestaan veel gevaren voor de Koerden vandaag de dag. Het is goed mogelijk dat de Koerden deze keer geluk hebben, maar er bestaat geen enkele zekerheid. De beste kans voor de Koerden bestaat in de heropbouw van een Irak waarbij de verschillende bevolkingsgroepen akkoord gaan om samen te leven. Zover zijn we nog niet.

De eerste Golfoorlog werd gevoerd onder het mom van een brede alliantie, ook met Arabische landen. Nu traden Amerikanen en Britten alleen op. Zullen internationale instellingen zoals de VN, NATO, Europese Unie nog een rol kunnen spelen nu de VS hun dominantie in de wereld nog hebben versterkt?

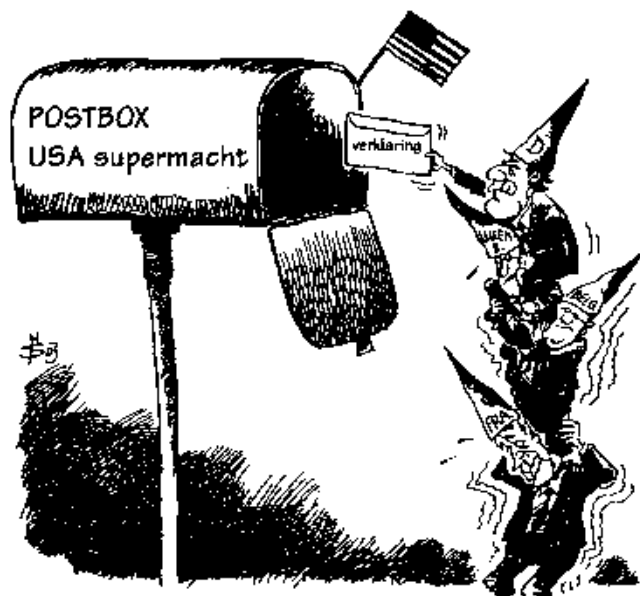
Paul-Marie de la Gorce: Er bestaat geen twijfel aan het feit dat Washington de Iraakse zaak in eigen hand zal houden. Het is niet voor niets dat de Amerikanen oorlog gevoerd hebben. Ze accepteren de moeilijkheden die daarvan het gevolg zijn. De VS oordelen dat het politiek, strategisch en economisch belang groot genoeg is om die oorlog te voeren. Op politiek vlak kunnen de VS nu nog meer

druk uitoefenen op alle landen in de regio. Strategisch door de mogelijke acties tegen Iran, Syrië en Palestina. En het economische aspect is zeer belangrijk. In de mate dat Washington de export van Iraakse olie zal controleren, kan het druk uitoefenen op het geheel van de brandstofmarkt en allereerst op Saoedi-Arabië. De Amerikanen hebben geen ver-

verbinden met de Arabische oppositie in plaats van met de VS?

Paul-Marie de la Gorce: Het Koerdische volk, meer bepaald de Koerden in Irak, staat voor een historisch belangrijke keuze. Het is begrijpelijk dat de Koerdische leiders de steun zoeken van de VS, want het is de grootste grootmacht in de wereld. Nu hebben ze het gevoel langs

de kant te staan van de sterkste. Het is waar dat ze nu al sinds meerdere jaren resultaat geboekt hebben met de autonome zone in het noorden van Irak. Maar de Koerden leven niet in de Verenigde Staten.

Die Welt

DWERGENOPSTAND

trouwen meer in het Saoedische regime, sinds uitgekomen is dat 15 van de 19 verantwoordelijken van de aanslagen van 11 september de Saoedische nationaliteit had. Dat wil zeggen dat de Amerikanen heel zeker hun greep op Irak niet zullen lossen, heel zeker niet.

Er zullen inspanningen gedaan worden om de rol van internationale instellingen terug groter te maken, meer bepaald van de VN. Maar de Amerikaanse regering zal dat proberen te verhinderen. Dat is een grote uitdaging voor de internationale gemeenschap in de komende periode, want iedereen weet dat het Midden-Oosten de meest explosieve regio is in de wereld. Daaruit kunnen crisissen en conflicten komen.

Tussen Koerden en Arabieren is het niet altijd een gelukkig huwelijk. Zal het nog ooit goed komen tussen Koerden en Arabieren? Zal met deze oorlog de haat tussen Arabieren en Koerden niet nog toenemen? Zouden de Koerden zich niet beter

Ze leven in die regio. En ze zullen in die regio blijven leven met andere volkeren als buren. De vrede met die buren is de voorwaarde voor een vreedzaam samenleven van heel de Koerdische gemeenschap.

Alle mogelijke steun van de VS aan de Koerden zal niet kunnen verhinderen dat de veiligheid van de Koerden constant gevaar loopt als er geen vredesakkoord gesloten wordt met de buurvolkereen. Israël toont dat goed aan. De Amerikaanse steun aan Israël verzekert ongetwijfeld de militaire kracht en superioriteit van Israël. Maar het verzekert niet de vrede. Het verzekert geenszins de individuele veiligheid van de inwoners van Israël.

De keuze voor het Koerdische volk bestaat in een regelmatige, georganiseerde overeenkomst met de buurvolkereen, dus eerst en vooral met de Arabische inwoners van Irak. Dat is de ware voorwaarde voor hun toekomst.

■

HET KILLERKAPITALISME: OORLOG WORDT HET DOMEIN VAN PRIVATE ONDERNEMINGEN

I Frans Vandewalle I

Sinds ongeveer 1990 is er een nieuwe manier van oorlogvoering in de maak. Het is in wezen een voortzetting en vervolmaking van het oorlog voeren door de huurlingengroepen, die actief waren in de jaren onmiddellijk na de onafhankelijkheidsverklaring van Afrikaanse staten. Het wordt echter niet meer als dusdanig bestempeld, omwille van de taboesfeer die rond de term 'huurlingen' hangt.

Bovendien kan de nieuwe oorlogvoering ook rekenen op heel wat meer professionaliteit.

Sinds het einde van de twintigste eeuw bieden privaat goed gestructureerde ondernemingen zeer uiteenlopende militaire en veiligheidsdiensten aan. In het begin met enige tegenzin aangekeken omwille van hun uitgesproken militair opzet, werden zij al gauw stiekem gesteund en wordt er nu zelfs in het openbaar op hun diensten aanspraak gemaakt. Zo'n private militaire maatschappij wordt PMC genoemd, naar de afkorting van de Engelse term 'Private Military Corporation' of 'Company'. Zoals traditionele handelsvennootschappen opereren PMC's vanuit moderne kantoorgebouwen, doen aan marktanalyse en hebben hun eigen promotionele webstek. Tegen forse vergoedingen worden zij door overheden ingehuurd om militaire contracten uit te voeren in binnen- en buitenland en zijn in die zin een verlenging van de huurlingengroepen van weleer. Aldus worden PMC's een belangrijk vehikel van politieke en economische belangen en wordt oorlog voeren stilaan een geliefd domein van vrije handel en private ondernemingen.

Het fenomeen kende zijn debuut in Zuid-Afrika. Na het beëindigen van het apartheidregime werden de militaire en apartheidsgesinde inlichtingendiensten, die over zeer ruime staatsmiddelen beschikten, grotendeels opgedoekt. Een groot aantal lieden met een zeer gedegen militaire ervaring werden werkloos. Zij richtten volgens de gangbare regels een maatschappij op, waarbij zij hun ervaring aan de private ondernemingswereld aan-

boden. Hun eerste klanten waren Zuid-Afrikaanse diamantondernemingen, zoals giganten De Beers en Anglo-American. Dit was de start van de eerste PMC, die later zou bekend worden als *Executive*

heen met duidelijk communistische allures en gesteund door Cubaanse en Russische raadgevers. Unita had de diamantgebieden in handen, MPLA beheerde de noordelijke olierijke regionen. Toen

Outcomes (EO) en zijn actiefeld zou uitbreiden over grote delen van sub-Sahara Afrika. Meteen werd reeds toen de basis gelegd voor de koppeling van militaire actie aan grondstoffenuitbating.

In het nabijgelegen Angola was een burgeroorlog aan de gang tussen de Unita-rebellen, voorheen gesteund door het apartheidregime van Zuid-Afrika en het MPLA van president Dos Santos, voor-

Unita olie-ontginningsgebieden hadden veroverd van een Brit, Anthony Buckingham, deed deze een beroep op de diensten van EO. De nochtans ideologische verwantschap van EO met Unita werd al gauw ingeruild voor een eerste lucratieve opdracht in het buitenland. Niet alleen werd het petroleumgebied in geen tijd heroverd, maar ook werd rebel lenleider Jonas Savimbi gedwongen in

november 1994 met het MPLA over vrede te onderhandelen.

De VS begonnen zich echter zorgen te maken over EO's machtspositie in het olie-rijke noorden als gevolg van diens militaire successen. Tevens beviel het hen niet, dat EO zijn wapens betrok uit Zuid-Afrika en andere niet-Amerikaanse landen. De VS zetten president Dos Santos onder druk om de EO-huurlingen, zoals ze door Washington toen nog werden bestempeld, naar huis te sturen. EO moest dus begin 1996 Angola verlaten om plaats te maken voor een Amerikaanse concurrent, *Military Professional Resources Incorporated* (MPRI).

Inmiddels waren EO en de Britse zakenman Buckingham partners geworden. EO werd naast in Pretoria ook in Londen geregistreerd en beide partners hadden niet alleen in de olie- en gas-, maar ook in de diamantontginning en in allerlei aanverwante domeinen zusterondernemingen kunnen oprichten. Bovendien had Buckingham EO geïntroduceerd bij de regering van het diamantrijke Sierra Leone, dat niet meer bij machte was rebellenopstanden, gesteund door buurland Liberia, in te dijken. Het huwelijk tussen grondstoffenontginning en private oorlogvoering was in Angola een volkomen feit geworden en het fenomeen werd nu geëxporteerd naar andere delen van Afrika.

Het scenario dat zich afspeelde in Sierra Leone was in grote lijnen gelijk aan dat van Angola. In een mum van tijd werden de diamantgebieden op de rebellen heroverd. Toen Sierra Leone zijn schuld voor de diensten van EO niet kon betalen, werd de holdingmaatschappij, waarvan EO en de bedrijven van de Brit Buckingham intussen deel uitmaakten, bedacht met een aantal diamantconcessies. De rebellenleider werd tot een vredesakkoord gedwongen en er werden democratische verkiezingen gehouden. Amper enkele maanden na de aanstelling van een burgerpresident werd er weer een staatsgreep gepleegd en viel het land ten prooi aan algemene plunderingen door allerlei legereenheden. EO werd terug ingezet om orde op zaken te stellen, samen met een aanverwante Engelse

PMC, *Sandline International*.

Tienduizenden burgers kwamen door de militaire interventie van beide PMC's om of sloegen op de vlucht. Echter deze keer - zo zou blijken uit een diepgaand onderzoek waartoe de Engelse regering onder druk van de publieke opinie moest overgaan - gebeurde de tussenkomst van PMC's met de heimelijke steun van Engelse overheidsdiensten en de stilzwijgende goedkeuring van de VS.

Of Engeland hierbij enkel het herstel van een democratische orde beoogde, dan wel het vrijwaren van zijn aanspraak op de minerale rijkdommen van Sierra Leone, zijn vroegere kolonie, is de hamvraag. Opmerkelijk feit is deze keer, dat in Sierra Leone acties van PMC's niet alleen

activiteiten, zoals wegenwerken en transport, ontwikkelen en aldus het economische leven van de regio in hun voordeel grondig gaan beïnvloeden.

PMC's worden echter niet altijd ingeroepen door staten in moeilijkheden. In plaats van conflictgebieden op te zoeken en zich rechtstreeks in gevechtsactiviteiten te mengen, legden vooral Amerikaanse private militaire ondernemingen zich aanvankelijk enkel toe op het verschaffen van gedegen militaire opleiding aan legereenheden van staten, die niet de know-how hadden om die taak zelf naar behoren uit te voeren.

Zo heeft *Vinnell Corporation* reeds sinds 1975 een lange-termijn contract waarbij de 75.000 manschappen van de

Deze private militaire ondernemingen zijn vaak actief in conflictgebieden die rijk zijn aan grondstoffen. Regeringen zijn dikwijls bij gebrek aan geld verplicht als vergoeding concessies voor mijnontginning te verlenen.

gedoogd maar ook werden gesteund door vreemde mogendheden.

Het is niet de bedoeling verder in te gaan op de interventies van EO in andere Afrikaanse landen, maar wel uit te zoeken wat het PMC-fenomeen, dat werd ingeluid door de oorspronkelijk Zuid-Afrikaanse private militaire onderneming, precies betekent in het wereldgebeuren. De wapenfeiten van EO in Angola en Sierra Leone kunnen daar reeds gedeeltelijk een antwoord op geven.

PMC's zijn inderdaad vaak actief in conflictgebieden, die rijk zijn aan grondstoffen. Een belangrijk gegeven daarbij is de manier waarop PMC's soms voor hun diensten worden vergoed. Bij gebrek aan geldelijke middelen worden regeringen in conflictgebieden meestal verplicht als vergoeding concessies voor mijnontginning te verlenen. De concessies worden nadien doorspeeld naar zusterondernemingen, die op hun beurt aanverwante

Nationale Garde van Saoedi-Arabië gevechtstraining en de nodige uitrusting worden verschaft om de Saoedische olie-velden tegen eventuele vijanden te kunnen beschermen. Ook was het de opdracht van het Amerikaanse MPRI om in Angola, na het vertrek van EO, enkel in te staan voor de opleiding van het nationale leger, opdat het zelf de bescherming van de oliegebieden zou kunnen verzekeren. Beide PMC's tellen in hun rangen ex-militairen met lange jaren van dienst in militaire topfuncties en munten per definitie uit in hun gehechtheid aan de politieke gedragslijn van Washington.

Mede door die volgzzaamheid kreeg MPRI rechtstreeks van het US State Department de opdracht toegewezen om het Kroatisch leger helemaal te herstructureren en te trainen. Zo slaagde het voordien inefficiënt Kroatisch leger er in om met veel bravoure en niet zonder overmatige brutaliteit in 1995 de streek

van Krajina op de Serviërs te heroveren.

Voortgaand op de successen van EO en daartegenover de kostenopslorpande en ondoeltreffende acties van VN-vredesmachten in Afrika, had de Amerikaanse administratie al vlug ingezien, dat het inzetten van PMC's vooral bij controversiële militaire interventies niet alleen financieel zeer aantrekkelijk is maar ook uitstekend van dienst kan zijn om eventueel politieke of publieke bezwaren daar-

tenbesparend werkt, is de aansprakelijkheid van PMC's bij gebeurlijke mistoestanden nauwelijks hard te maken. Het bewijs van misbruiken moet immers worden geleverd door de natie die om assistentie vraagt en indien zij daarin al zou slagen, loopt zij gevaar verdere assistentie te worden ontnomen. De gevaren voor de hulpbehoevende natie zijn al even duidelijk. Zij geeft namelijk het haar voorbehouden monopolie inzake ordehandha-

centrale gezag, mocht blijken dat dit beter uitkomt voor de ontginningsfirma's voor wie ze werken. Tegen alle regels van de rechtsstaat in, houden zij de beslissing in handen over de uitkomst van het conflict in een voor hen vreemde natie. Natuurlijke rijkdommen die ten goede zouden moeten komen aan lokale bevolkingsgroepen en hun ontwikkeling, worden het jachtterrein van buitenlandse belangengroepen. Derde Wereld landen, zoals Angola, Sierra Leone of Kongo blijven arm, onstabiel en onderontwikkeld, ondanks hun bodemrijkdommen, die worden doorgesluisd naar Eerste Wereld mogendheden. De inzet van PMC's in Afrika door vermogende naties is kennelijk alleen bedoeld om zich deze rijkdommen toe te eigenen zonder inachtneming van mensenrechten of repercussies op het relatieve welzijn van inheemse bevolkingen. Het resultaat is in wezen een verkapte vorm van neo-kolonialisme en de negatie van de Afrikaanse rechtsstaat.

De acties van PMC's gekoppeld aan de ontginning van natuurlijke rijkdommen door grote financiële groepen resulteren bovendien in een concentratie van geld, wapens en macht. Wanneer dan meerdere vermogende naties via hun respectievelijke PMC's op dezelfde mijn- en oliegebieden azen, is het niet denkbeeldig dat de geprivatiseerde oorlogvoering zich in een nabije toekomst afspeelt tussen rivaliserende private monsterondernemingen. Wat dan het lot wordt van inheemse bevolkingen, is vooralsnog niet in te schatten.

In een aan zichzelf toegewezen rol van promotor van een nieuwe wereldorde, tellen de VS inmiddels het grootste aantal actieve private militaire vennootschappen. Daar zij privaat eigendom zijn, hoeven deze Amerikaanse maatschappijen, om buitenlandse acties te ondernemen, enkel een licentie te bekomen van het State Department, zonder dat het Congres en bijgevolg de publieke opinie daarop toezicht wordt gegund. PMC's zijn voor de Amerikaanse administratie daardoor de ideale constructie om via contracten kostenbesparend, met behoud van schijnbare neutraliteit en zonder bekommernis om verantwoordelijkheden, toch haar invloed in andere landen uit te brei-

Private militaire assistentie vormt een uitgelezen aanleiding voor sterke naties om hun invloed bij zwakkere naties op te dringen.

omtrent op te vangen. Wat in de regel de verantwoordelijkheid is van regeringen en hun respectievelijke legers als erkende overheidsinstellingen, wordt op die wijze doorgeschoven naar private ondernemingen, die aan de publieke opinie weinig rekenschap verschuldigd zijn. Dat stelt tevens de regeringen financieel en juridisch in een zeer comfortabele positie. De vraag is echter in hoeverre opdrachtgevers de acties van hun PMC's op correcte uitvoering kunnen en willen opvolgen. Het aantal staten, dat interne conflicten niet meer in bedwang kan houden en om militaire hulp van buitenaf vraagt, gaat in stijgende lijn. Regeringen van vermogende staten zijn niet meer geneigd het eigen leger hiervoor op pad te sturen. PMC's kunnen veel vlugger worden ingezet en vallen, ondanks de hoge toegekende vergoedingen, doorgaans ook goedkoper uit dan de uitgaven, die voor tussenkomsten van het conventionele leger zouden moeten worden voorzien. De groei van het aantal PMC's bij vermogende naties is bijgevolg evenredig. Beider vraag om en aanbod van private militaire assistentie zijn een uitgelezen aanleiding geworden voor sterke naties om hun invloed en dominantie op zwakkere naties op te dringen.

De voordelen voor de natie die via PMC's assistentie aanbiedt, zijn overduidelijk. Terwijl private militaire actie kos-

ting en oorlogvoering uit handen en vertrouwt dit toe aan de willekeur van een private onderneming, die beschikt over een militair overwicht. De vragende natie bevindt zich daarom in een zeer kwetsbare positie. Vaak moet zij toezien hoe haar soevereiniteit helemaal wordt uitgehold en hoe haar bodemrijkdommen worden verpand tegen het veilig stellen van haar leidende klasse, die wordt zoet gehouden met persoonlijke deelname in de winsten gepuurd uit grondstoffenuitbating. Woekerende corruptie en onfrisse financiële hoogstandjes worden de vaste regel ten koste van het algemeen burgerwelzijn. Daarbovenop verkiezen zowel de leidende klasse als de private onderneming en haar buitenlandse opdrachtgever vaak het intern conflict gaande te houden om zodoende de buitenlandse inmenging te kunnen bestendigen. PMC's blijken bijgevolg in eerste instantie te functioneren als verlengstuk van heimelijke buitenlandse politieke en economische expansie, die al te vaak aan de opmerkzaamheid van de publieke opinie ontsnapt.

Specifiek voor Afrika met zijn veelvoud aan rebellenbewegingen opereren private militaire maatschappijen met de prioritaire bedoeling gebieden die olie of andere voor consumptie belangrijke grondstoffen produceren, te beveiligen tegen rebellengroepen of zonodig rebellen te steunen in hun strijd tegen het

den, vooral in landen die nog volop aan ontwikkeling toe zijn. Voor dat soort strategie van schijnbare neutraliteit en ontkenning van officiële verantwoordelijkheden bestaat er in het Engels een passende omschrijving: "the comfort of plausible deniability", met name "het gemak van gewiekste loochenaarheid" van iets wat moet worden gehuld in geheimzinnigheid.

Sinds de 11 september aanslag en de onrust in de Perzische Golf, hebben de VS hun aandacht aangescherpt op de oliereserves in de Afrikaanse staten rondom de Golf van Guinea. De Amerikaanse regering heeft deze regio uitgeroepen tot een 'gebied van vitaal strategisch belang' en verklaarde ongezoeten dat de Afrikaanse olie een prioriteit is 'voor de nationale veiligheid van de VS en de nood aan energiebronnen'.

Midden in dat gebied ligt een voor Afrikaanse begrippen minuscule land. Het bestaat uit een klein gebied op het Afrikaanse vasteland geprangd tussen Kameroen en Gabon en uit een nog kleiner eiland, voorheen Fernando Po en nu Bioko genoemd, en waarop de hoofdstad Malabo is gelegen. Het land kwam nauwelijks in het wereldnieuws en was een overblijfsel van een vroegere Spaanse nederzetting. Alleen het eiland was goed bekend bij ornitologen omwille van zijn zeer uitzonderlijke vogelpopulatie.

Voor de kust en bij het eiland werden olievelden ontdekt, die sinds 1996 worden ontgonnen. Amerikaanse oliebedrijven beheersen nu het hele landschap en olieplatformen de zee. De president van het landje, Teodoro Obiang, gaf de VS volmacht voor de ontginning en krijgt een royaal deel van de opbrengsten aangesmeerd. Door naijver binnen de regering van het land ontstonden spanningen die in maart 2002 tot een poging leidden tot staatsgreep. Niet getreurd, het Pentagon dat bij monde van zijn regionale directeur voor Centraal Afrika het landje de weinig benijdenswaardige titel had verleend van 'the Kuwait of Africa, US-friendly for both investment and security reasons', had reeds voordien de nodige contracten toespeeld aan de Amerikaanse private militaire maatschappij MPRI, om alles binnen een Amerikaanse orde stevig in

handen te houden.

Er wordt geschat dat de oliereserves van Equatoriaal Guinea zullen opgebruikt zijn binnen de tien jaar. Inmiddels heeft de inheemse bevolking weer het nakijken en waren in 2000 de gemiddelde inkomsten per hoofd nog steeds slechts twee dollar per dag. Mensenrechten zijn er van geen tel, de levensvoorwaarden zijn ellendig en het grootste deel van de bevolking leeft in sloppenwijken, terwijl de president, zijn familie en getrouwen voor zich opulente villa's hebben laten optrekken in de VS. Begin van dit jaar kwam nog aan het licht, dat op een persoonlijke rekening van president Obiang bij de Riggs Bank in Washington zo'n 500 miljoen dollar werd gestort door internationale oliemaatschappijen, waaronder Exxon Mobil dat, daarover ondervraagd, zich schuilt houdt

in Senegal, Mali, Benin, Nigeria, Kenia en Malawi. Als verantwoording voor het opdrijven van hun militaire aanwezigheid via PMC's, benadrukken de VS de instabiliteit in vele Afrikaanse staten en daardoor het gevaar voor terrorisme sinds de aanslagen in 1998 op hun ambassades in Kenia en Tanzania. Vooral de 11 september aanslag heeft geleid tot een proliferatie van PMC's, zodat de contracten die het Pentagon heeft uitgeschreven, niet meer te overzien zijn.

De recente oorlog tegen Irak en de taken, die voor Amerikaanse PMC's gepland zijn in het naoorlogse Irak, moeten worden bekeken in een zelfde context van beveiliging van energiebronnen, hoewel de nieuwe strategie sinds het aantreden van de Bush junior administratie nog iets verder wil reiken. De 11 september

NATIONAL INTERNATIONAL STRATEGIC LAW ENFORCEMENT

MPRI

Providing the world the best defense, law enforcement and leadership training - capitalizing on the experience and skills of America's best seasoned professionals. Integrity, ethics, professionalism, quality, and cost competitiveness are our hallmarks.

National

International

Strategic

Law Enforcement

MPRI - Member of the MPRI Group. The Quality of Leadership. The Quality of Training. The Quality of Service.

achter het principe van 'confidentiële overeenkomsten', terwijl Obiang zelf voor de bestemming van Equatoriaal Guinea's olierijkdom het statuut van 'staatsgeheim' inroept. Obiang was een van de 10 Afrikaanse leiders die vorig jaar door George Bush in Washington werd uitgenodigd om te onderhandelen over de 'war on terror'.

In overeenstemming met de respectievelijke Afrikaanse leiders, heeft het MPRI inmiddels ook nog contracten in de wacht gesleept voor militaire assistentie

aanslag was immers de ideale aanstoot om een strategie in werking te stellen, die reeds lang was uitgestippeld door een aantal hooggeplaatste ambtenaren in de VS-administratie. Een eerste impuls daartoe werd gegeven in 1992 door Paul Wolfowitz, toen ondersecretaris voor defensiebeleid in de Bush senior administratie, maar zijn plan werd afgevoerd wegens te voortvarend.

Vier jaar later werd op Buitenlandse Zaken door adepten van Wolfowitz een rapport uitgebracht, waarbij een vurig

pleidooi werd gehouden voor het installeren van een Amerikaanse "benevolent global hegemony", een 'liefdadige' Amerikaanse wereldhegemonie. Er werd openlijk gepleit voor het opdringen aan de hele wereldgemeenschap van een neo-conservatieve 'ideologische predominantie' door middel van Amerika's economisch, militair, cultureel en technologisch overwicht. Het rapport werd onder Clinton's bewind in een lade geborgen. Maar in september 2000 kwam een nieuw rapport uit, dat dezelfde doelstellingen vooropschoof, het product was van de invloedrijke denktank *Project for the New American Century* (PNAC) en een jaar later de basis vormde voor het George Bush junior rapport "National Security Strategy", uitgebracht 9 dagen na de 11 september aanslag van 2001. Een plan voor een nieuw Romeins imperium, op Amerikaanse leest geschoeid, ligt definitief ter uitvoering op tafel.

In navolging van de privatisering van het defensiebeleid van de VS zullen militaire en politionele taken in de wederopbouw van Irak worden uitbesteed aan een aantal PMC's. Eind januari werd een afdeling van het State Department opgericht, het *United States Agency for International Development* (USAID) onder de leiding van Andrew Natsios, die de contracten voor Irak's 'nation building' uitdeelt. Reeds in een artikel van 3 maart kondigde *Fortune*, een Amerikaans business tijdschrift, de groeiende rol aan van private maatschappijen, die meer dan ooit beslissend zullen zijn in de Amerikaanse oorlogsstrategie. Oorlogsvoorbereiding wordt reeds sinds de eerste Golfoorlog in VS-legereenheden toevertrouwd aan een private vennootschap, *Cubic Corporation*, gespecialiseerd in gevechtstraining en militaire opvoedkunde. Zo heeft *Cubic* onlangs ook van het Pentagon contracten binnengerijfd om de legers van Roemenië, Hongarije en Tsjechoë op te leiden in de NATO-doctrine.

PMC-activiteiten worden 'big business' en worden meer en meer verstrengd met de Amerikaanse industrie in conflictgebieden, waarvan de instabiliteit PMC's uitstekende militaire dienstenverkoop kan bijbrengen. Eersterangs PMC's zoals *MPRI* en *Dyncorp* worden daarom

opgekocht door conglomeraten zoals *3-Communications* en *Computer Sciences Corporation*, die met technologisch vernuft oorlogvoering nog willen optimaliseren. *MPRI*, dat voorheen het Kroatische leger heeft heropgeleid en nu ook in Bulgarije het leger herstructureert, moet in Irak een nieuw leger op de been brengen en dit met de gewenste administratie onderbouwen. *Dyncorp*, een andere vooraanstaande private legermaatschappij met nauwe banden met James Woolsey, voormalig CIA-directeur, is belast met het reorganiseren van de politiemacht en van de gevangenisstructuur.

Nog meer PMC's, die in de regel banden hebben met industriële monsterondernemingen of met vooraanstaande politici, worden in gereedheid gebracht om allerhande taken in Irak op te nemen. Zo heeft *Vinnell Corporation* banden met de *Carlyle Group* van Frank Carlucci, defensiesecretaris onder Ronald Reagan. *Kellogg, Brown and Root* (KBR) maakt dan weer deel uit van de Texaanse reus *Halliburton*, dat alle denkbare benodigdheden en diensten toelevert aan de grote multinationale oliemaatschappijen en waarvan Dick Cheney directeur was tot aan zijn benoeming als vice-president van de VS. Het ethisch gedrag is daarbij voor PMC's beslist niet een eerste vereiste. Begin mei moest *Halliburton* nog toegeven, dat *KBR* aan een topambtenaar van de Nigeriaanse regering 2,4 miljoen dollar smeergeld had betaald in ruil voor belastingontduiking omtrent zijn Nigeriaanse activiteiten.

Al gauw blijkt ook, dat de militaire taken van PMC's worden uitgebreid tot de meest uiteenlopende logistieke opdrachten. Zo staat *KBR* in voor zowel het aanvoeren van voedsel en water als van militair materiaal naar militaire bases in het Midden Oosten via de luchthaven van Oostende. Volgeladen vliegtuigen met Texanen getooid met *KBR*-baseballpetjes landen op de luchthaven van Kuwait, om zich te kunnen wijden aan de meest elementaire huishoudelijke taken, waarop ook de Amerikaanse machtsontplooiing in Irak moet kunnen rekenen. Even zogoed werd *KBR* de heropbouw van een deel van Irak's nutsvoorzieningen toegevoegd en moet het instaan voor het her-

stel van Irak's olie-infrastructuur en het uitdoven van oliebranden.

De staf van alle PMC's, die contracten toegespeeld krijgen van *USAID*, bestaat uit ex-militairen die voorheen topfuncties uitoefenden bij officiële defensieafdelingen, banden hebben met de olie- of de wapenindustrie en ideologisch verwant zijn met de drie grote denktanks, het reeds vermelde *PNAC*, het *American Enterprise Institute* en het *Jewish Institute for National Security Affairs*. Prominenten van deze denktanks bekleden alle gezaghebbende posities in de Bush administratie, ondermeer Dick Cheney, Donald Rumsfeld, Paul Wolfowitz, James Woolsey, John Bolton en Lewis Libby.

Voor velen is het onbetwistbaar geworden, dat de oorlog tegen Irak niet zozeer draaide om massavernietigingswapens, terrorisme of VN-resoluties, maar om een politieke overtuiging, die reeds 10 jaar sluimert. De gangmakers van dat politiek denken bewegen in de 'close inner circle' van president Bush. Volgens hen is nationale soevereiniteit een achterhaald begrip en moet de VS daarom zijn overweldigende macht gebruiken om democratie naar Amerikaanse normen aan de hele wereld op te leggen. De wereldorde, waarvoor alleen de VS verantwoordelijkheid mogen dragen, moet ondergeschikt worden gesteld aan de Amerikaanse belangen. Big business en politieke ideologie gaan hier hand in hand. Elke hindernis daartoe zal worden platgewalst. Irak is als eerste toekomstige vazalstaat ook de eerste officiële stap naar een wereldwijde 'Pax Americana' en naar militaire en economische werelddominantie.

De privatisering van de oorlog heeft de VS alvast een zeer lucratieve markt bijgebracht en past wonderwel in de Amerikaanse droom de wereld naar eigen hand te zetten, maar dreigt tezelfdertijd een periode in te luiden van wereldwijd zowel economische als ethische onzekerheid. Wars van alle humaniteit, beschaving en fundamentele mensenrechten, wordt de globalisering van privaat geweld de ultieme promotie voor machtsmisbruik en mensverachtende uitbuiting.

SOCIALE ONRUST IN PERU

| Manuel Cordoba |

Op 27 mei kondigde president Alejandro Toledo de noodtoestand af in Peru, voor een periode van 30 dagen. Dat had hij vorig jaar in juni ook al gedaan, na felle protesttuitingen tegen zijn privatiseringsplannen van elektriciteitscentrales in het zuiden van het land. Na een paar dagen moest hij de noodtoestand toen wel weer intrekken.

Kennelijk zit het de Peruanen hoog. Zowel de betrokken arbeiders van de elektriciteitsmaatschappijen als de bevolking kwamen vorig jaar in opstand tegen de privatiseringen. Dat is ook precies de kracht geweest van het protest. Toledo was tijdens zijn verkiezingscampagne tegen privatiseringen opgekomen, maar hoopte nu door de verkoop van enkele kroonjuwelen enig soelaas te vinden voor zijn problematisch nationaal budget.

Vandaag is er een nieuwe golf van acties. Ganse sectoren en regio's zijn er bij betrokken. Er is vanzelfsprekend een belangrijke plaats voor de looneisen en voor de juridische garanties van collectieve arbeidsovereenkomsten, maar kennelijk is het eisenpakket veel breder. De betogers hekelen de belastingvrijstellingen voor transnationale ondernemingen en de buitenlandse schuld. Ze willen veranderingen in het nationaal budget. En ze protesteren ook tegen de afspraken (letters of intent) die de regering maakte met het Internationaal Muntfonds (IMF).

CONCREET

12 mei 2003 gingen meer dan 280.000 leerkrachten in staking met een uitgebreide eisenbundel. De looneisen staan echter centraal. Men wil een verhoging met 210 soles per maand, d.i. bijna € 51. De leerkracht ontvangt 720 soles of bijna € 175. Dat wil zeggen dat de koopkracht van het onderwijzend personeel nu 51% bedraagt van wat het was in 1942.

Alejandro Toledo had tijdens zijn verkiezingscampagne beloofd dat hij de lonen van de leerkrachten zou verdubbelen... Zijn populariteit zou nu gedaald zijn tot 14%.

Er zit kracht in de beweging. Naar verluidt werd de staking algemeen opgevolgd,

en kan ze bovendien op de steun rekenen van 80% van de bevolking. In de eerste weken waren er verschillende massabetogingen. Dagelijks marcheerden 35 à 40.000 betogers door de straten van Lima. Er waren tegelijkertijd verschillende mobilisaties in de provincies.

De regering en de burgerij hielden niet op de betogers te verketteren, en te dreigen met het ontslaan van de stakers. Er werd

gesproken van infiltraties van uiterst links, van het Lichtend Pad, en de vakbondsleiding zelf vroeg tussenkomst van de Nationale Veiligheidsdienst, SIN, om de dreiging van terrorisme te counteren. Dit alles belette echter niet dat de beweging nog aan kracht won.

UITBREIDING

De werknemers op het ministerie van justitie kondigden eveneens een staking af voor onbepaalde tijd.

De staking van de leerkrachten ging haar derde week in toen op 26 mei anderhalf miljoen boeren zich voor onbepaalde tijd in staking verklaarden rond een eis om de taksen op rijst, mais en suiker met een derde te verminderen. De boeren gingen over tot blokkades van de hoofdwegen. Op 27 mei volgden dan de gezondheidswer-

kers. Meer dan 37.000 werkers, verpleegsters en artsen van de openbare gezondheidszorg gingen in staking voor verhoging van de lonen, die vandaag dikwijls de 600 soles (€ 145) niet overstijgen. Er zijn ook stakingen in de transportsector.

In deze context van sociale agitatie kondigde president Toledo de noodtoestand af in de avond van 27 mei. Hij was erg onder druk gezet door belangrijke sectoren van de Peruaanse burgerij. De noodtoestand trekt een reeks fundamentele persoonlijke vrijheden in: de vrijheid van vergaderen, de onschendbaarheid van de woonst, de vrijheid van verplaatsen in het land. President Toledo droeg het leger en de Nationale Politie op om de controle over de binnenlandse orde te garanderen.

OPSCHORTING

Maar ondanks deze noodtoestand bleven de acties doorgaan: straatblokkades, betogingen (er viel een dode toen het leger op betogers schoot). Na 31 dagen staking ging de overgrote meerderheid van de leerkrachten weer aan het werk. Enkel in Ancash, Ayacucho, Puno, Junin en Huancavelica gaat de staking door. Kennelijk aanvaard men nu een voorstel om goed € 25 loonsverhoging te krijgen, na bemiddeling van een vertegenwoordiger van de Kerk.

Peru kende in 2002 een economische groei van 5,2%, een zeer hoog cijfer. Maar de inkomensongelijkheid is in Peru super groot, meer dan de helft van de 27 miljoen Peruanen zijn arm.

Dit artikel van M. Cordoba werd door ons licht bewerkt.

www.peru.com

www.terra.com

www.marxist.com

KOMT NA IRAK, CUBA AAN DE BEURT ?

| Xavier Declercq |

"Cuba maakt chemische massavernietigingswapens aan".

"Na Irak, is het de beurt aan Cuba" stelt Jeb Bush, broer van en gouverneur van Florida en de VS situeert Cuba in de "As van het kwaad".

"Nee, het is nu nog niet de beurt aan Cuba" zegt Rumsfeld.

Kunnen we de Cubanen verwijten dat ze deze beweringen met argwaan aanhoren ? Voor ons hebben ze in ieder geval wel degelijk een déjà-vu effect...

Op 7 maanden tijd werden in Cuba 2 vliegtuigen en 5 boten gekaapt. Een derde vliegtuigkaping werd verijdeld. Daarnaast werden nog een 20-tal andere bootkapingen verijdeld. In de VS laat men uitschijnen dat vliegtuigkapers op vrijstelling tegen borgtocht kunnen rekenen. Dit kan tellen voor het land dat van de strijd tegen het terrorisme overal ter wereld topprioriteit n° 1 maakt.

De VSA weigeren sinds 7 maanden de migratieakkoorden met Cuba uit te voeren. Volgens deze akkoorden moeten jaarlijks 20.000 Cubanen naar de VS legaal kunnen emigreren. Door deze akkoorden plots niet meer uit te voeren, stimuleren de VS de illegale migratie en wakkert ze kapingen aan.

"Een nieuwe migratiegolf vanuit Cuba zal beschouwd door de VS worden als een daad van agressie en daar komt een passend antwoord op", stelde president Bush.

Het nieuwe hoofd van de belangensectie van de VS in Havana, Dhr. James Cason, financiert cash een 75-tal Cubanen die hij organiseert, dirigeert, voorziet van telecommunicatieapparatuur en waarvan hij zegt dat hij ze wil zien uitgroeien tot een éénheidspartij met een 10-punten programma. Hij is tevens ook oprichter van een nieuwe politieke partij in Cuba en organiseert allerhande seminars in zijn residentie. De waarschuwingen van de Cubaanse autoriteiten worden genegeerd en hij voert dagelijks de provocaties op. Hoe zou Washington reageren indien de Cubaanse belangensectie in

Washington de onafhankelijkbeweging van Puerto Rico zou financieren, structureren en begeleiden in zijn strijd ?

De VS laten toe dat van hun grondgebied terreuracties worden ondernomen tegen Cuba. Snelle boten kunnen moeiteloos uit Miami vertrekken en een raketaanval uitvoeren op een hotel aan de Cubaanse kust. Eens terug thuis worden ze als helden ontvangen. Vliegtuigjes van Cubaanse ballingen organisaties mogen

weken moeten geplaatst worden. 75 mensen werden gearresteerd en veroordeeld tot celstraffen tussen de 6 à 28 jaar. De bewijslast was erg eenduidig: getekende ontvangstbewijzen van de cash overdrachten tussen Cason en deze mensen inclus. De celstraffen vallen inderdaad zwaar uit, Cuba wil waarschijnlijk een voorbeeld stellen: we zullen geen vijfde colonne van de VS dulden op ons grondgebied. Dit is echter geen debat

Cuba vraagt sinds mensenheugenis een dialoog in respect om de relaties te normaliseren. De VS willen echter een oorlogsrelatie aanhouden, dat is goed voor de stemmen van de ballingen.

zonder problemen het Cubaanse lucht-ruim schenden en opnieuw landen in Miami. Dit zijn geen terroristen maar "strijders voor vrijheid" volgens Washington. Reeds meer dan 40 jaar is iedere commerciële transactie tussen Cuba en de VS illegaal, Cuba wordt uitgesloten van iedere internationale financiële instelling. Cuba vraagt sinds mensenheugenis een dialoog in respect om de relaties te normaliseren. De VS willen echter een oorlogsrelatie aanhouden. Dit levert VS-president immers de garantie op van de stemmen van heel wat ballingen in de VS. Zeker in een cruciale staat als Florida is dit belangrijk.

Het is o.a. tegen deze achtergrond dat de gebeurtenissen in Cuba van de afgelopen

over persvrijheid (4 van de 75 beklagden oefenden ooit in hun leven een journalistieke activiteit uit) noch een debat over vakbondsvrijheid, er zitten inderdaad enkele vakbondsleden bij, maar de beschuldiging luidt wel degelijk collaboratie met de Helms-Burton wet (tussen haakjes, ook in België en de ganse EU is medewerking aan de Helms-Burton wet sinds 1998 onwettelijk en strafbaar). De 3 terechtstellingen in april betreffen kapers van een boot met onder andere toeristen aan boord. Wij nemen afstand van het uitvoeren van de doodstraf, moge dit duidelijk zijn. Dit is onethisch en we beschouwen het geboren leven als een universele waarde. Wij nemen echter wel aanstoot aan de selectieve verontwaardiging in deze. Als vandaag de Europese

Commissie sancties aankondigt (zie verder) tegen Cuba, dan zoeken wij naar gelijkaardige maatregelen tegen de 18 andere landen die de doodstraf nog in hun wetgeving hebben staan, dan zoeken wij tevergeefs naar sancties tegen de koploper van de uitvoering van doodstraffen, enkel in Bush's deelstaat Texas telt men tot op heden 281 terechtstellingen, waaronder 11 minderjarigen.

HET UUR VAN DE WAARHEID VOOR DE EUROPESE UNIE ?

Na de gebeurtenissen van april 2003 had een vergadering plaats op niveau van de Europese Commissarissen. Loyola de Palacio, de Spaanse vice-voorzitster van de Commissie en bevoegd voor transport, energie en de relaties met het Europees Parlement had daar zwaar op aangedrongen. Zij stelde voor om de vraag van Cuba tot toetreding tot de Conventie van Cotonou te verwerpen als sanctie voor de gebeurtenissen van april. De Commissie volgde haar en stelde de beslissing tot toetreding tot de Conventie voor onbepaalde tijd uit. Cuba trok daarna haar aanvraag terug in. Op 5 juni stuurt de EU een verklaring de wereld in betreffende Cuba. De Cubanen vernemen via de internationale persagentschappen dat de EU tot sancties overgaat: er worden geen bezoeken van een hoog gouvernementeel niveau meer georganiseerd ; de culturele uitwisselingen worden teruggedroefd ; dissidenten in Cuba zullen worden uitgenodigd op de ambassades voor de nationale feestdagen van lidstaten en de "Gemeenschappelijke Houding" van de EU ten aanzien van Cuba zal herzien worden. Deze verklaring werd al onmiddellijk mede ondertekend door de 10 landen die op het punt staan de Unie te verwoegen. Colin Powell verklaart op de top van Amerikaanse landen op 8 juni dat de VS wel willen aansluiten bij de houding van de EU en legt het initiatief aldus bij de EU. Alsof de EU plots "lead" geworden is in de confrontatie houding t.a.v Cuba.

Cuba reageert verontwaardigd en op haar beurt neemt ze geen blad voor de mond. Aznar en "Burlusconi" worden aangewezen als de aanstichters van de EU veroordelingen. In Havana komen 1 miljoen mensen op straat voor de ambassa-

de van Italië en Spanje. Het opbod van verklaringen tussen de EU en Cuba lijkt nog niet over zijn hoogtepunt heen te zijn.

De Europese Unie lijkt zich van weinig kwaad bewust. In onze analyse is er een doordachte strategie in werking vanwege de VS, en de EU lijkt hier blindelings in te lopen. Waar tot op heden de Europese

III van de Helms-Burton wet in uitvoering zou stellen (om de 6 maanden moet Bush beslissen of hij investeerders in Cuba, dus ook Europeanen, voor het VS gerecht zal dagen wegens "illegaal trafikereren met Cuba", maar de EU heeft hem dat tot nog toe uit het hoofd weten te zetten), dan dreigt voor de EU het uur van de waarheid aan te breken. Ze hebben dan de

keuze: ofwel gaan ze de confrontatie aan met de VS over de illegaliteit van deze extraterritoriale wet en dienen ze opnieuw een klacht in binnen de WTO (een nieuwe confrontatie met de VS dus...) ofwel beginnen ze onderhandelingen met de VS om geen sancties te ondergaan onder dit hoofdstuk van de Helms-Burton wet door langzaam aan hun investeringen in Cuba af te bouwen (en aldus over te gaan tot een de facto boycot). Als je de houding van Spanje en Italië vandaag bestudeert, lijkt het wel of men deze optie niet ongenegen is. De rest van de EU zou op die manier meegezogen worden in een scenario waar het eigenlijk niet bewust voor koos. Welke Europese politici zijn vandaag bereid om dit lont uit het vuur te

Dit vredescapier kan u nog altijd bestellen bij Vrede.

Foto: Luc Vandenbergh

Unie niet in staat is gebleken om ook maar enige politieke houding aan te nemen ten aanzien van Cuba (enerzijds wilde ze niet al te veel meedoen aan de confrontatieve blokkade houding van de VS, maar anderzijds slaagde ze er nooit in een van de VS onafhankelijke positie t.a.v. Cuba te formuleren en in praktijk te brengen, ze durfde Cuba niet echt steunen) - mossel noch vis kan je stellen - dreigt ze vandaag meegezogen te worden door het triumviraat Bush, Aznar en Berlusconi in een confrontatie met Cuba. Indien Bush in de loop van de volgende maanden titel

halen ? Of zal men zoals gewoonlijk geen confrontatie willen aangaan met de VS omwille van een historische vergissing Cuba genaamd ? Zo belangrijk (voor onze economie althans) zijn onze investeringen daar nu ook weer niet.

De EU kan nogmaals bewijzen hoe (on)afhankelijk ze van de VS is. Minister van Buitenlandse Zaken Michel was terughoudend in zijn verklaringen bij het uitbarsten van deze crisis, hij kent het dossier. Annemie Neyts vond het nodig om publiekelijk aan stemmingmakerij te doen rond deze zaak, het waren per slot

van rekening nationale verkiezingen. Kunnen we Cuba verwijten zich niet naïef op te stellen tegenover de verklaringen en handelingen van de VS? Heeft Cuba niet het recht zijn integriteit te verdedigen tegen een buitenlandse agressie? De VS mogen Irak aanvallen zonder VN mandaat, er komen geen strafmaatregelen van de internationale gemeenschap en we zijn al erg blij dat de oorlog niet lang duurde en voorlopig nog geen honderdduizenden slachtoffers maakte. Waarom is de verontwaardiging toch steeds zo selectief? Zijn duizenden kinderen in Irak, vakbondsleden in Colombia, verdwijningen en martelingen, zaken die in Cuba niet voorkomen, zoveel minder belangrijk? Of reageert men niet op de bondgenoten van een supermacht die een nieuwe wereldorde uitbouwt? Zal Europa ooit in staat zijn een eigen onafhankelijke visie, gebaseerd op het internationaal recht, te ontwikkelen? Met de 10 nieuwe Oost-Europese lidstaten – lidstaten die meer op de lijn van de VS dan die van de EU zitten – die op het punt staan om de EU te vervoegen, lijkt dit meer dan ooit een droom.

KRONIEK VAN EEN AANGEKONDIGDE MILITAIRE INVASIE

Een ander mogelijk scenario voor de toekomst is dat het tot directe militaire actie komt van de VS tegen Cuba. Neem volgende scenario: vanuit een vliegtuig van de VS-strijdkrachten wordt de propagandazender Radio Marti, die doorgaans vanuit Miami uitzendt, naar Cuba gestuurd om daar via verschillende frequenties radio en televisie programma's door te sturen. Op het zelfde moment stuurt één of andere terreurorganisatie in Miami, daar hebben ze geen gebrek aan vrijwilligers, een vliegtuigje de lucht in. In februari 1996 heeft de organisatie "Hermanos al Rescate" dit reeds geoefend. Ze vlogen toen het Cubaanse luchtruim binnen en loosden zoals vele malen daarvoor pamfletten boven de hoofdstad. In 1996 heeft de Cubaanse luchtmacht 2 van de 3 vliegtuigjes neergehaald, na herhaaldelijke waarschuwingen. Maar laten we met ons scenario verder gaan. Deze organisatie zendt ook vanuit haar vliegtuigjes radio-programma's door op de grens van het

Cubaanse luchtruim. De verleiding om deze illegale provocatie uit de lucht te halen zou groot kunnen zijn voor de Cubaanse piloten. Als de VS dit plan medezouden organiseren dan zou ze wel enkele bombardementsvliegtuigen klaar kunnen houden om onmiddellijk te reageren. En het hek zou van de dam zijn, de aangekondigde militaire confrontatie breekt uit.

luchtmachtbasis klaar gehouden, in geval een reactie nodig mocht blijken.

Cuba heeft de EU reeds geïnformeerd. Wij vrezen op dit moment voor een militaire actie van de VS tegen ons land. Voor Cuba gaat het vandaag om haar overleven. Van de EU zou men kunnen verwachten dat ze de VS tot matiging aanmanen. Wat doet de EU? Ze loopt 2 stromannen van de VS, Aznar en Berlusconi, in Europa

Waar tot op heden de Europese Unie niet in staat is gebleken om ook maar enige politieke houding aan te nemen ten aanzien van Cuba, dreigt ze vandaag meegezogen te worden door het triumviraat Bush, Aznar, Berlusconi in een confrontatie met Cuba.

SPECULATIE? PANIEKVOETBAL?

Niet echt. Het gebeurde op 20 mei jl. Het vliegtuig van de VS strijdkrachten was een EC-130E en stuurde via 4 frequenties radio en TV programma's uit. Het was Jose Basulto Leon, leider van Hermanos al Rescate zelf, die op hetzelfde moment ook vanuit zijn vliegtuigje radio programma's doorstuurde nabij het Cubaanse luchtruim. Het vliegtuig van het VS-leger behoorde aan de 193 Special Operations Wing van de Nationale Luchtgarde, gestationeerd in Harrisburg, Pennsylvania. Deze éénheid behoort tot het Air Force Special Operations Command, AFSOC, met hoofdkwartier in Florida dat op haar beurt een onderdeel is van het Centrale Commando van Speciale Operaties van de VS luchtmacht, gelokaliseerd op de luchtmachtbasis McDill in Florida. Het is deze éénheid die de invasies in de Dominicaanse Republiek in 1965, Granada 1983, Panama 1989, de oorlog tegen Irak in Koeweit 1990 en een operatie tegen Haïti 1994 op zijn palmares schrijft. Zij kwamen ook tussen in Vietnam en in Joegoslavië in 1999. Op het zelfde moment werden 6 bombardementsvliegtuigen in opgeroepen staat van alarm op een

achterna... Kroniek van een aangekondigde medeplichtigheid?

Het zou de EU sieren mocht ze enige actieve diplomatie ontwikkelen om de gemoederen te bedaren. In plaats van deze dagen te beslissen over het feit of ze de ontwikkelingssamenwerking met onze Cubaanse partnerorganisaties zal opblazen, iets waar de VS reeds lang op aandringen, in plaats van aan stemmingskerij te doen in het Europees Parlement en zo de gemoederen nog ophitst, wordt het vandaag zoeken naar een "lucide" politicus met visie die het aandurft om een oorlog te voorkomen tussen de VS en Cuba. Cuba is Irak niet. Ook de VS weten dit. Vanuit onze jarenlange ervaring in het land weten wij dat de Cubanen de VS soldaten niet zullen verwelkomen. Velen zullen er het leven bij laten als het tot een confrontatie zou komen. Morgen neemt Berlusconi het voorzitterschap van de EU op. Dit stemt tot nog groter pessimisme...

Xavier Declercq, directeur Mobilisatie
Oxfam-Solidariteit

DE PALESTIJNSE MUUR

| Stijn De Coninck |

In Palestina, de laatste kolonie, blijft de spiraal van Palestijnse aanslagen en Israëlische represailles overminderd voortgaan. Israël denkt nu de definitieve maatregel gevonden te hebben om de aanslagen eens en voor altijd te stoppen. Om te verhinderen dat Palestijnen nog langer ongecontroleerd het land binnen raken is Israël een muur aan het bouwen die de Westbank hermetisch moet afsluiten van haar burgers.

350 KM

Fase één van de bouw van deze acht meter hoge betonnen muur is volop bezig. Volgens het Israëlisch ministerie van Defensie moet de eerste 145 km tussen Beit Shean en Qalqilya begin deze maand nog rond zijn. Langs het hele traject, dat in totaal zo'n 350 km lang zal zijn, zullen op regelmatige plaatsen wachttorens gebouwd worden, bemand met gewapende soldaten. Dat deze hedendaagse versie van de Berlijnse Muur desastreuze gevolgen zal hebben voor de Palestijnen in de Westbank zal Israël worst wezen.

De Israëlische regering keurde de bouw van de muur goed na een reeks van 90 zelfmoordaanslagen en voert aan dat de muur de enige efficiënte manier is om de Palestijnse zelfmoordactivisten tegen te houden. Voor de directe gevolgen voor de Palestijnse bevolking blijft Israël echter blind.

De muur zal een verwoestend effect hebben op het leven van meer dan 210.000 Palestijnen in ongeveer 67 verschillende dorpen en steden. 11.700 van hen, verspreid over dertien dorpen zullen voortaan in gevangenschap leven tussen de muur en de Groene Lijn, de grens tussen beide landen voor de Arabische-Israëlische oorlog van '67. Dertig waterputten zullen worden afgescheiden van hun eigenaars. En dit enkel al in de eerste fase van de bouw, in het noordelijke deel van de Westbank.

Het gebied waar de muur in deze fase gebouwd wordt is één van de meest productieve op de Westbank. Landbouw is er de belangrijkste bron van inkomen. Zesendertig gemeenschappen ten Oosten

van de muur, waarin zo'n 72.000 Palestijnen wonen, zullen van hun landbouwgronden ten Westen van de muur gescheiden worden.

De economische schade die de sector hierdoor zal leiden; zal dan ook van enor-

me omvang zijn en tot een ongeziene armoede leiden. Gronden die sinds honderden jaren bewerkt werden door hun vaders en grootvaders worden nu plots onbereikbaar.

PALESTIJNSE KANT

Op geen enkele plaats zal de muur echter op Israëlisch grondgebied lopen. De onteigeningen vallen allemaal aan Palestijnse kant. Elk beroep van de landeigenaars die onteigend werden, werd verworpen. Onteigende Palestijnen kunnen op geen enkele vorm van compensatie rekenen.

Door de massale werkloosheid als gevolg van de muur zullen de Palestijnen uiteindelijk verplicht worden te emigreren en ergens anders te gaan wonen als vluchtelingen. Dit project is dan ook niet meer dan een subtiele vorm van etnische zuivering die niettemin even effectief en ver-

woestend is als de traditionele vormen.

Nochtans verklaart Israël in het Interimakkoord van 1995 dat "de status en integriteit" van Gaza en de Westelijke Jordaandoever onveranderd blijven tot na onderhandelingen over hun permanente status. Het traject van de muur lijkt echter de facto grote delen van de Bezette Gebieden in bij Israël. Dit is een flagrante schending van internationale verdragen. Deze muur is, na al de nederzettingen de zoveelste belichaming van de Israëlische annexatiepolitiek in de Bezette Gebieden.

De landelijke bevolking zal in de toekomst maar beperkt toegang meer hebben tot de ziekenhuizen in Tulkarm, Qalqiliya en Oost-Jeruzalem, die geïsoleerd zullen worden van de rest van de Westbank. Internationale hulporganisaties waarschuwen dat de levering van humanitaire hulpgoederen door de komst van de muur ernstig in gevaar wordt gebracht. Ook voor de educatieve sector is het project een zware klap aangezien vele van de leerkrachten afkomstig zijn uit andere dorpen als degene waar ze lesgeven.

De economische en sociale gevolgen van de muur zullen de Palestijnen nog meer tot wanhoop drijven, waardoor de situatie alleen maar kan escaleren. Talloze gezinnen zullen hun enige bron van inkomsten verliezen. Radeloze Palestijnen zullen hun leven wagen om toch maar aan de andere kant te geraken om er voor een hongerloon te kunnen gaan werken in Israëlische bedrijven. Langs elke kant van de muur ligt een strook niemandsland, zodat naderende Palestijnen makkelijk opgemerkt zouden worden. Patrouillerende soldaten zullen iedereen die over de omheining tracht te raken neerschieten. Bovenop de muur is een prikkeldraad bevestigd die onder hoogspanning staat. Zij die er toch in slagen tot op de muur te raken zullen geëlectrocuteerd worden.

PASJES

Sommige dorpen zullen langs drie zijden opgeven worden door de muur waardoor groei onmogelijk wordt. De jongere generatie zal geen werk meer vinden en geen grond om hun huizen te bouwen. Jonge Palestijnen zullen zich dus verplicht

zien naar andere streken te trekken in de hoop toch ergens een toekomst op te kunnen bouwen.

De Israëli's hebben beloofd pasjes uit te reiken aan mensen die door de muur benadeeld worden. Met deze zouden ze dan de toekomstige checkpoints mogen passeren. Aangenomen dat er wel degelijk checkpoints opgericht worden zullen de Palestijnen voortaan afhankelijk zijn van de goedwil van de Israëlische soldaten om hun gronden te kunnen bewerken, te gaan werken in Israëlische fabrieken of hun kinderen naar school te laten gaan. Een situatie die de Palestijnen maar al te goed kennen. Vele Palestijnse dorpen zijn nu de facto al gevangnissen waar men enkel in en uit kan via een Israëlische contolepost.

De muur moet de ongecontroleerde toegang van Palestijnen tot Israël beletten. Zo wil de Israëlische regering de veiligheid van haar burgers garanderen. Maar het grootste deel van de zelfmoordactivisten raakte Israël binnen langs de huidige checkpoints en dus niet door de open ruimte ertussen. Toch koos Israël ervoor een muur op te trekken, eerder dan te onderzoeken wat er fout loopt aan de checkpoints. Veiligheid is dus zeker niet de voornaamste motivatie van de Israëli's. Israël koos doelbewust voor de meest extreme oplossing die de Palestijnen ook het meeste leed zou bezorgen.

Indien de veiligheid van haar burgers de echte reden zou zijn, dan zou je toch verwachten dat het traject van de muur zeker zodanig gekozen zou worden dat de locatie het minst mogelijk aanleiding geeft tot nieuwe conflicten. De geplande route van de muur negeert echter volledig deze overweging. In plaats hiervan snijdt het traject diep in Palestijns gebied loopt de muur rond de huidige nederzettingen. Samen met alle economisch interessante gebieden worden deze handig ingelijfd bij het Israëlische grondgebied.

Moest Israël echt geïnteresseerd zijn in de veiligheid van haar burgers of in de afscheiding van het Palestijnse volk zou het haar muur op de Groene Lijn gebouwd hebben. (de grens tussen beide landen voor de oorlog in '67). Het merendeel van de muur snijdt echter diep in

Palestijns grondgebied. Zo lijft Israël nog eens 10 % à 15 % van de Bezette Gebieden in bij haar grondgebied. Niet toevallig één van de meest vruchtbare streken van Palestina met massa's olijfbomen, landbouwgronden en waterbronnen.

TIJDELIJK?

Het hele project doet vermoeden dat Israël weer maar eens misbruik maakt van 'veiligheidsredenen' om andere objectieven te realiseren. In het verleden werden de internationaal rechterlijke onwettelijke Israëlische nederzettingen in Palestijns gebied later beschreven als 'feiten op het terrein'. Discussie over de legitimiteit van de nederzettingen was niet meer aan de orde, feit was dat ze er waren en dat ze niet zouden verdwijnen.

Achteraf werden de nederzettingen gebruikt als excuus om de militaire aanwezigheid van Israël in Palestijns gebied te rechtvaardigen. Palestijnse dorpen werden ingesloten en wegen bezet. Door middel van checkpoints werd de bewegingsvrijheid van de Palestijnen beknot. Altemaal in teken van de veiligheid van de illegale Israëlische kolonialisten. De aanwezigheid van de kolonies werd dan bij onderhandelingen gebruikt als argument om het gebied bij Israël in lijven.

Het lijkt er sterk op dat een gelijkaardig scenario zich nu afspeelt. Alhoewel Israël beweert dat de muur maar een tijdelijke maatregel is zullen de Joden de muur later aanvoeren als een 'feit op het terrein' en trachten de bepaling van de Palestijnse grenzen ervan af te laten hangen.

Dat de muur slechts een tijdelijke maatregel zou zijn wordt immers sterk tegengesproken door de aard en het prijskaartje van het project. Deze doen vermoeden dat de muur eerder een permanent karakter zal hebben. De bouw van de muur alleen kost al zo'n 1,3 miljard dollar. Dit bedrag houdt dan nog niet eens rekening met de kosten van de schutters die de wachttorens moeten bemannen of de soldaten die langs de muur patrouilleren. Ook niet ingecalculeerd zijn de bouw van en bemanning van de beloofde checkpoints. Alles samen lijkt dit toch wel een erg dure 'tijdelijke' maatregel.

In een speech die Ariel Sharon gaf tij-

dens een bezoek aan de constructiesite bevestigde de eerste minister nochtans dat de muur slechts een "tijdelijke maatregel" was en zeker geen "politieke grens" zou worden. Sharon is altijd heel voorzichtig geweest met uitspraken over de grenzen van Palestina. Hij was aanvankelijk dan ook helemaal geen voorstander van de muur, maar moest in juni vorig jaar toegeven aan zijn toenmalige coalitiepartner, de Labour partij.

ROAD MAP

Toen echter na de oorlog in Irak duidelijk werd dat de Amerikanen werk wilden maken van de road map voor vrede in het Midden-Oosten en dat de andere leden van het kwartet, die de de road map hielpen opstellen (Europa, de VN en Rusland), meer inspraak zouden krijgen in de implementatie ervan, werd Sharon ongerust. De Israëlische lobby in Washington probeert al sinds de aankondiging van de road map het doel ervan, 'de creatie van een onafhankelijke Palestijnse staat', te laten wijzigen in 'een staat met bepaalde soevereine bevoegdheden'. De publicatie van de road map werd door de Amerikanen meer dan zes kan maal uitgesteld, de periode waarin Sharon de plannen voor de muur hertekende. Deze bleven in hun oorspronkelijke vorm immers veel trouwer aan het traject van de Groene Lijn.

Omdat de oprichting van een Palestijnse staat nu stilaan onvermijdelijk begint te lijken, besliste Sharon de muur in zijn voordeel te gebruiken. Via een herziening van het traject wil Sharon de grenzen bepalen voor de toekomstige Palestijnse staat. Een zo zwak mogelijke staat.

Nu zijn gematigde coalitiepartner uit beeld is verdwenen en de Israëlische publieke opinie gewonnen is voor de afscheiding van de Palestijnen heeft Sharon vrij pad om nog maar eens de grenzen van zijn land te hertekenen. Deze hypothese wordt ondersteund door twee feiten. Een dag na zijn bezoek aan de muur deed Sharon in enkele Israëlische kranten uitspraken over een plan om aan oostelijke kant van de Westbank, in de vruchtbare Jordaanvallei, een gelijkaardige muur te bouwen. Door een verbinding

van de twee muren zou gans de Westbank in een gigantische gevangenis veranderen. Hetzelfde lot dus dat Gaza nu al zoveel jaren draagt. Deze mededeling kwam niet toevallig kort na het uitbreken van de oorlog in Irak. Met het oog van de wereld gericht op Irak zag Sharon zijn kans mooi om het internationaal protest te omzeilen.

Maar zelfs in eigen land verbaasde Sharon met deze uitspraak vriend en vijand. Een van zijn eigen ministers verklaarde "Dit zal de Palestijnen niet veel gebied meer overlaten", een andere: "Sharon ontnemt hen gewoon hun staat". De Jordaanvallei is de natuurlijke grens tussen de Westbank en Jordanië. Als dit plan erdoor komt zal nog eens 30 % van de Bezette Gebieden door Israël geannexeerd worden. In mei 2001 verklaarde Sharon nog dat de Jordaanvallei "voor eeuwig" onder Israëlische bezetting zou blijven.

SETTLERS

Dat het traject voor de eerste fase van de muur gewijzigd zou worden maakte de eerste minister in april dit jaar bekend. Waar het oorspronkelijke traject rekening hield met de Groene Lijn gaf Sharon in de gewijzigde versie toe aan zo goed als alle eisen van de settlers, die de het grootste

deel van de achterban van zijn partij vertegenwoordigen. De meest opvallende verandering manifesteert zich in Alfei Menashe, een nederzetting diep in Palestijns gebied waar zo'n duizend militaire officieren met hun gezinnen wonen. Voormalig generaal Sharon hertekende de plannen zo dat de nederzetting volledig langs Israëlische zijde van de muur zal liggen. Hierdoor worden twee Palestijnse dorpen, Qalqilya en Tulkarm volledig omgeven door de muur.

Qalqilya, een stadje van zo'n 30.000 inwoners, zal enkel nog toegankelijk zijn via één doorgang, bewaakt door twee checkpoints, waardoor het een grote gevangenis wordt. Het stadje dat ooit een bloeiend handelscentrum was zal stikken en uiteindelijk sterven. Qalqilya zal 15 % van haar gemeenschappelijke grond verliezen en 50 % van haar landbouwgronden. Minimum zesduizend mensen hebben het stadje, dat voor de komst van de muur al geplaagd werd door uitgangsverboden, al verlaten. In Qalqilya kijken nu twee wachttorens uit op de school, hun geweren dreigend wijzend in de richting van de spelende kinderen op de speelplaats.

De muur is strijdig met de Conventie van Genève die zegt dat het verboden is de status van een bezet land te veranderen. De Conventie geeft de internationale gemeenschap voldoende recht om in te grijpen, maar deze blijft echter weer aan de zijlijn. De VN veroordeelde de bouw van de muur al als "een sluipende vorm van illegale annexatie van Palestijns gebied", maar verder dan woorden geraakt de internationale scheidsrechter niet.

Israël begon met de bouw van de muur in 2002, in een context van continu geweld en terroristische aanvallen op haar burgers, maar het land maakt misbruik van het huidige anti-terrorisme klimaat en speelt handig in op de sympathie die het van andere landen krijgt in haar verdediging tegen terroristische aanvallen. De militaire maatregelen die het land neemt om deze te bestrijden zijn echter buiten alle proportie en zullen uiteindelijk enkel tot meer aanslagen leiden.

HET LEVEN ZOALS HET IS: BEZETTING

| Stijn De Coninck |

Omdat de media tekort schieten in de berichtgeving over het lot van het Palestijnse volk organiseerde het Gents Actieplatform Palestina vorige maand een Palestijnse avond met drie sprekers uit de bezette gebieden.

HASSAN BARGHOUTI

"De huidige bezetting ontwricht de gehele Palestijnse maatschappij, vertelt vakbondsleider en directeur van de Democracy Workers and Rights Centre Hassan Barghouti: "Het mediaverhaal dat in de rest van de wereld opgehangen wordt over het Palestijns-Israëlisch conflict stemt niet overeen met de werkelijkheid. De harde dagelijkse realiteit voor ons volk is dat onze kinderen nergens veilig zijn, dat er geen werk is en we geen geld hebben om eten te kopen. In maart van dit jaar werd gedurende de hele maand een uitgangsverbod opgelegd. De mensen mochten hun huizen maar twee maal per dag verlaten voor telkens een kwartiertje, dat betekent dat niemand kon gaan werken en er dus geen inkomsten waren."

"Onze dorpen worden met de regelmaat van de klok gebombardeerd. Wat je op televisie niet ziet is dat wij tijdens zo'n bombardement constant van huis tot huis lopen op zoek naar het plekje dat op dat ogenblik het minst gevaarlijk is. Onze kinderen zijn nergens veilig en worden zelfs in de scholen lastig gevallen door militairen. Mijn neefje van 12 stierf in zijn kamer tijdens de voorbereiding van zijn feest. De Israëlische nederzettingen zijn vaak zo dichtbij dat ze gewoon in onze huizen kunnen schieten."

"Van de 656 vuilniscontainers in Ramallah werden er 480 bewust vernield door Israëlische soldaten, voor 'veiligheidsredenen'. Het gevolg was dat al het vuil in de andere containers zich opstapelde en de vuilbergen zo groot werden dat we ze uiteindelijk in brand moesten steken, met het gevolg dat we nu geen afvalcontainers meer hebben."

"Door een politiek van constante pes-

terijen en intimidaties wil de Israëlische regering de Palestijnen uit hun land verdrijven of hen zover krijgen dat ze hun rechten opgeven. Wat ik niet versta is waarom wij moeten boeten voor het onrecht dat hen in het verleden is aangedaan."

"Israël beschikt over één van de machtigste oorlogsmachines ter wereld.

De Palestijnen hebben niets. We kunnen ons onmogelijk verdedigen. De internationale gemeenschap blijft aan de zijlijn en kijkt gewoon toe hoe de Israëli's onze dorpen vernietigen. Israël voert een doelgerichte politiek om de Palestijnse infrastructuur uit te schakelen. Ook scholen, ziekenhuizen en vakbondsgebouwen moeten eraan geloven."

Gervraagd of hij de zelfmoordaanslagen van moslimradicalen gerechtvaardigd vindt, vergelijkt Barghouti de Palestijnen met dieren die hun nest beschermen: "Wanneer een dier in het nauw gedreven wordt zal het tot het uiterste gaan om haar kroost te beschermen. Bovendien is de aanhang van organisaties als Hamas

en de Al-Aqsa-brigades niet zo sterk als men jullie wil laten geloven. De meeste Palestijnen keuren het geweld af en beseffen ook dat de aanslagen contra-productief werken. Dood één Israëli en de Israëli's doden honderd Palestijnen. Wel moet ik opmerken dat zelfmoordenaars niet altijd extremistische moslims zijn. Het zijn vooral jongeren die geen uitweg

meer zien en alle hoop op een betere toekomst hebben laten varen."

NATASHA KHALIDI

Natasha Khalidi, een 25-jarige acti-viste van het Jerusalem Centre for Women, een vereniging die ijvert voor de

bewustwording en de emancipatie van Palestijnse vrouwen, opende eerder de avond met een pakkende getuigenis: "Onze organisatie wil vrouwen helpen zich bewust te worden van hun capaciteiten en hun kracht. We willen hen wijzen op hun humanitaire rechten en ze mondig maken. Zo geven we ook mediatraining aan vrouwen om hen te stimuleren deel te nemen aan het politieke leven. Eén van onze doelen is vrouwen in het parlement te krijgen. Hiervoor trachten we momenteel werk te maken van een quota-regeling."

"Het Jerusalem Centre for Women vertolkt de stem van de vrouw in het conflict. Sinds het begin van de tweede inti-

fada is het heel moeilijk geworden om de vrouwen te bereiken. Alle dorpen worden volledig geïsoleerd door het Israëlisch leger. Je kan onmogelijk van het ene dorp naar het ander, of naar de stad, zonder dat je verschillende controleposten moet passeren."

"Aan deze controleposten moeten we uren aanschuiven en worden we zelfs heel vaak niet doorgelaten. Op de vernederingen die ons volk dagelijks moet ondergaan aan de checkpoints valt geen naam te plakken. Om veiligheidsredenen gebeurt het meer dan eens dat we ons, buiten en middenin de rij, volledig moeten uitkleden. Mannen worden geslagen waar hun kinderen bijstaan."

"Toen ik nog op de universiteit zat moest ik telkens een Israëlische nederzetting passeren. De soldaten die de nederzetting bewaken achtervolgen bijna dagelijks vrouwen op die weg, die dan moeten vluchten in de vallei."

"Dit is een dagelijkse realiteit voor de Palestijnen want elke dag moeten kinderen naar school, mannen en vrouwen naar hun werk, studenten naar de universiteit en zieken naar de hospitalen. Veel van onze hoogzwangere vrouwen worden niet doorgelaten aan de checkpoints waardoor ze niet anders kunnen als ter plekke op de grond en in het vuil te bevalen. Dit waar de Israëlische soldaten op staan kijken en mee lachen."

"Om tien kilometer af te leggen naar het volgende dorpje of de dichtstbijzijnde stad ben je al gauw drie uur zoet. Persoonlijk contact met onze vleugel op de Westelijke Jordaanoever is dus al helemaal niet mogelijk. Gelukkig kunnen we dit probleem sinds kort verhelpen via e-mail. Omdat het zo moeilijk is geworden de vrouwen te bereiken publiceren we nu open brieven in kranten en organiseren we internationale campagnes om steun te zoeken in andere landen."

"Vroeger kregen we ook nog steun van Israëlische vrouwenverenigingen. Het is onrustwekkend te zien dat die steun als maar afbrokkelt en vandaag beperkt blijft tot de oudere vrouwen. De jongste generatie in Israël is volledig gebrainwashed. Ik hou mijn hart vast voor de toekomst."

TAHAD RIFA'I

Ook Tahad Rifa'i, van de Unie van Landbouw Werkcomitees (UAWC), klaagt het stricte beleid van controleposten aan: "de controleposten maken het voor een persoon te voet vaak al moeilijk om naar de stad te gaan. Als je met de auto wil gaan kan het zijn dat je tot drie keer toe van wagen moet veranderen. Je kan je dus voorstellen dat het onmogelijk is voor een boer om met een bestelwagen zijn producten tot op de markt te brengen."

"In Palestina leeft 25 % in de steden en maar liefst 75 % in dorpen op het platteland. Landbouw zorgt voor het hoofdinkomen van ons volk. De Israël's sluiten hun markten af voor Palestijnse producten en zorgen ervoor dat we onze producten niet kwijt kunnen op buitenlandse markten zoals die van Jordanië. Hierdoor is 65 % van de bevolking werkloos. Twee derden van de Palestijnen leven onder de armoedegrens en moeten het redden met minder dan één dollar per dag."

"Het doel van de UAWC is het gecultiveerde landbouwgebied uit te bereiden. Hoe meer land er bewerkt wordt, hoe hoger het inkomen is. Op die manier trachten we de levensstandaard van de Palestijnen te verhogen. Terzelfdertijd is deze werkwijze de beste methode om de landconfiscatie door Israël tegen te gaan. Op het land werken is de enige bescherming die de Palestijnen hebben tegen de uitbreidende nederzettingen."

"Door ons het leven moeilijk te maken, door de constante vernederingen en intimidaties wil Israël ons klein krijgen, ze willen de geest van de Palestijnen breken. Het belangrijkste exportproduct van Palestina is olijfolie. De olijfbom heeft tevens een grote symbolische waarde. Olijfbomen zijn zeer taai en kunnen honderden jaren oud worden, de bomen staan symbool voor de volharding van ons volk en de band met onze voorouders. Israëlische soldaten vernietigen de bomen om ons economisch te straffen en ons moreel te kraken. Om 'veiligheidsredenen' worden bomen van vier à vijfhonderd jaar ontworteld en naar Tel Aviv getransporteerd om daar voor meer dan 1000 dollar verkocht te worden."

MUHAMMED TAMIN

De Palestijnse delegatie werd vergevoegd door Dokter Muhammed Tamin van het Ramallah Hospital, die momenteel doctoreert aan de UG. "De bezetting maakt de taak van de gezondheidswerkers heel moeilijk. Het is regelmatig onmogelijk voor de ambulances om tot bij de zieken en gewonden te geraken. We zijn volledig afhankelijk van de goedwil van de Israël's. Ziekenwagens worden evengoed gestopt aan de checkpoints met het gevolg dat al te vaak alle hulp te laat komt. Het is geen uitzondering dat een ziekenwagen doorzeeft wordt met kogels. Ons medisch personeel geniet geen enkele bescherming en er vallen dan ook regelmatig doden. Onlangs nog werd een bevriende dokter opgeroepen voor een patiënt met een schotwonde. Toen de ambulance ter plaatse kwam openden de Israël's het vuur. De bestuurder en twee verplegers waren op slag dood. Mijn vriend werd niet geraakt maar kon enkel toezien hoe de patiënt die ze kwamen redden ook nog doodbloedde. De trauma's die dit nalaat zijn niet te beschrijven."

"Als de patiënten dan toch tot in de ziekenhuizen geraken is er vaak niet genoeg materiaal om hen efficiënt te helpen. Medische apparatuur die uit de rest van de wereld wordt toegezonden, wordt voor 'veiligheidsredenen' door Israël in beslag genomen en gedurende maanden 'gecontroleerd'. Het gebeurt zelfs dat ze onze ziekenhuizen binnenvallen en al het materiaal meeroven. Wel staat Israël toe dat we van hen medisch materiaal kopen, zolang het hun economie maar vooruit helpt."

"De Palestijnse gezondheidszorg heeft ook een grote achterstand op de Westerse wereld. Zo werd de eerste open hartoperatie uitgevoerd in '54. In Ramallah bestaat de openhartchirurgie pas sinds '92'. Israël verbiedt onze dokters internationale congressen bij te wonen. Een goed draaiende gezondheidszorg heeft per 5000 man een minimum aan 6,5 man verplegend personeel. In Palestina is dit maar 3,7."

Dit is de dagelijkse realiteit van de Palestijnen, dit is wat je niet ziet in het tv-nieuws. ■

DE STRIJD OM DE WERELDHEGEMONIE EN DE MACHT VAN DE DOLLAR

| Antoine Uytterhaeghe |

Tegenstrevers van de Irakese oorlog zeggen al lang dat de sabelslepers uit Washington en hun poedel uit Londen, de mensen iets op de mouw spelden. De ware reden dat deze regeringsleiders hun agressie tegen de soevereine staat Irak doordrukten heeft niets van doen met het herstel van de democratie in het tweestromenland.

Het ging hen vooral om de vestiging en versterking van hun hegemonie in deze belangrijke regio, om aldus de wereldeconomie te kunnen controleren en sturen.

Om dit doel te bereiken zijn alle middelen goed, zelf buiten de Verenigde Naties om.

De aangehaalde argumenten om hun optreden te rechtvaardigen dienden als rookgordijn om de werkelijke reden te verbloemen. Het gaat 'm dus om de economische belangen van de Verenigde Staten als wereldmacht in de regio en in het bijzonder om de controle over de Irakese olie. We kunnen gerust stellen dat de militaire actie van de VS en C° stinkt naar olie.

ECONOMIE

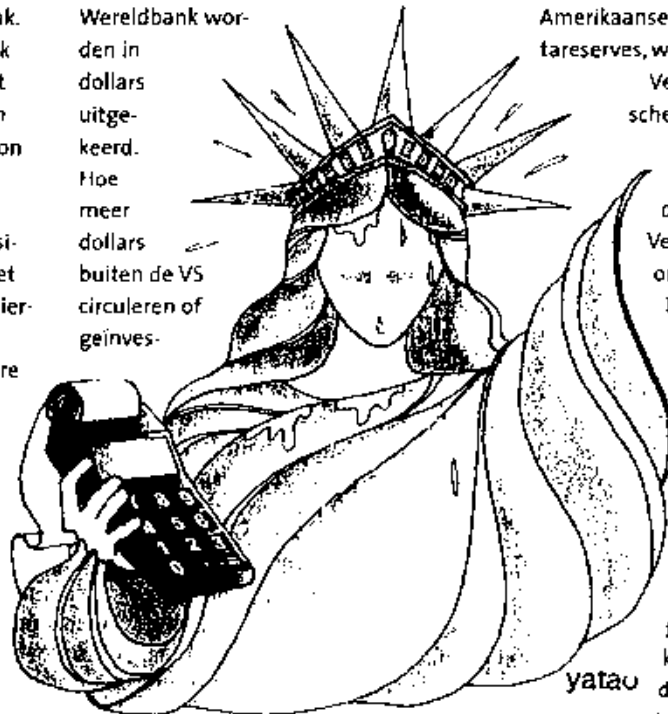
De werkelijke economische en financiële belangen die voor de Verenigde Staten op het spel staan, gaan veel verder dan louter de controle van de oliekraan van Irak. De inzet van de VS is veel meer dan Irak en het reikt ver buiten de regio van het Midden-Oosten. Hier spelen niet alleen economische motieven voor Washington een rol, maar komen ook geopolitieke doelstellingen.

In economisch opzicht staat de positie van de dollar als wereldvaluta op het spel. De geopolitieke betekenis komt hierop neer dat de wereldkaart herschikt wordt door de opbouw van een militaire corridor van Oost-Europa tot aan de Baltische staten, het nieuwe Europa van Rumsfeld, dat Rusland scheidt van West-Europa. Hiermee wil men verhinderen dat potentiële rivalen uit het oude continent de Amerikaanse hegemonie bedreigen. Het is voor iedereen bekend dat de Verenigde Staten de wereld economisch en militair domineren. Met welke middelen ze deze hegemonie handhaven en verder uitbouwen, willen we van naderbij bekijken.

DE MACHT VAN DE DOLLAR

De Amerikaanse dollar is tot nader order de heersende wereldmunt. De Amerikaanse munt maakt ongeveer tweederde

van alle officiële reserves uit. Meer dan 80 procent van alle valutatransacties en de helft van de wereldexport gebeuren in dollars. Alle leningen van de het IMF en Wereldbank worden in dollars uitgedrukt. Hoe meer dollars buiten de VS circuleren of geïnves-

teerd worden, hoe meer de rest van de wereld de Verenigde Staten moet voorzien van goederen en diensten om aan die dollars te komen. Het produceren van dollars kost Washington niets. Door het feit dat de wereld de dollar als betaalmiddel hanteert betekent dat de Verenigde

Staten een groot aantal goederen, en diensten eigenlijk gratis importeren.

Door de grote hoeveelheid dollars die circuleren en niet besteed worden aan Amerikaanse goederen en diensten (valuta-reserves, weet je wel), kunnen de

Verenigde Staten het gigantische handelstekort van 550 miljard \$ handhaven zonder grote economische consequenties. Hierdoor krijgen de Verenigde Staten in de realiteit ongekend hoge rentevrije leningen van de wereldgemeenschap.

De Amerikaanse staats-schuld bedroeg op 4 april van vorig jaar 6.021 miljard dollar tegen een bruto nationaal product (bnp) van 9 biljoen dollar. Om deze schulden te financieren zijn de VS aangewezen op een dagelijkse kapitaalstroom van 2 miljard dollar. Dit geeft de VS de status van grootste schulden-

land. Deze geldstroom is verzekerd zolang de wereldhandelstransacties in dollars gebeuren. Eind jaren negentig werd 42/3 van de globale deviezentransacties in dollars afgehandeld.

De wereld lijkt wel een spel, waarbij de Verenigde Staten dollars produceren

en de rest van de wereld de goederen produceren die met dollars gekocht kunnen worden. De economieën wedijveren niet meer om betere resultaten te halen uit hun betere producten. Nee, zij wedijveren om de export en zo de nodige dollars binnen te halen voor de betaling van hun buitenlandse schulden en om de eigen valuta te beschermen. Om speculaties tegen hun valuta te voorkomen, moeten de centrale banken in de wereld over een dollarreserve beschikken die vergelijkbaar is met de waarde van hun circulerende valuta. Dit fenomeen is bekend als de dollarhegemonie, die kon ontstaan omdat de meeste cruciale producten, in het bijzonder olie, in dollars worden betaald. Per definitie moeten dollarreserves geïnvesteerd worden in Amerikaanse bezittingen, waardoor er een kapitaaloverschot in de Amerikaanse economie ontstaat. Het is dit kapitaaloverschot dat het Amerikaanse handelstekort financiert. Aangezien elk bezit in dollars, ongeacht de locatie, in essentie een Amerikaans bezit is en aangezien de olie in dollars wordt betaald, hebben de Verenigde Staten in feite de olie gratis. Hoe meer dollars de Verenigde Staten drukken, des te meer de Amerikaanse bezittingen in waarde stijgen. Bijgevolg geeft een sterke dollarpolitiek de Verenigde Staten een dubbele winst.

EURO EEN BEDREIGING VAN DE MACHTSPOSITIE VAN DE DOLLAR?

Voor het eerst sedert lange tijd wordt de machtspositie van de Amerikaanse munt bedreigd, en dat door de introductie van de euro. Door de uitbreiding van de Europese Unie in 2004 ontstaat er immers een economisch blok met een bnp van 9,6 biljoen dollar en 450 miljoen mensen. Dit is voor de Verenigde Staten een directe bedreiging met haar bnp van 10,5 biljoen dollar en een bevolking van 280 miljoen burgers.

Met de invoering van haar gemeenschappelijke munt wilde de EU de euro dezelfde functie geven als de dollar, namelijk om als reservevaluta aanvaard te worden. De positie van de Amerikaanse munt zou ze dan kunnen verzwakken, zodat Europa kan profiteren van een gra-

tis toename van kapitaal.

Dit scenario zou voor de Verenigde Staten rampzalig zijn. Ze zouden niet alleen een belangrijk deel van hun gratis verkregen goederen en diensten verliezen, maar derde landen zouden ook gedwongen worden om een deel van hun valutareserve om te zetten in euro's, met als resultaat dat de dollar in waarde zou dalen. Hierdoor wordt de Amerikaanse import duurder en moet Washington haar schulden – met name de ingevoerde goederen en diensten – aan het buitenland betalen. Wanneer bedrijven en landen hun dollarbezittingen in eurobezittingen om zouden zetten, zou dat ook een daling van de Amerikaanse aandelen op de internationale beurzen teweeg brengen. Dit probleem kan de

Dollarreserves moeten geïnvesteerd worden in Amerikaanse bezittingen, waardoor er een kapitaaloverschot in de Amerikaanse economie ontstaat. Het is dit kapitaaloverschot dat het Amerikaans handelstekort financiert.

Amerikaanse centrale bank niet opvangen door haar geldpers in gang te zetten en meer dollars te drukken. Zonder voldoende buitenlandse kopers van dollars, zal de Amerikaanse inflatie stijgen en de crisis nog verergeren.

Er is voor de euro een belangrijk obstakel om haar machtspositie uit te bouwen, en dat is de olie. Olie is niet alleen één van de allerbelangrijkste goederen die internationaal verhandeld wordt, het is ook van levensbelang voor de geïndustrialiseerde economieën. Als je geen olie hebt, moet je het kopen om in de energiebehoefte te voorzien. Als je olie moet kopen op de internationale markten hebt je nog altijd dollars nodig.

Zoals reeds gezegd, de realiteit is dat sedert 1945 de kracht van de dollar erin bestaat dat ze de functie heeft van reservekapitaal én van betaalmiddel bij internationale transacties. De Verenigde Staten drukken massa's petrodollars, die door de landen gebruikt worden om olie

aan te kopen op de internationale markten en bij de OPEC-landen, met uitzondering van Irak. De petrodollars worden door de Opec-landen teruggestuurd naar de Verenigde Staten in waardepapieren of bezittingen in dollars.

De dollar heeft op dit ogenblik nog altijd deze leidende positie als internationale betaalmunt.

In de toekomst zal wat de OPEC, het kartel van olieproducerende landen, gaat doen, cruciaal blijken. Zolang zij uitsluitend de dollar handhaven als betaalmiddel kan de euro zich moeilijk ontwikkelen als belangrijke reservevaluta. Maar het is belangrijk op te merken dat op lange termijn de euro zich niet in een ongunstige positie ten opzichte van de dollar bevindt, door de relatief gelijke omvang van de

economieën en de uitbreidingsplannen van de EU.

Het aandeel van de eurozone in de wereldhandel is veel groter dan dat van de Verenigde Staten. De Verenigde Staten gaan gebukt onder een enorm financieringstekort. De eurozone vertoont een veel betere balans. Het veel gebruikte argument om de betaling van de oliefactuur in dollars te houden is dat de Verenigde Staten de grootste importeur van olie blijven, ondanks het feit dat ze zelf over oliebronnen beschikken. Maar klopt dat wel? Als we de statistieken van de export van ruwe olie bekijken, dan stellen we vast dat Europa een grotere importeur van ruwe olie en petroleumproducten is dan de Verenigde Staten. Voor de eurozone zou het beter zijn dat de betaling voor hun olie aankopen in euro kan afgehandeld worden. Zo kan men kan men de valutarisico's vermijden en zal ook de vraag naar euro's stijgen en dus de waarde van de euro ook.

De euro als betaalmiddel voor de petroleum zou betekenen dat de Europese munt in de internationale handelstrafiek aanvaard wordt. Bijgevolg versterkt zijn machtspositie ten opzichte van de dollar. Van de totale handelsimport van de Opec-landen komt 45 procent uit de eurozone, de Opec-landen zijn ook de belangrijkste leveranciers van olie en petroleumproducten naar Europa. Het zou dan ook logisch zijn en eigenlijk best mogelijk dat de Opec op termijn de euro als betaalmiddel zal aanvaarden.

Belangrijke vragen voor deze oliemarkt worden dan de waarde en de stabiliteit van de Europese munt, en of de andere landen in Europa de euroclub zullen vervoegen.

Mocht het Opec-kartel de euro aanvaarden als betaalmiddel, dan wordt de druk groter om de Noordzee Brent, die verhandeld wordt op de International Petroleum Exchange in Londen, van de dollar los te koppelen. Bijgevolg kan deze factor (de omschakeling van de Opec naar de euro) de waardestijging van de Europese munt versnellen. Als de euro erin slaagt om zijn waarde te handhaven en de eurozone een forse uitbreiding kent in 2004, dan wordt 2003 voor de Verenigde Staten een cruciaal jaar om tot handelen over te gaan willen ze hun hegemoniepositie in de wereld handhaven. Daarom waren de Amerikanen zeer boos toen Irak – in het kader van het 'olie voor voedsel' programma - als eerste Opec-land de euro als betaalmiddel voor hun olie invoerde.

Het is voor de Amerikaanse FED een grote nachtmerrie mocht de ganse OPEC bij internationale transacties de dollar verwisselen voor de euro. Toen Saddam Hussein deze beslissing doorvoerde bezegelde hij meteen zijn lot. Op dat moment was een nieuwe Golfoorlog onder G.W. Bush, die nauw verbonden is met de Amerikaanse olieclub, onvermijdelijk. Door haar optreden tegen Irak wil de Bush administratie de regering van Saddam Hussein vervangen door een marionettenregime, de dollar als betaalmiddel veilig stellen.

Wat kan er gebeuren mochten de

andere Opec-landen ook beslissen om over te stappen naar de euro?

Het effect van een dergelijke omschakeling betekent dat olieconsumerende landen dollars uit hun reservefondsen moeten omzetten in euro's. Men schat dat hierdoor de Amerikaanse munt met zo tot 40 procent in waarde zou dalen. De gevolgen zouden voor de Amerikanen catastrofaal zijn. Buitenlands kapitaal zal uit de Amerikaanse aandelenbeurzen en dollarbezittingen wegvloeien. Mensen zullen proberen massaal hun dollars te verkopen en omzetten in meer zekere munten, vooral in euro's. Het huidige

Martin Kozłowski

tekort op de Amerikaanse begroting wordt dan onbetaalbaar en we kunnen scenario's verwachten van een economische wereldcrisis. Bij een snelle omschakeling zouden waarschijnlijk ook de verhoudingen tussen de VS en de EU worden omgedraaid.

Samengevat kunnen we zeggen dat deze Golfoorlog tot doel heeft een permanente bezettingsmacht te vestigen in deze economische belangrijke regio. Dat is ten eerste nodig om de olie te controleren op zich. Want deze bodemrijkdom is een belangrijke factor in de wereld-economie. Het is echter ook een signaal naar de Opec-landen om niet het pad van Irak te volgen en bij de dollar te blijven als betaalmiddel.

MONETAIRE VERSCHUIVING

Onrustwekkend voor Washington is dat de verschuiving van de dollar naar de euro niet alleen vanuit de OPEC hoek komt. In de voorbije maanden hebben reeds verschillende regeringen hun dollarreserve omgezet in euro's. China dat een zeer grote valutareserve van ongeveer 200 miljard dollar heeft, is begonnen met het omwisselen naar euro. Ook de Russische centrale bank heeft plannen om het dollaraandeel in haar reserve te verminderen en om te zetten naar meer zekere valuta. De grote vraag voor de VS is, of andere centrale banken zullen volgen en wat de invloed daarvan is voor de schuldaflossing van de Verenigde Staten. De Amerikaanse schuld bedraagt nu 5 procent van het bnp en is een zware molensteen om de nek van de Amerikaanse munt. De Aziatische landen die het leeuwendeel van de wereldreserves aan dollar bezitten, overwegen om hun aandelen in de Amerikaanse staatsschulden van de hand te doen. Bijgevolg is het ondenkbaar dat de wijze waarop de Verenigde Staten zich gedragen in het wereldgebeuren geen invloed zou hebben op het verder verval van de dollar en de huidige kapitaalstroom. We kunnen er zeker van zijn dat de stroom van dollars naar de Verenigde Staten dramatisch zal dalen, met een verwoestende verkoop van

Amerikaanse aandelen, met alle economische gevolgen van dien. Op dit ogenblik is de industriële basis van Amerika zo weinig competitief, dat het constant meer importeert dan exporteert. De Amerikaanse samenleving heeft opgehouden te sparen. We kunnen stellen dat de regering en de burgers uitsluitend op krediet leven.

Wanneer het buitenland zich meer zou afwenden van de dollar, en de grote bedragen die ze in de Amerikaanse economie hebben gestort terug zou trekken, dan stort de dollar ineen. In de huidige internationale economische context gaat zo een val niet geleidelijk maar gebeurt met grote snelheid.

RUILHANDEL

Er is nog een ontwikkeling die Washington zorgen baart en die ze niet kan toelaten, daar het ook de positie van de Amerikaanse munt aantast. De ontwikkelingslanden met gebrek aan dollars of euro's zouden het voorbeeld van Venezuela kunnen volgen en hun ondergewaardeerde goederen direct met elkaar kunnen ruilen. De Venezolaanse president Chavez heeft al met twaalf Latijns-Amerikaanse landen dit type van handelsovereenkomst gesloten. Bijvoorbeeld met Cuba, dat in ruil voor olie artsen en medicijnen levert om in de plattelandsdorpen de Venezolaanse gezondheidszorg op poten

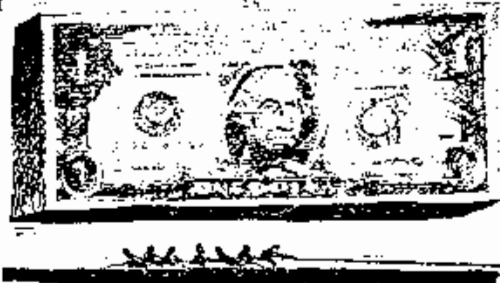
te zetten. Zo houden zij op een effectieve wijze de dollar buiten de olietransactie. Wanneer dit type van olietransactie en andere handelsovereenkomsten zich verder zou doorzetten, zal de druk ook van deze hoek op de Amerikaanse munt toenemen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Bush-regering, ondanks alle openlijke ontkenningen, steun heeft gegeven aan de coup poging van vorig jaar tegen Chavez. Ook de stakingen konden op de steun van de VS rekenen daar ze bevreesd zijn dat ook Venezuela zijn olietransacties in de toekomst in euro's zal afrekenen.

VERGELIJK?

De echte cruciale vraag is dus of de dollar zijn positie als enig betaalmiddel voor aankopen van olie en andere belangrijke goederen zal weten te handhaven. Dat is dan ook de hoofdrede waarom Washington de Opec buiten spel wil zetten of ze terug in haar greep wil krijgen.

Het is best mogelijk dat Europa en de Verenigde Staten tot een vergelijk komen om de euro en de dollar in bepaalde wisselpariteit te houden om speculatie tegen te gaan. Door bepaalde Europese landen die grote handelsbelangen hebben met de VS, worden reeds in deze richting pogingen gedaan, o.a. Duitsland dat veel naar de VS exporteert. Dat kan alleen maar tijdelijk de strijd tussen de euro en de dollar uitstellen. We weten allen dat het niet in de lijn ligt van Washington om met een vergelijk genoeg te nemen. Ze wil niet dat iets haar machtspositie

van supe-
macht zal
aantasten.
We
kunnen
conclude-
ren dat het
optreden

van Washington in het Midden-Oosten en trouwens in de rest van de wereld niet bedoeld is om de Westerse democratie uit te dragen en de mensenrechten te laten eerbiedigen. Dit is de verpakking waar-

mede ze ons hun politiek wilden verkopen. Trouwens de VS hebben nog nooit bewezen dat ze de democratie genegen zijn. In het verleden hebben ze al te dikwijls aan de zijde gestaan van corrupte dictatoriale regimes. Hun optreden is gekenmerkt door pure belangen en door hegemoniaal machtsstreven.

Bron: TARGET-feb.2003 - Nico Varkevisser

Zeit-Fragen- www.zeit-fragen.ch

William Clark "The Real reasons for the Upcoming War

Liu Henry - "US Dollar hegemony has to go"

McCarthy "Dollar's decline starting to accelerate", *Rathings Nerves*

WERELDDAG TEGEN KINDERARBEID 12 JUNI 2003

FOCUS OP KINDERHANDEL

Enkele feiten

- > 246 miljoen kinderen over heel de wereld zijn kindarbeiders.
  - > 73 miljoen van deze kinderen zijn jonger dan 10 jaar
  - > 2,5 miljoen kinderen werken in de rijke landen en een ander 2,5 miljoen kinderen werken in zogenaamde 'overgangseconomieën' zoals de vroegere Sovjet staten
  - > Elk jaar sterven 22.000 kinderen in ongevallen in verband met hun werk
  - > In zuid- en zuidoost Azië is het grootste deel (127 miljoen) van de werkende kinderen onder de 14 jaar of jonger
  - > Het grootste deel van de werkende kinderen werkt in Sub Sahara Afrika waar ongeveer 1/3 van de kinderen van 14 en jonger (48 miljoen) gedwongen arbeid leveren.
  - > De meeste van alle tewerkgestelde kinderen werken in de informele sector zonder enige vorm van wettelijke bescherming
    - 70% in de landbouw, commerciële jacht en visvangst of in bosbouw.
    - 8% in de fabriek
    - 8% in de groothandel of in de detailhandel en de horeca
    - 7% als huispersoneel
  - > 8,4 miljoen kinderen zitten gevangen in slavernij, in de netten van de kinderhandel, gebonden om schulden af te betalen, in de prostitutie, pornografie en andere illegale activiteiten.
    - 1,2 miljoen kinderen hiervan werden illegaal gesmokkeld.
- De kinderhandel is strafbaar onder de internationale wetgeving. Het is één van de grofste schendingen van het recht van het kind en één van de meest verschrikkelijke vormen van kinderarbeid.

Bron ILO

"Laat het Iraakse volk zelf haar regering kiezen"

DOSSIER

IRAK NA DE BOMMEN

HOE VERBODEN IS NAWES SAFET ZIJN ZONNEN VAN HET HEMEL

IRAK NA DE BOMMEN

| Marie Jeanne Vanmol |

Bagdad is gevallen. De Amerikanen hebben honderdduizenden soldaten en miljarden dollars uitgegeven om het Irakese volk te "bevrijden". De hospitalen werden door duizenden verbrande en verminkte burgers overrompeld. Ze zijn het slachtoffer van computergestuurde wapens en bommen afgevuurd door de "bevrijders". Vandaag ligt Irak in ruïne.

Ziekenhuizen, scholen, de energiesector, drinkwatervoorziening en riolering, ophaling van huisvuil en vele andere basisvoorzieningen zijn vernield. Vier weken na de val van het regime van Saddam bereiken cholera en andere infectieziekten epidemische hoogten.

WIE HEEFT HET BEVEL IN IRAK ?

Nadat de troepen van de coalitie Bagdad hadden veroverd installeert de Bush-administratie de 64-jarige gepensioneerde Amerikaanse generaal Jay Garner in de hoofdstad. Garner was sinds eind januari door Ronald Rumsfeld benoemd tot hoofd van het omstreden Bureau voor Wederopbouw en Humanitaire Bijstand (ORHA) dat onder de supervisie van het Pentagon werkt. Zijn taak in Irak is immens: de wederopbouw verzekeren van een land dat niet alleen verwoest werd door de bommen maar ook door twaalf jaar economische sancties en embargo. Garner heeft naast deze immense opdracht ook nog een betaalde job als bestuursvoorzitter van het bedrijf SY Coleman dat onderdelen maakt voor militaire logistieke apparatuur dat voor het ogenblik over heel Irak is verspreid. Volgens John Cavanagh, directeur van het Amerikaans Institute for Policy Studies, (IPS) is Garner de man die alles afweet van wapensystemen om mensen te doden maar is hij totaal onkundig om democratie in Irak op te bouwen. Hij is ook heel behendig in het afsluiten van grote militaire contracten. Kort na zijn benoeming in het Pentagon sleept het zusterbedrijf van SY Coleman, L-3 Communication, een monstercontract van 1,5 miljard dollar binnen voor het leveren van logistieke – en bewakingsapparatuur aan de Irakese frontlinies. De precieze rol van Garner in dit dossier is nog niet duidelijk maar in september vorig jaar tekende het Army's Space and Missile Defence Command een contract met SY-Coleman ten bedrage van 48 miljoen dollar zonder enige voorafgaande publieke aanbesteding. De FBI leidde een onderzoek maar heeft de zaak niet verder uitgespit omdat de koop uiteindelijk niet doorging wegens een tekort aan fondsen.

Wat de Irakezen het meest moet verontrusten zijn de politieke connecties die Garner heeft opgebouwd door middel van het leuren met militaire goederen en diensten aan de Israëlische rechtse lobby's. SY Coleman maakt componenten voor de Arrow en Patriot afweerraket systemen. In 1998 ging Garner op kosten van een Amerikaanse zionistische denktank, The Jewish Institute for National Security Affairs, naar Israël. Hij plaatste later zijn naam onder een verklaring waarin hij de Palestijnen veroordeelde voor het geweld in Israël.

De grote media hebben echter weinig aandacht besteed aan de installatie van deze proconsul in Bagdad alsof er geen

internationaal recht meer bestaat. Alsof de wereld terugkeert naar een tijd van mandaten. Alsof het normaal is dat een hoge-re gepensioneerde officier door Washington wordt aangeduid om een soevereine staat te besturen. Garner, vergezeld van een ploeg van 450 man, verklaart bij zijn aankomst temidden van een gebombardeerd en geplunderd Bagdad : « Een grote dag voor Irak ». Garner en zijn ploeg waren duidelijk niet op de hoogte van de situatie die ze in Bagdad zouden aantreffen.

Half mei, drie weken na zijn aanstelling, ontslaat het Witte Huis de gepensioneerde generaal. Andere topambtenaren volgen zijn spoor zoals de oud-ambassadeur van de VS voor Yemen, Barbara Bodine. Tijdens een persconferentie verbaasde Barbara Bodine de journalisten door haar onwetendheid over het voorval in Fallujah waarbij twee dagen voordien Amerikaanse Mariniers op een woedende menigte hadden geschoten. Vijftien burgers werden daarbij vermoord.

Het ontslag van Jay Garner was het gevolg van de totale onkunde en bureaucratische inertie van zijn equippe. Slechts een tiental hiervan hadden ervaring met reconstructie en heropbouw in oorlogszones zoals Oost-Timor en Kosovo. Veteranen van de VN en ngo's waren niet welkom bij het ORHA. Ze drukten de ploeg van Garner nochtans keer op keer op het hart om van veiligheid en orde een prioriteit te maken maar ze kregen geen gehoor.

Toen na de val van Saddam de plundering begon waren de militairen en de ORHA totaal verrast. De derde Infanteriedivisie, met twintigduizend man onder leiding van Generaal Buford Blount, moest instaan voor de veiligheid van een stad met vijf miljoen inwoners. Hij liet de dingen op zijn beloop zodat nu nog steeds anarchie en wetteloosheid in de straten van Bagdad zijn gang gaan. Tijdens de laatste drie weken kwamen er tweehonderdveertig burgers om, meestal door kogels. Het leger slaagt er niet in controle te krijgen op de vitale voorzieningen. Zo is geen enkel van de negenendertig elektriciteitsstations in Bagdad in handen van de bezetter. Tijdens een persconferentie van topgeneraal McKiernan, leider van de Amerikaanse infanterie in Bagdad doofden de lichten. Het team dat de generator bediende had de elektriciteit afgesloten en was om zeven uur naar huis gegaan. Op een later avonduur durfden de operatoren zich niet meer op straat vertonen. Het voorval schetst het gevoel van

onveiligheid in de straten van Bagdad.

Ondertussen stelde Garner de aanstelling van een lokale politiemacht steeds maar uit. Hij kreeg bij de militairen ook geen gehoor voor een betere coördinatie. Hij werd door hen genegeerd. Door het gebrek aan veiligheid in de straten was Garner en zijn ploeg verplicht binnen de vier muren van zijn paleis te blijven. Ze moesten uren wachten op militaire escortes die hen zouden brengen naar de ministeries die ze volgens hun opdracht moeten heropbouwen. Zoals de medewerker, die de duizend ambtenaren van het Iraakse Ministerie voor Planning een eenmalig loon van twintig dollar zou uitbetalen, uren moest wachten om dan te horen dat zijn escorte was afgeschaft. Ambtenaren een loon gunnen dat hen sinds twee maanden niet meer werd uitbetaald is voor de militaire macht blijkbaar geen topprioriteit. Na veel geruzie beval uiteindelijk een generaal de wagens van het ORHA te escorteren.

Garner wordt vervangen door L. Paul Bremer. Hij is lid van de Bush administratie en heeft de naam van 'expert' in de strijd tegen het terrorisme. Zijn benoeming maakt geen deel uit van een bestaand plan om het militaire bestuur in Irak door een civiel bestuur te vervangen zoals Bremer het deed uitschijnen. Zijn aanstelling is het gevolg van de alarmerende berichten over plundering en chaos die de Bush-administratie ter ore kwamen.

Bremer is vergezeld door de Newyorkse politiecommissaris Bernard Kerik die de veiligheidsdiensten na de aanslag op de WTC-torens leidde. Er worden binnenkort tweeduizend tweehonderd militaire politiemensen verwacht zodat het aantal soldaten in Bagdad specifiek voor deze job, tot vierduizend zal oplopen. De derde infanteriebrigade met twintigduizend man kreeg het bevel nog een tijd in de Iraakse hoofdstad te blijven. Bremer is verantwoordelijk verschuldigd aan Minister van Defensie Rumsfeld en hij staat in rechtstreeks contact met minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell.

De aanstelling van Bremer betekent de installatie in Irak voor een langere periode van een volledige Amerikaanse administratieve controle, zonder medewerking van de Irakezen, noch van het vroegere Baath regime of van de andere geallieerde groeperingen. Volgens Bremer zal het meer dan een jaar duren voor er sprake zal zijn van een Iraakse interim-regering die in staat zal zijn de ministeries te leiden, en zeker dan deze van Defensie, Binnenlandse- en Buitenlandse Zaken. Een interim-regering zal, volgens Bremer, ook maar beperkte invloed hebben bij het opstellen van een nieuwe grondwet, het uitschrijven van een rechtssysteem en het leiden van departementen zoals gezondheidszorg en onderwijs.

DE AMERIKAANSE MILITAIRES IN NA-OORLOGSE TRANSITIEJOBS IN IRAK

Gedurende de verkiezingen van 2000 verklaarde Condoleezza Rice, de veiligheidsadviseur van president Bush dat de Amerikaanse militaire macht is opgeleid om te vechten in een oorlog en dat heeft zo zijn gevolgen. Het leger zegt ze, is niet bedoeld om de civiele orde te handhaven. Het is zeker niet opgeleid voor een taak van reconstructie en heropbouw van een

civiele maatschappij in oorlogszone. De VS soldaten zijn nu echter willens nilens verplicht deze rol te spelen. Het voorval in Fallujah, waarbij Amerikaanse mariniers op een menigte schoot en daarbij zeventien mensen vermoordde, geeft aan dat soldaten geen vredehandhavers zijn maar in eerste instantie gedruild om te doden.

Een paar mensen van de ambtenarij geven toe dat ze verblind geweest zijn door de hopeloze conservatieve visie van de Bushies over een post-Saddam Irak: ze hoopten op een grotendeels intacte Iraakse bureaucratie, politiemacht en militairen. In zijn speech verklaarde president Bush dat het leger in Irak zou blijven totdat het land de stap van dictatuur naar democratie heeft gemaakt. Nochtans is dit niet in overeenstemming met de bedoelingen van zijn regering. Rumsfeld wil op de militaire uitgaven snoeien en hij ontbond het Vredesinstituut van het leger dat militairen trainde in naoorlogse conflicten. Het feit wijst aan dat na de aanslag van 9/11 de noties over vredeshandhaving, humanitaire bijstand, reconstructie en heropbouw van een maatschappij in oorlogszone veranderd zijn.

Het is in dit opzicht belangrijk aandacht te besteden aan een artikel dat op 2 mei in de Washington Post verscheen waarin Peter D. Bell, voorzitter van CARE USA, één van de vijf grootste Amerikaanse niet-gouvernementele humanitaire organisaties, pleit voor onafhankelijkheid van de hulporganisaties in Irak. « Militairen en hulpverleners moeten duidelijk van elkaar te scheiden zijn. Sinds het eerst in haar ontstaan leiden de Verenigde Naties niet de wederheropbouw van een land in oorlogszone. ...In Irak zijn het de militairen die de leiding van de hulpverlening op zich nemen ».

In een toespraak in februari 2003 over 'nation building' zei Rumsfeld dat internationale vredesmachts met hun « internationale oplossingen voor lokale problemen » op lange termijn afhankelijkheid creëren. De minister van Defensie is duidelijk uit op totale controle door de VS in Irak.

PLUNDERING EN BRANDSTICHTING

Toen Robert Fisk, correspondent van the Independent, Bagdad verliet telde hij 158 afgebrande en vernielde gouvernementele gebouwen. De enige gebouwen door de Amerikanen beschermd waren het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Ministerie voor Olie.

De Amerikanen hebben dus de verwoesting van de hele infrastructuur van de toekomstige regering toegelaten. Het Nationaal Archeologisch Museum en de Nationale bibliotheek voor de Archieven met alle Ottomaanse- en staatsarchieven en de Koranbibliotheek gingen in de vlammen op. Het archeologisch museum was nochtans op de satellietkaarten aangeduid en lang voor de eerste bom viel hadden Amerikaanse archeologen aan het Pentagon gebriefd dat het museum één van de belangrijkste doelwitten van de plunderaars zou zijn. Deze zijn doelbewust en vakkundig te werk gegaan en de meest waardevolle stukken waren reeds enkele dagen nadien in de VS en Europa te koop. De plunderaars waren op de hoogte dat deze sites niet zouden verdedigd worden. Wie heeft hen deze informatie gegeven? Volgens Fisk en andere ooggetuigen kwamen de brandstichters toe in bussen en waren ze gewapend.

De nieuwe Amerikaanse administrator in Irak, Paul Bremer, geeft de Amerikaanse soldaten de toelating om op plundersaars te schieten. Het vermoorden van jonge werkloze, wanhopige Irakezen is geen populaire maatregel en draagt zeker niet bij tot vredesopbouw. Het totale gebrek aan basisvoorzieningen en de vuilnis die zich ophoopt in de straten zullen nog voor meer protest zorgen.

Volgens de Conventie van Geneve heeft elke bezettingsmacht de morele plicht de ambassades en de documenten te vrijwaren en in veiligheid te brengen. Robert Fisk meldde de brand aan de bezettingstroepen maar er kwam geen bevel om het vuur te blussen. Wie heeft baat bij de verwoesting van de kern van de infrastructuur van een toekomstige regering en de culturele identiteit van Irak, vraagt hij zich af.

DE MILITAIRE OORLOGSSLACHTOFFERS

Het Pentagon en de Amerikaanse media hebben afgesproken geen informatie te geven over het aantal gedode Irakese soldaten. Dit was reeds het geval na de eerste Golfoorlog toen Colin Powell verklaarde dat hij niet erg geïnteresseerd was in het aantal Irakese slachtoffers. Ook nu verklaarde hij op 13 april aan de BBC: « We weten werkelijk niet hoeveel Irakese slachtoffers er gevallen zijn. » Dit is een houding die doet terugdenken aan de

politiek van genocide ten aanzien van de Amerikaanse indianen en de kolonisatiepolitiek van Europa in Azië en Afrika.

Volgens het Internationale Rode Kruis was het aantal slachtoffers zo hoog dat de meeste hospitalen geen gegevens van doden en gewonden konden bijhouden. De hospitalen zelf waren de doelwitten van bombardementen en plundering. Er is geen Irakese autoriteit meer om de doden te tellen en de families in te lichten. In Basra telden de ambulanciers en personeel van het ziekenhuis duizend tot tweeduizend doden en verminkten. The Washington Post meldde dat tijdens de drie weken durende oorlog begrafenisondernemers in Najaf van 's morgens vroeg tot 's avonds laat honderden zelfs duizenden lichamen verbrandden. In busjes, pick-ups, in taxi's en bestelwagens kwamen de rouwende familieleden met hun doden in eenvoudige houten kisten. Sommige lichamen waren niet meer herkenbaar, opgegraven na dagen, zelfs weken uit haastig gegraven putten. Anderen waren onlangs ontdekt in hospitalen en moskeeën waar ze op een hoop waren gegooid in de chaos van de oorlog.

Terwijl het Pentagon geen officiële cijfers over het aantal doden bekend maakt, gaf het Central Command toe dat in één bepaald gevecht, op 5 april in Bagdad tweeduizend tot drieduizend Irakese soldaten werden gedood. Niet nader genoemde

Amerikaanse militaire bronnen spreken van tienduizend tot vijftienduizend gedode Irakese soldaten.

Voor de oorlog schatten de militaire analisten het aantal voltijdse Irakese soldaten op driehonderd negentachtigduizend, inbegrepen de tachtigduizend man sterke republikeinse garde. Volgens militaire rapporten werden deze krachten herleid tot twintig procent. Dit laat veronderstellen dat tienduizenden Irakese soldaten werden gedood of verwond. Tweederden van de Irakese strijdkrachten bestaan uit jonge mannen van achttien jaar die hun verplichte militaire dienst deden met als gevolg dat de oorlog een groot aantal jonge Irakese mannen heeft weggemaaid.

BURGERSLACHTOFFERS

Het Pentagon houdt zich evenmin bezig met het tellen van de dode en gewonde burgerslachtoffers en evenmin met het opmaken van de schade aan eigendommen en infrastructuur. Hospitaalrapporten, media en andere bronnen spreken van ten minste drieduizend vijfhonderd gedode burgerslachtoffers en vijfduizend gewonden. Dit aantal zal nog stijgen vermits de bezettingstoepen ook vuren op anti-Amerikaanse betogers en duizenden dreigen gewond of gedood te raken door niet geëxplodeerde bommen of ziek te worden en te overlijden tengevolge van honger en chronische ziekten zoals cholera en diarree, gebrek aan schoon water en sanitaire voorzieningen.

Het Amerikaans congres stemde een som van achtenzeventig en een half miljard dollar voor humanitaire bijstand voor Irak. Twee en een half miljard dollar daarvan is bestemd voor hulp aan de families van onschuldige burgerslachtoffers: voedsel, water, medische zorgen, transport en andere behoeften. De financiële tegemoetkoming voorziet echter niet in de oprichting van een formele klachtenbank of een systeem waar de Irakezen met hun financiële klachten terecht kunnen. Er is ook geen verplichting voorzien om de getroffen individuen of gemeenschappen op te zoeken en de schade op te meten.

Het is een politieke beslissing de cijfers niet vrij te geven. Robert Turner van het Center for National Security Law van de universiteit van Virginia vertelde aan de Pittsburgh Post-Gazette dat de Amerikaanse bezettingsmacht er alle belang bij heeft de cijfers over het reële dodenaantal te verzwijgen: « Hoe meer ouders hun kinderen verliezen, hoe meer vrouwen hun mannen moeten betreuen, hoe meer de woede van de Irakese burgers zich zal keren tegen de Amerikaanse bezettingsmacht die hun familieleden hebben vermoord. »

Daarbij wil het Pentagon de leugen blijven volhouden dat de oorlog gevoerd werd tegen een gevaarlijke vijand die de VS bedreigde met massavernietigingswapens. Het feit dat honderdvijfenzestig soldaten van de coalitie het leven verloren tegenover tienduizenden Irakezen bevestigt nogmaals het feit dat de VS de meest afschrikwekkende dodelijke wapens hebben gebruikt om een weerloos en totaal verarmd land te koloniseren.

GEZONDHEIDSZORG

De volledige teloorgang van de basisdienstverlening leidt tot het uitbreken van infectieziekten zoals gastro-enteritis die voor-

al de kinderen treffen. De dokters in de ziekenhuizen in Bagdad zien 15 tot 20 nieuwe gevallen van gastro-enteritis per uur. De ouders kunnen in sommige gevallen de hospitalen niet tijdig bereiken omdat de straten onveilig zijn.

Dr Ahmed werkt in een hospitaal in Bagdad. Op 10 mei vertelt hij aan BBC-journalist Matthew Price dat in één uur vijftien mensen met schotwonden binnenkomen voor verzorging. Zoals een klein jongetje van negen jaar met een schotwonde in de maag, neergeschoten door een kind van vijf jaar dat het wapen ergens gevonden had. Wapens zijn een deel van het dagelijks leven geworden. Er is geen politie dus de mensen bewapenen zichzelf.

In haar editie van 12 mei 2003 meldt the Nation dat de situatie in de hospitalen in Bagdad desastreus is. De ziekenhuizen zijn onderbemand, hebben een tekort aan medicijnen en duizenden kinderen lijden aan de gevolgen van 12 jaar embargo. Overal liggen er niet geëxplodeerde bommen en brandstichting en plundering hebben het land volledig onbestuurbaar en onveilig gemaakt.

Op 21 mei meldde de BBC radio dat de gezondheidszorg in Irak niet meer bestaat. « Sommige hospitalen worden nu door religieuze groepen beheerd en een aantal weigeren zieke mensen te verzorgen die niet kunnen betalen.

Gezien de blijvende situatie van onveiligheid komt de hulpverlening veel te laat en te traag op gang. Het werk van de hulporganisaties en de Irakese gezondheidswerkers wordt sterk bemoeilijkt. »

WERKLOOSHEID EN DEVALUATIE

Voor de meerderheid van de bevolking in Irak is het leven op dit ogenblik een nachtmerrie. Er is geen werk en geen uitzicht op een inkomen in de nabije toekomst. Voor de oorlog was ongeveer 60% van de bevolking afhankelijk van voedselvoorraden dat voorzien was in het Olie voor Voedsel Programma. De voedselvoorraden geraken stilaan opgebruikt. De munt is sterk gedevalueerd: een bankbiljet van tweehonderdvijftig dinar stabiliseerde zich na de oorlog op ongeveer 0,12\$. (tweeduizend dinar voor één dollar; tijdens de oorlog was de inflatie nog hoger: vierduizend dinar voor één dollar)

Ze leven van hun spaarcenten. Maar wat wanneer die op zullen zijn? Degenen die meer geluk hebben krijgen dollars toegestuurd van familieleden uit het buitenland. Deze worden op de zwarte markt omgeruild voor dinars. Tegenwoordig zijn er alleen maar tienduizend dinar biljetten in omloop. Deze biljetten waren onder het Saddamregime nog maar recent in omloop gebracht. Met deze biljetten werden de hogere ambtenaren uitbetaald. De meeste winkels accepteren deze biljetten nu niet meer. Ze kunnen ze niet meer omwisselen in kleinere banknoten en de geldwisselaars op de zwarte markt geven alleen nog achtduizend dinars in coupures van tweehonderdvijftig dinar in ruil voor een tienduizend dinar biljet.

De ORHA heeft ongeveer honderd miljoen dollar (in dinars uitbetaald) vrijgemaakt om in centraal- en zuidelijk Irak aan 1,1 miljoen ambtenaren lonen uit te betalen. Een ambtenaar van het ORHA vertelde aan journalist Peter Slevin van de

Washington Post dat de banken die de opdracht hadden gekregen de lonen uit te betalen de bescherming van het Amerikaans leger hadden gevraagd bij gebrek aan civiele politie.

PRIVATISERINGSPLANNEN

Tengevolge van de Amerikaanse aanval en het twaalf jaar durende embargo werd Irak op economische gebied één van de achterlijkste landen ter wereld met een inkomen per hoofd van ongeveer achthonderd dollar per jaar en een bruto-inlandsproduct dat in de laatste twintig jaar met meer dan zeventig procent is teruggefallen.

De Amerikanen gebruiken Irak voor een economisch, maatschappelijk en militair experiment. Een experiment dat een ernstig gevaar betekent niet alleen voor de regio maar ook voor de arbeiders in de VS en de rest van de wereld. Op 6 april zegt Paul Wolfowitz, de secretaris van het Amerikaans Ministerie van Defensie duidelijk dat de VN geen rol zal toebedeeld krijgen in het opzetten van een interim-regering en dat de Amerikaanse administratie ongeveer zes maanden of zelfs langer in Bagdad zal blijven. Twee recente ontwikkelingen in Irak blijken de uitspraken van de staatssecretaris te bevestigen. De nieuwe administrator Bremer verklaart bij zijn aanstelling in Bagdad dat het nog lange tijd zal duren eer een Interim-regering bekwaam zal zijn de ministeries te leiden. In het nieuwe voorstel voor resolutie dat de VS op 19 mei aan de

Veiligheidsraad voorlegde zijn er enkel taken voor wederopbouw en reconstructie voor de gezant weggelegd. Maar de Amerikaanse plannen voor de economische heropbouw van Irak gaan veel verder.

Het Amerikaans Agentschap voor Internationale Ontwikkeling heeft Amerikaanse bedrijven uitgenodigd op alles een bod te doen, van de heropbouw van bruggen en wegen tot het drukken van schoolboeken. Volgens Naomi Klein¹ lopen de meeste contracten voor een jaar maar sommigen hebben opties voor vier jaar. Hoe lang zal het duren, vraagt ze zich af, voordat deze uitlopen in langetermijncontracten voor geprivatiseerde watercentrales, wegen, scholen, telecommunicatie? Vanaf wanneer wordt heropbouw een vermomming voor privatisering?

VRIJE HANDELSZONE

Begin mei maakte de Wall Street Journal gewag van een geheim document dat een inzicht geeft in de Amerikaanse plannen voor een toekomstig Irak². Het document draagt de titel: « Moving Iraqi Economy from Recovery to Sustainable Growth » (vrij vertaald: De Iraakse Economie sturen van Herstel naar Duurzame Groei). De ruggengraat van het plan is de totale privatisering van de olie-industrie en het oprichten van een financiële beurs. De privatisering selecteert de renderende van de niet renderen-

de bedrijven: de meeste staatsbedrijven op de welke de Irakezen zijn aangewezen voor hun inkomen worden resoluut geliquideerd. De winstgevende bedrijven worden in een « breedverspreid volksprivatiseringsprogramma », aldus het document, verkocht waarbij mogelijkerwijze aandelen onder de Iraakse bevolking worden verdeeld. Dit wordt een soort « volkskapitalisme » genoemd, dat de bevolking toelaat de nationale rijkdommen « te bezitten » (deze truc werd ook in Tsjechië toegepast, red.). De meeste mensen zullen echter binnen de kortste keren hun aandelen voor een appel en ei verkopen omdat ze geld nodig hebben voor te overleven. Volgens het document moet « de private economie zich in Irak toegang verschaffen tot strategisch belangrijke sectoren dmv privatiseringsmaatregelen, verkoop van vermogens, concessies, huurovereenkomsten en bestuursopdrachten, vooral in de olie-industrie en de toeleveringsbedrijven ». Het document promoot ook de oprichting van een beurs op wereldniveau waar de acties van de pas geprivatiseerde bedrijven verhandeld kunnen worden.

De arrogantie en de schaamteloosheid van dit plan stoot zelfs de Harvard econoom Jeffrey Sachs tegen het hoofd, de man die een sleutelrol speelde in het privatiseringsprogramma van Rusland en Oost-Europa. « Deze privatisering vindt plaats met het Amerikaans geweer tegen het hoofd van de Irakees en niet op grond

van democratische beslissingen. » Of zoals Naomi Klein het uitdrukt: « Een volk uitgehongerd en ziek door de sancties en nadien verwoest door oorlog gaat uit zijn trauma ontwaken om vast te stellen dat zijn land is uitverkocht. Ze zullen aan de lijve vaststellen dat hun nieuw verworven « vrijheid » voor wie velen onder hen hun leven hebben gelaten, verbonden is aan onomkeerbare economische beslissingen die reeds lang op voorhand, terwijl de bommen nog op Irak werden losgelaten, in de economische en politieke machtscentra in de VS werden vastgelegd. Dan zullen ze stemmen voor hun nieuwe leiders en verwelkomd worden in de wonderbare wereld van de democratie ».

25 mei 2003

Bronnen

The New York Times, The Nation, Newsweek, Freitag, Le Monde Diplomatique, BBC-Worldnews, www.wsws.org, www.savethechildren.org, www.unhcr.org, vredescahier 4/2000 De waanzinnige oorlog om Irak.

¹ Privatisation in Disguise, Naomi Klein in The Nation, 28 april 2003

² Ik heb het document zelf niet gelezen maar de verwijzing ernaar gevonden op www.wsws.org van 9 mei 2003

By Chappette in NZZ am Sonntag (Zürich), Globe Cartoon

DE VERENIGDE NATIES GEEFT ZIJN ZEGEN AAN BUSH EN C^o

| Antoine Uytterhaeghe |

De VN-veiligheidsraad geeft duidelijk een mandaat voor de bezetting en de uitbuiting van Irak. Twee permanente leden van de VN-veiligheidsraad hebben dus niet alleen de Veiligheidsraad maar ook het VN-charta miskend. In de discussie voor de Veiligheidsraad over de resolutie die Washington, Londen en Madrid indienen, werd veel retoriek verkocht over de wederopbouw van het verwoeste en leeggeplunderde land. Maar over de inbreuk op het volkenrecht die deze oorlog betekende, werd in alle toonaarden gezwegen.

RESOLUTIE

President Bush en zijn sabelslepers kunnen tevreden zijn. Na hun agressie tegen de soevereine staat Irak, is de opperbevelhebber van de VS-strijdkrachten er in geslaagd ook de Europese oppositie tegen zijn oorlog, met name Frankrijk, Duitsland en Rusland, in te pakken. Resolutie 1483 staat voor een langdurige bezetting en uitbuiting van Irak. De tekst van Washington kreeg na een reeks amendementen ook hun goedkeuring. De resolutie werd met 14 stemmen aangenomen; Syrië als vijftiende raadslid heeft niet aan de stemming deelgenomen. Met geen woord rept men over het feit dat de VS en C^o een daad van agressie gepleegd hebben tegenover een soevereine staat, dat de gewapende inval en het bezettingsmandaat illegaal zijn. Men is eraan voorbijgegaan dat tijdens het twaalfjarige sanctieregime tegenover het tweestromenland vooral de burgerbevolking het grote slachtoffer was, dat deze sancties het leven hebben gekost aan minstens 1,6 miljoen Irakezen; sancties waarvoor vooral de Verenigde Staten een grote verantwoordelijkheid dragen.

Het hoge VN-gremium legitimeert zo met nadruk de Amerikaanse invasie en de volkenmoord als gevolg van de jarenlange sancties, dit in overtreding van het VN-charta. Op deze wijze worden de eigen VN principes naar de papiermand verwezen. Hierdoor scheidt men eens te meer een precedent waarmee het gezag van de VN in de toekomst nog verder ondergraven wordt.

De VN wordt met deze resolutie opzij gemanoeuvreerd. Door het leveren van hand- en spandiensten aan de agressieve bezettingsmacht wordt de marginalisering van de Verenigde Naties verder gezet. Het is wel echt nodig dat de VN klare wijn zou schenken, dat ze duidelijk zou stellen dat het hier handelt om een oorlog in tegenstrijd met het VN-charta en zonder VN-mandaat. Volgens haar eigen rechtskader zou de VN een duidelijke veroordeling moeten uitspreken en de nodige beslissingen moeten nemen om het Irakese volk in zijn rechten te herstellen. De agressors zouden moeten verplicht worden te betalen voor de aangerichte schade en leed.

BEZETTING

VS en de ex-koloniale macht Groot-Brittannië worden met deze resolutie van de Verenigde Naties als bezettingsmacht erkend. Ze hebben tot aan de vorming van een legitieme Irakese regering, alle politieke en economische macht. De 'autoriteit' zoals de bezetters zich verbloemend laten noemen, heeft hierdoor de controle over de olie in Irak en over de aanwending van de exportinkomsten. Hiermede willen ze Irak zelf laten betalen voor haar bezetting en onderwerping. Duidelijk gezegd, de Irakezen zullen zelf de aangerichte vernieling, de kosten voor het bezettingsleger en de plundering van hun natuurlijke bodemrijkdom moeten bekostigen.

De Franse, Duitse en Russische ministers van Buitenlandse zaken, Dominique de Villepin, Joseph Fischer en Igor Ivanov, die tegen de oorlog met Irak waren, verdedigden hun stemgedrag, door te verklaren dat ze de "weg van de internationale gemeenschap en de verantwoordelijkheid" gekozen hebben. Ze willen ons doen geloven dat hun toestemming in de VN-Veiligheidsraad geen legitimering van de oorlog inhoudt. Maar ze hebben echter toch vooral eieren voor hun geld gekozen, lijkt me. Hun houding toont de grote waarde die ze hechten aan hun betrekkingen met de agressor in Washington. Vooral Fischer en Ivanov hebben dat duidelijk tot uiting gebracht. Fischer legde bijvoorbeeld sterk de nadruk op de onmisbare rol van de Verenigde Staten in de transatlantische familie.

WATERDRAGER

De Franse minister van Buitenlandse Zaken wil zijn zegen voor Washington goedpraten, door erop te wijzen dat de VN nu toch aanwezig is. De resolutie 1483 is echter een blauwbrief voor de rol die Washington nog ziet voor de Verenigde Naties. Het is de bezetter die bepaalt welke verantwoordelijkheid de internationale gemeenschap 'mag' opnemen in het bezette Irak. Ondanks het gekibbel en de vier versies van de Amerikaanse resolutie, is het resultaat zeer bedroevend en is het meer een vijgenblad om de VS-bezetting in deze golfstaat te versluieren.

In het totaal zijn er inderdaad 90 veranderingen aan de oorspronkelijke tekst van 9 mei aangebracht, zeggen ons de VN-diplomaten. Maar dat alles heeft aan de essentie van de

ingediende Amerikaanse resolutie niets veranderd. De werkelijkheid is toch dat de diplomaten van Washington de rol van de VN in het door hen bezette Irak wilden beperken tot waterdrager van de door Washington benoemde proconsul Paul Bremer. Ook de verplichting dat de Verenigde Staten rekening zouden moeten afleggen voor hun beleid in de bezette gebieden, weerde Washington succesvol af.

VERPAKKING

Parijs, Berlijn en Moskou zetten ook dik in de verf, dat de Veiligheidsraad zich na twaalf maanden zal beraden of er bijkomende stappen nodig zijn. Het feit dat dit in de resolutie werd ingeschreven wordt als een belangrijk beslissing voorgesteld. Maar deze beslissing kan door Washington met haar vetorecht geblokkeerd worden. De resolutie stelt verder ook nog dat de door de VS ingestelde bezettingsmacht een einde neemt van zodra een democratische legitieme regering geïnstalleerd wordt. Maar een tijdsduur hiervoor heeft men niet vastgelegd. Dus kan de Amerikaanse proconsul Paul Bremer allerlei redenen naar voren brengen om dit op de lange baan te schuiven. Dit alles doet me denken aan de wortel die men voor de ezel houdt, om het arme dier aan de wil van zijn baas te onderwerpen.

Washington wil zich niets laten voorschrijven dat aan haar machtsuitoefening in Irak, of de duur van haar aanwezigheid zou raken. De bepaling in de resolutie dat men na 12 maand de zaak nog eens gaat bekijken, dient hier louter als verpakking om de zaak verkocht te krijgen. Maar in Irak groeit de weerstand tegen de bezettingsmacht van Washington, Londen en C. Regelmatig bereiken ons berichten van bloedige incidenten. De VN heeft door sloop te gaan met de bezettende partij alleen bekomen dat ze het verder verloop niet meer dan symbolisch kan beïnvloeden. Nochtans weet ze zeer goed dat deze oorlog gevoerd werd op leugens en veronderstellingen, tegen meerderheid van de VN-lidstaten en in tegenspraak met het geldende volkenrecht.

De leden van de Veiligheidsraad hebben aanvaard dat de VN-wapeninspecteurs hun taak niet terug in Irak kunnen opnemen om hun oorspronkelijke opdracht tot een goed einde te brengen. Nochtans is de resolutie 687 hieromtrent zeer duidelijk. Alleen de Veiligheidsraad is bevoegd met een nieuwe resolutie om de sancties en het opgelegde embargo in te trekken, op basis van een rapport van de VN-inspecteurs die verklaren dat Irak vrij is van alle massavernietigingswapens. De Veiligheidsraad heeft ook op dit punt in alle stilte toegegeven. Hetgeen nogmaals getuigt dat de leden van de Veiligheidsraad zelf de VN ertoe brengen de eigen beslissingen en het geldende volkenrecht niet toe te passen.

De resolutie 1483 verzekert ook niet dat de Irakese bodemrijkdom in het belang van het volk zal aangewend worden. De chaos en de plundering lijken op die manier de zegevierende bezetter wel goed uit te komen, want het geeft hen nu als het ware 'het recht' om te besturen. Voor het Irakese volk verandert er niet veel: na het verdrijven van een dictator wordt het onderwerpen aan de willekeur van de bezettingsmacht.

ERRATUM

In het vorig nummer van Vrede sloop een storende fout in het artikel van Victor Christiaens. Wij schreven dat Winston Churchill een verpletterende overwinning behaalde. De juiste tekst die V.C. ons toestuurde luidde: "De uitslag? Een verplettering voor W. Churchill en Co"
Graag onze verontschuldigen

LEUGENS

Om de oorlog aan hun bevolking en aan de wereld te verkopen, hebben de president van de VS en de premier van het Verenigd Koninkrijk heel wat 'bewijzen' van Saddam's wapenprogramma trachten op tafel te leggen. Intussen weten we wel beter.

Het document dat in 2003 op de website van de Britse regering stond, en waarin 'alle Irakese activiteiten beschreven staan', dateerde uit 1991. (zie ook wikkel Vrede nr 360). Dat hebben zowel Groot-Brittannië als de Verenigde Staten nu moeten toegeven.

URANIUM UIT NIGER

Een ander belangrijke fabel die de aanvalsoorlog tegen Irak moest verantwoorden, betreft het uranium uit Niger dat Irak zou hebben willen kopen. U weet dat de directeur van het Atoomenergieagentschap, Mohamed El Baradei, voor de VN Veiligheidsraad hierover tot de conclusie was gekomen, dat deze beschuldiging uit de lucht was gegrepen. Dit verhaal deed al geruime tijd de ronde. Eind 2001 rapporteerde de Italiaanse geheime dienst er voor het eerst over. Britten en Amerikanen nemen het klakkefoos over. Tony Blair maakt er voor het eerst gewag van in een rapport op 24 september 2002. Op 28 januari 2003, orakelt G.W.Bush in zijn State of the Union, dat Irak haar nucleair programma heeft heropgestart door uranium in Niger te willen kopen. Dat dit bericht compleet getrukeerd werd, was al door de CIA geweten in februari 2002.

Er wordt vandaag behoorlijk gespeculeerd in de Verenigde Staten, over het feit waarom Bush dergelijke informatie gebruikte, als men wist dat ze volledig was opgezet. De democratische senator, Bob Graham, meent dat de zaak vrij eenvoudig ligt: "Het gaat hier om een gewoonte bij de geheime dienst om die informatie naar voren te schuiven die de positie van de regering ondersteunt, en andere mogelijkheden wegduwt". De CIA verdedigt zich door te stellen dat ze reeds op 9 maart 2002 een document naar het Witte Huis had gestuurd met de mededeling dat de uraniumverkoop door Niger werd ontkend. Maar volgens presidentiële kringen bleek uit die nota helemaal niet dat de bewijzen vals waren. Condoleezza Rice, veiligheidsadviseur van G.W.Bush: "Misschien was er iemand bij de CIA op de hoogte, maar in onze middens was er niemand die veronderstelde dat het om vervalsingen zou kunnen gaan."

MASSAVERNIEGINGSWAPENS

Ook over de aanwezigheid of afwezigheid van massavernietigingswapens in Irak, is het laatste woord nog niet gezegd. Voor sommige adviseurs van Bush is het nochtans duidelijk. Saddam

Hoessein had vroeger massavernietigingswapens – die door de VN inspecties van de jaren '90 zijn ontmanteld – en dus had hij de kennis en ook de bedoeling van die nog opnieuw te maken. "Het logische besluit hieruit is dat het regime van Saddam moest worden opgeruimd."

De 'massavernietigingswapens', zoals Time Magazine het stelt, leggen echter een zware hypotheek op de geloofwaardigheid van de regering en van president G.W.Bush. Deze volgt de tactiek van de aanval als beste verdediging. Iedereen die twijfels heeft over de edele

bedoelingen van de oorlog noemt hij "revisionistische historici". "Saddam Hoessein was een bedreiging voor Amerika en de vrije wereld in 1991, in 1998 en in 2003. Hij handelde steeds alsof de vrije wereld niet bestond."

Het ziet ernaar uit dat het CIA-baas George Tenet is, die eventueel zal moeten opdraaien als het schandaal aan zou houden. Hij lijkt nog

een kans te hebben gekregen aangezien hij is aangesteld tot hoofd van de 1300 VS inspecteurs die vandaag naar massavernietigingswapens in Irak zoeken. Als te ze vindt dan zal de regering er voordeel uit halen. Vindt ie ze niet dat zou het wel zijn functie kunnen kosten.

In de Senaat zijn de assistenten begonnen aan het uitpluizen van de duizenden documenten die door verschillende commissies zijn aangevraagd. De eerste lekken hieromtrent spreken over rapporten die in enkele weken tijd mekaar tegengestelde zeggen.

In London krijgt Blair het ook steeds benauwder. In de opiniepeilingen valt zijn ster scherp naar beneden. Het verwijt is ook hier dat informatie werd gemanipuleerd om de hoogdringendheid van een militair antwoord tegen Irak te verantwoorden. De woordvoerder van de premier heeft al openlijk toegegeven dat het dossier daaromtrent wankel was. Maar hij wil (nog) niet toegeven dat hij heeft ingegrepen om een en ander aantrekkelijker voor te stellen.

Wordt vervolgd.

Bronnen: International Herald Tribune, Le Monde, De Standaard, De Morgen.

DISCUSSIE TEKST: EUROPEES LEGER

Met de voorlopige goedkeuring van de Europese grondwet worden er nieuwe stappen gezet naar een Europees leger. Voorlopig blijven de zaken beperkt tot een toewijzen van nationale legerdetachementen aan het Europees geheel, maar de trend naar een echt leger zit in de teksten verweven. Vandaar dat we hierover een discussie willen openen ook met u, beste lezer. Als u na het lezen van deze tekst graag zou willen reageren, twijfel dan niet. Op zaterdag 20 september 2003 zullen we een open vredesraad rond dit thema houden. U bent uitgenodigd: 20.09.03 van 9u30 tot 12u30.

EUROPEES LEGER

De wereldvrede is niet gediend met de huidige krachtsverhoudingen in de wereld. Het valt te vrezen dat de enorme militaire superioriteit van de Verenigde Staten hen in de toekomst nog makkelijker naar oorlog zal leiden, om het inboeten van politieke, monetaire en economische overheersing te compenseren.

ECONOMIE EN MILITARISERING

De economieën in de lidstaten van de Europese Unie hebben soms kruisverbindingen met de Verenigde Staten, maar ze komen anderzijds in een groeiende concurrentie met elkaar. De verdere politieke eenwording van 25 landen in West- en Centraal-Europa, biedt nieuwe groeikansen voor Europese grootbedrijven, die ondermeer via hun lobbygroep "European Round Table" ook de liberaliserings- en privatiseringspolitiek verder willen bespoedigen.

Hierop ont zich een trend om de Europese Unie ook een militaire slagkracht te geven, die wordt gekaderd in uitgebreide vredesopdrachten en hulp in strijd tegen het terrorisme. Er is consensus rond een strategie van militaire interventie. De Unie wil hier een eigen weg kunnen volgen waarbij ze gebruikt maakt van de militaire vermogens die door de lidstaten worden beschikbaar gesteld, in overeenstemming met de NAVO

Is de mondiale vrede geholpen met een bi- of pluripolaire wereld, waarin verschillende economische blokken ook elk hun eigen militaire capaciteit ontwikkelen? Wij stellen altijd opnieuw dat de NAVO de internationale krachtsverhoudingen van na WOII institutionaliseerde: absolute VS superioriteit, zeker in West-Europa. En we koppelen daar de eis aan: NAVO uit België, België uit de NAVO. Maar is de uit-

bouw van een sterk Europees leger dan niet een breekijzer om los te komen uit die VS greep? Wellicht wel. Maar we zien de verdere ontwikkeling naar een zelfstandige Europees leger niet als een stap naar vrede.

BLOKKENDENKEN

Deze redenering beperkt onze keuze trouwens tot Navo of EU-leger. Beiden baseren zich echter op een interventie-strategie die niet is ingekaderd in een algemeen extern beleid. Wie zich een interventie-instrument aanschaft zal geneigd zijn het te gebruiken, in plaats van aan de fundamentele van een nieuw veiligheidsbeleid te werken. EU en Navo willen beiden een versterking van de militaire capaciteiten en dus van de budgetten. Een zelfstandig EU-leger brengt een enorm risico met zich mee voor een nieuwe wapendloop op kosten van de sociale budgetten. Beiden vertonen een democratisch deficit. Ook in de Europese Unie liggen beslissingen volop bij de 15 (25) regeringen, en daardoor zijn de mogelijkheden tot democratische controle vanuit de nationale parlementen behoorlijk verminderd. Het Europees Parlement krijgt alleen maar het recht van informatie, advies en vragen stellen.

Dergelijke bi-polaire benadering gaat er ook voornamelijk van uit dat de wereld uitsluitend in een machtspatroon kan functioneren. Het is waar dat vandaag het internationaal recht en de Verenigde Naties, door de economische, monetaire en militaire machtsverhoudingen worden misbruikt. Maar is de bipolariteit, en dus een vernieuwd blokkendenken, de garantie voor een rechtvaardiger wereld? De koude oorlog kende menig reëel oorlogstreffen: Vietnam, Dominicaanse Republiek, Angola, Afghanistan, Nicaragua, Granada,

om maar deze te noemen. Waarom zou dat tussen nieuwe machtsblokken anders liggen? Er is weliswaar geen ideologische tegenstelling mee gemoeid tussen de VS en EU, hoogstens een politieke, maar veel meer nog een tegenstelling rond invloedssferen in een mondiaal neoliberalisme. Dat is niet onze strijd.

VREDESBEWEGING

Wij ijveren ervoor dat de internationale relaties zouden functioneren op basis van het internationaal recht, van economische samenwerking en respect voor soevereiniteit. Het VN-charter moet opgewaarderd worden om de economische en politieke machtsverhoudingen te kunnen corrigeren. Tegenover het interventiedenken stellen wij dat een leger slechts voor defensie van het grondgebied kan dienen. En hierbij zoeken we naar een zo laag mogelijk niveau van defensieve defensie. Er moet over gewaakt worden dat mogelijke supranationale troepen niet worden ingezet om sociale onrust in bepaalde plaatsen te gaan neerslaan.

Een Europese vredesbeweging moet ijveren voor een beleid dat wereldvrede betracht door de ware oorzaken van oorlogconflicten aan te pakken. Wereldvrede stoelt op samenlevingen waar de mensen democratisch kunnen participeren aan het beleid, ook het economische. Want de menselijke veiligheid is samengesteld uit economische veiligheid, milieu-, gezondheids- en voedselveiligheid, uit politieke veiligheid, veiligheid van de gemeenschap en de persoon.

*Nee aan het Europees interventieleger.
Nee aan de bewapeningsuitgaven.
Voor een beleid dat menselijke veiligheid nastreeft.* ■

HOE ARMER HET GEBIED, HOE MEER KANS OP BURGEROORLOG

| Georges Spriet |

Je kan moeilijk zeggen dat we in dit tijdschrift supporters zouden zijn van instellingen als de Wereldbank. Maar hun studies kunnen ons soms wel verrassen. Kijk even mee.

De Wereldbank heeft inderdaad zopas een rapport uitgebracht over de oorzaken van burgeroorlogen. Volgens de auteur denken de meeste mensen van zichzelf wel de oorzaken van conflicten te kennen. Rechts in het politiek spectrum vinden we diegenen die zeggen dat langdurige conflicten te wijten zijn aan etnische of religieuze haat. Analyses uit het politieke centrum zullen wijzen op het gebrek aan democratie, en dat conflicten zich voordoen wanneer de kansen voor een vreedvolle conflictregeling van politieke geschillen afwezig zijn. Politiek links zal dan vooral wijzen op de economische ongelijkheden of de diepgewortelde erfenis van het kolonialisme. De auteur stelt dat geen enkele van deze benaderingen echt sterk overeind blijft staan bij het statistisch onderzoek. Uit de ondervinding, zou je kunnen zeggen, van de verschillende conflicten in het verleden, blijkt dat het meest opvallende patroon is dat burgeroorlog sterk geconcentreerd is in de armste landen. Oorlog veroorzaakt armoede, maar belangrijker is dat armoede de kans op oorlogen vergroot.

De synthese is kort en duidelijk: de sleuteloorzaak van conflict is het gebrek aan economische ontwikkeling. Landen met lage, stagnerende economie en met ongelijke verdeling van het inkomen per hoofd, en die afhankelijk zijn gebleven van grondstoffen om aan deviezen te geraken, hebben een zeer hoog risico van langdurig conflict. Daar waar er geen economische ontwikkeling is, vormen goede politieke instellingen, etnische of religieuze homogeniteit, noch hoge militaire uitgaven een betekenisvolle verdediging tegen grootschalige conflicten.

Het onderzoek van Collier en Hoeffler waar de Wereldbank zich op baseert gebruikte een waaier van invatshoekende bij een burgeroorlog een belang kunnen spelen: politiek, historisch, geografische, economisch en sociaal. Bij hun studie van 52 gevallen in de periode 1960-1999 elimineerden ze dan de minst belangrijke, om dan opnieuw na te gaan of de elementen die overblijven inderdaad een essentiële verklaring voor het conflict geven. Volgens hen blijkt dat er drie economische factoren centraal staan: inkomen per hoofd van de bevolking, de groei van het inkomen, de afhankelijkheid van grondstoffen om rijkdom te genereren. Een verdubbeling van het inkomen per hoofd van de bevolking zou het risico op rebelle zowat halveren, elk bijkomend percent in de groei vermindert evenredig het risico met een percent. De afhankelijkheid van grondstoffen kan men niet zo rechtlijnig vastleggen, maar 't risico bereikt een top vanaf dat hun exporten voor 30% van het BNP van het land staan. Een land dat op verschillende aspecten normaal is, maar echt wel afhangt van de grondstoffenuitvoer heeft in hun berekening een risico voor burgeroorlog van 33%. Dit risico zakt naar 11% voor een land dat maar voor 10% van z'n BNP afhangt van de uitvoer van grondstoffen.

Ook de etnische en culturele samenstelling van een land is van belang. Samenlevingen waarbij de grootste etnische groep tussen de 45 en 90% van de bevolking uitmaakt (wat Collier en Hoeffler culturele dominantie noemen) hebben een risico voor rebelle dat 50% hoger ligt, maar een brede etnische en religieuze diversiteit vermindert het gevaar voor burgeroorlog.

In de verschillende hoofdstukken wordt er onder meer gesproken over de werkelijke kost van oorlog en geweld, over de diepere oorzaken (met name armoede en onderontwikkeling). Het rapport beschrijft verschillende soorten burgeroorlog, als daar zijn afscheidingsoorlog, bevrijdingsoorlog, burgeroorlogen voor macht over economische rijkdom (grondstoffen of andere), e.d.m. Ook wordt er gekeken naar de manier waarop gewapende conflicten blijven duren, of opnieuw beginnen. Twee voorbeelden.

INDONESIË:

CONTRAPRODUCTIEVE REPRESSIE

Er is heel wat politiek geweld in de recente geschiedenis van Indonesië: burgeroorlogen, zelfbeschikkingsstrijd, etnische confrontaties, militaire coups, en staats-terreur. Zo is de provincie Aceh, met haar rijke ondergrond, het toneel geweest van een burgeroorlog in het begin van de jaren '90 en nu opnieuw sedert 1999. Deze oorlog ging tussen de regeringstroepen en GAM, een organisatie die voor autonomie vecht sedert de vroege jaren '70. Lange tijd was de GAM weinig financiële middelen, haast geen militair materieel, en telde ze ook niet zoveel leden. In de jaren '90 kwam er forse groei, die gedeeltelijk te verklaren valt door de voorbeeldfunctie van de strijd in het naburige Oost-Timor. De bewoners van Aceh wilden ook onafhankelijkheid. Wat zeker ook meespeelde waren de verwachtingen dat de eigen exploitatie van de grondstoffen Aceh rijk zou maken. Maar het succes bij de bevolking vindt waarschijnlijk haar beste verklaring door het negatieve beeld dat de mensen kregen

van de centrale regering toen ze in haar programma voor opstandbestijding scherpe maatregelen nam eind de jaren '80. Ook het nieuwe elan van 1999 is mede gebaseerd op de woede tegen de mensenrechtenschendingen van het Indonesisch leger tussen 1990 en 1998.

TSJETSJENIË: HOE DE REBELLIE GEFINANCIERD WORDT

Tussen 1991 en 1993 controleerde het afgescheurde Tsjetsjenië meer dan 300 km Russische grens. In die tijd groeide Tsjetsjenië uit tot een enorme winstgevende, illegale maar getolereerde vrijhandelszone, die de eigenaars miljoenen harde valuta opbracht. Na 1991 werd Tsjetsjenië praktisch onafhankelijk. Er was een internationale luchthaven, en het had 'buitengrenzen' met Georgië. En toch was het nodig volledig geïntegreerd in de Russische economische ruimte. Dit betekende in de eerste plaats dat Tsjetsjenië toegang had tot goedkope exporteerbare Russische grondstoffen. Ten tweede had het ook toegang tot de Russische consumptiemarkt, die stond te azen op allerlei verbruiksgoederen. Dit maakte Tsjetsjenië enorm aantrekkelijk voor de schaduwconomie, en haar positie als verdeelcentrum tussen de wereldconomie en de Russische markt bleek bijzonder winstgevend te zijn. Verbruiksgoederen werden taksvrij geïmporteerd via Tsjetsjenië, terwijl grondstoffen en wapens konden uitgevoerd worden naar de wereldmarkten zonder enige wetgeving. De financiële stromen die Dzakhar Dudaev's regime spijsden, en later ook de oorlog, vonden hun oorsprong in de schaduwconomie. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat Dudaev's onafhankelijk Tsjetsjenië gesteund werd en gebruikt werd door de ondernemers uit deze schaduwconomie, die deze vrijhandelszone voor hun zaken gebruikten. De zogenaamde patriottische zakenlui waren vooral geïnteresseerd voor een Tsjetsjenië dat buiten de greep van de Russische overheid viel, maar die haar toegang behield tot de Russische én de wereldmarkt. Bovendien hadden dergelijke mensen er belang bij dat de Tsjetsjeense overheid zwak bleef om hun activiteit te kunnen behouden. ■

DE EEUWIGE HONGER

I Thalif Deen (IPS) I

De wereldvoedselorganisatie vraagt 24 miljarden US dollar voor directe hulp en bekritiseert de donorlanden.

De wereldvoedselorganisatie FAO heeft 24 miljard \$ voor directe hulp en een groter engagement van de privé-sector gevraagd, in de strijd tegen de honger. Wanneer deze hulp er niet komt, dan schat de in Rome gevestigde VN-organisatie dat de doelstelling, om het aantal hongerlijders van 740 miljoen naar 400 miljoen te brengen, niet kan gehaald worden.

FAO directeur Jacques Diouf gaat er van uit, dat in het geval de donorlanden de huidige desinteresse blijven aan de dag leggen, een halvering van de hongerigen PAS over 135 jaar zal bereikt worden. De huidige toezegging voor hulp noemt hij onaanvaardbaar. Bij een gesprek met IPS (derdewereldpersagentschap) tijdens een conferentie in Tumba (Zweden), zegde hij dat men de doelstelling van de wereldvoedseltop van 1996 niet zal en kan bereiken. Hoewel er genoeg voedsel voor de ganse wereldbevolking geproduceerd wordt, lijden nog steeds 840 miljoen mensen honger, waarvan 95 procent in de Derde Wereld.

Volgens Diouf is het landbouwaandeel in de officiële ontwikkelingshulp (ODA) tussen 1990 en 2000 ongeveer met 50 procent verminderd: van de 16 miljard op 8 miljard per jaar. In het totaal heeft het ODA in deze tijdspanne ongeveer een bedrag tussen 45 en de 55 miljard \$ uitbetaald. In doorsnee hebben de industrielanden

per jaar 50 miljard \$ voor ODA uitgegeven.

Onder deze voorwaarden is het voor de ontwikkelingslanden onmogelijk hun landbouwproductie te verhogen. Geen enkele sector kan groeien wanneer men zijn middelen met de helft inkort, zegt Diouf. We eisen van de donorlanden dat ze hun aandeel in het ODA terug naar het niveau van 1990 verhogen. Daarbij is het ook nodig dat de 133 ontwikkelingslanden zelf 8 miljard investeren, zodat jaarlijks een totaal van 24 miljard kan besteed. Dat zijn "peanuts", luidde de commentaar van een waarnemer op deze conferentie, in vergelijking met de 350 miljard \$ die de Verenigde Staten alleen al aan hun defensiebudget besteden.

Jean Ziegler, socioloog en VN-rapporteur voor het recht op voeding, was over dit thema van de strijd tegen de honger nog duidelijker. Voor hem was de laatste in Rome gehouden wereldconferentie over de voedingsproblematiek een volkomen fiasco. Het was "een conferentie van de bedelaars" zegde Jean Ziegler in april voor de VN mensenrechtencommissie. Maar het bedelen op zich was daar onmogelijk, omdat de rijke landen zelfs niet met een vertegenwoordiger van lagere rang aanwezig waren.

Vertaald en bewerkt: Antoine Uytterhaeghe ■

CAMP BONDSTEEL: HET AMERIKAANSE FORT IN OOST-EUROPA

| Stijn De Coninck |

Terwijl de Amerikanen volop bezig zijn de plannen voor het naoorlogs Irak uit te voeren is een gelijkaardige bezetting in Kosovo nu al vier jaar aan de gang. Ondanks de verkiezingen in Joegoslavië (het huidige Servië-Montenegro) vorig jaar zijn het nog altijd de duizenden internationale ambtenaren die onder de vlag van de VN opereren die er de echte macht in handen hebben.

De interimregering van de VN werd geïnstalleerd na het 78 dagen durende bombardement van de Navo.

De Navo reageerde hiermee op de 'etnische zuivering' van de Serviërs op de Albanese Kosovaren.

De aanwezigheid van een internationale Navo-troepenmacht (KFOR) ondersteunt de VN-regering.

Meteen na de Navo-bommen van '99 namen Amerikaanse militairen in Ureseviic, in het zuidoosten van Kosovo, een stuk landbouwgrond van 1000 acre in beslag. Hier aan de grens met Macedonië begonnen de Amerikanen met de bouw van de hun grootste buitenlandse militaire basis sinds de Vietnam-oorlog: Camp Bondsteel. Niettegenstaande zijn benaming heeft Bondsteel niet veel weg van een tijdelijk kampement, Bondsteel is een stad. Een stad die niet snel zal verdwijnen.

In minder dan drie jaar tijd werd een stuk landbouwgrond omgebouwd tot een hoogtechnologische militaire basis in staat om zelf in haar levensnoodzakelijke behoeften te voorzien. De basis genereert zelf energie, zuivert haar eigen water en beschikt over drie afvalverbrandingsovens. In Camp Bondsteel zijn ongeveer 25 km wegen en meer dan 300 gebouwen, beschermd door 14 km lange aarde- en betonnen muren van 2,5 m hoog, 84 km prikkeldraad en 11 uitkijktorens.

Het kamp is zo groot dat het moest verdeeld worden in drie districten en er busjes nodig zijn om de militairen rond te voeren. Er zijn winkels, fitnessruimten die 24 op 24 open zijn, een kapel, een bibliotheek, en het best uitgeruste hospitaal in heel Joegoslavië. Op dit moment zijn er 55 Black Hawk en Apache helikopters gestationeerd en alhoewel er nog geen landingsbaan is werd de locatie gekozen omwille van haar uitbreidingsmogelijkheden.

Colonel Robert L. McClure schreef in Bulletin, een militair blad voor genie-soldaten, dat de plannen voor de bouw van militaire basissen (naast Camp Bondsteel werd ook nog de kleinere basis, Camp Monteith, gebouwd) dateren van maanden voor de eerste bom was gevallen. De Amerikanen wilden de fouten die ze in Bosnië (waar ze maandenlang in vochtige tenten verbleven) hadden gemaakt geen tweede keer over doen.

BROWN & ROOT

Voor de bouw van de basissen deed defensie een beroep op Brown & Root Services, een dochterbedrijf van Halliburton Corporation. Halliburton is de grootste leverancier van producten en diensten aan de olie-industrie. In '92 kende toenmalig minister van Defensie Dick Cheney het bedrijf een contract toe om de ondersteuning te leveren van de militaire operaties van de VS. Cheney ver-

liet later de politiek om topmanager te worden van Halliburton van 1995 tot 2000, een periode waarin het bedrijf miljoenen binnenhaalde door de bouw en ondersteuning van VS-basissen in Somalië, Haïti, Hongarije, Kroatië en Bosnië. Ondertussen heeft het bedrijf al 12 grote basissen gebouwd in de Balkan en blijft het geld binnenstromen.

Van al die opdrachten was het vooral de bouw van Camp Bondsteel die het meest geld zou opbrengen voor het bedrijf van Cheney, die tegenwoordig trouwens vice-president in de regering van Bush-junior. Bondsteel koste maar liefst 350 miljoen dollar, met jaarlijkse operationele kosten van zo'n slordige 50 miljoen dollar. In de meest intensieve constructiefase werkten 1700 geniesoldaten samen met 1000 ex-militairen, ingehuurd door Brown & Root, en meer dan 7000 Albanese Kosovaren. Van oktober tot juli '99 werd er rond de klok gewerkt, zeven dagen op zeven.

Brown & Root bouwde niet alleen de basis maar staat ook in voor alle ondersteunende diensten van de troepen ter plaatse. Het bedrijf levert dagelijks zo'n 600.000 gallons water en genoeg elektriciteit voor een stad van 25.000 inwoners. Per dag worden 1.200 zakken vuile was gewassen en 18.000 maaltijden geleverd. Soldaten zijn afhankelijk van het bedrijf voor zowel hun ontbijt 's morgens als voor de levering van reserveonderdelen van hun gepantserde voertuigen. Of zoals het Texaanse bedrijf zelf zegt: "We vervullen alle taken waarvoor we geen wapens hoeven te dragen."

Dit alles heeft er voor gezorgd dat Brown & Root nu de grootste werkgever van Kosovo is. In een recent financieel rapport schrijft het bedrijf: "De inkomsten van Brown & Root Services liggen gevoelig hoger dan in hetzelfde kwartaal vorig jaar door de verhoogde activiteit in ondersteuning van het Amerikaanse leger in de Balkan." Al sinds de oorlog in Vietnam wordt het bedrijf rijker van militaire conflicten en dat zal niet snel veranderen. Brown & Root heeft het exclusieve contract voor de bevoorrading van de Amerikaanse troepen in Irak en Halliburton Corp. werd ook aangezocht om er de brandende olieputten te gaan

blussen.

Ondanks zijn gigantische inkomsten betaalt Brown & Root de plaatselijke werkrachten tussen één en drie dollar per uur. Volgens de lokale manager worden de lonen zo laag gehouden om de inflatie van de plaatselijke economie tegen te gaan.

GOUDEN KOOI

De enorme kostprijs van de basis verbaast niet als je weet wat er allemaal te vinden valt achter de versterkte muren van Camp Bondsteel.

Het 'Tactical Operations Centre' alleen is met zijn videoteleconferentie, grote schermen en tal van technologische snuf-

In tegenstelling tot de meeste KFOR-troepen verlaten de Amerikaanse soldaten zelden hun militaire basis tenzij zwaar bewapend of hoog en veilig in hun helikopters.

jes al goed voor een half miljoen dollar. Er zijn twee fitnesscentra die uitgerust zijn met de beste en duurste toestellen. Militairen kunnen gratis filmpjes huren of 's avonds gaan eten in Anthony's Pizza of in Burger King. Alsof dit nog niet genoeg is kunnen ze na een zware werkdag lekker relaxen in de cappuchino bar. Het prijskaartje van deze zouthoudertjes: een miljoen dollar aan constructiekosten enkel.

De Amerikaanse troepen verblijven in zo'n 180 'SEA (South East Asia) hutten' met airconditioning en telefoon. Elke hut heeft vier tot vijf kamers waarin zes tot acht man slapen. De hutten hebben twee badkamers met douches en warm water. Prijs: 107.000 dollar per hut.

De drie superdeluxe grote refters, die zo'n miljoen dollar kostten om te bouwen en te onderhouden, worden volledig bemand door lokale werkrachten. De Amerikaanse peacekeepers hoeven hun handen niet vuil te maken tijdens keukendienst. Bovendien kuisen de meer dan duizend Kosovaren die de basis pro-

per houden ook nog eens hun kamers, soms tot drie maal per dag.

In de sectoren die gecontroleerd worden door andere Westerse machten, waar de KFOR-soldaten in ruïnes van platgebombardeerde appartementen en fabrieken gestationeerd zijn, grappen de militairen: "Wat zijn de twee dingen die je vanuit de ruimte kan zien? De Chinese Muur en Camp Bondsteel."

De luxe in het kamp is zo groot dat Amerikaanse militairen zelf klagen dat de vijandigheid bij de lokale bevolking tegen hun aanwezigheid in de regio groeit door het schrijnende contrast tussen de constante investering in Camp Bondsteel en hun erbarmelijke levensomstandigheden

erbuiten. Reden voor al die luxe is dat de militairen de basis niet mogen verlaten tenzij op officiële patrouilles. Alcoholgebruik is niet toegestaan en de soldaten mogen ook niet naar de dorpsbar trekken om iets te gaan drinken.

HYPOCRISIE

In tegenstelling tot de meeste KFOR-troepen, die in kleine eenheden patrouilleren en de opdracht hebben te interageren met de lokale bevolking, verlaten Amerikaanse troepen, die in Kosovo werken onder de naam Team Force Falcon, zelden de basis tenzij zwaar bewapend of hoog en veilig in hun helikopters.

De blijvende militaire aanwezigheid in de regio wordt gerechtvaardigd door een toegenomen activiteit van het KLA (Kosovo Liberation Army). Dit leger van etnische Albanesen, de bondgenoten die de Navo met haar bombardementen beschermd, terroriseert nu de Serviërs en Roma zigeuners die in het gebied zijn achtergebleven. Volgens onafhankelijke observators blijft het KLA vrijwel onge-

straf actief in de Amerikaanse sector ondanks de nabijheid van de hoogtechnologische militaire basis. Het gaat zelfs zover dat de Kosovaarse rebellen die vechten om de grenzen van hun land uit te breiden ten nadele van Serven, Grieken en Macedoniërs ervoor kiezen om vooral in de Amerikaanse sector te opereren omdat ze daar veel minder kans hebben een patrouille op het lijf te lopen.

Hier wordt de hypocrisie van de VS pijnlijk duidelijk. Amerika wierp zich tijdens de oorlog op als de verdediger van de etnische Albanese minderheid. Onder het credo van de rechten van de mens trok de VS om humanitaire redenen ten strijde tegen de 'etnische zuiveringen' van de Serviërs. Nu dezelfde taferelen zich afspelen onder hun neus ondernemen ze niets.

Washington lijdt nog steeds aan een bodybag-syndroom. De vrees voor incidenten met de lokale bevolking, gewonden of misschien zelfs doden en vooral een daaropvolgende mediacrisis maakt dat de militairen gevangen zijn in een gouden kooi. Een Amerikaans soldaat op missie in Kosovo heeft statistisch gezien minder kans op verwondingen dan een soldaat gestationeerd op de thuisbasis.

Maar waarom zijn de Amerikanen dan in Kosovo als de lokale bevolking blijkbaar niet hun hoofdbekommernis is? Tijdens zijn verkiezingsperiode beloofde president Bush aan de kiezers dat, indien hij het zou halen, hij de Amerikaanse troepen snel uit de Balkan zou trekken. In de nasleep van 9/11 zou hij 'zijn jongens' inzetten om de nationale veiligheid te garanderen eerder dan "ze door de Ex-Joegoslaven te laten gebruiken als boks-zakken en grensbewakers".

In een bezoek aan Camp Bondsteel vertelde Bush 'zijn jongens' echter een heel ander verhaal. Er moest plots "nog veel werk gedaan worden" om zo snel mogelijk een "stabiele vrede te bereiken. Een situatie waarin een democratisch verkozen regering haar volle verantwoordelijkheid kan opnemen en de Navo-troepen naar huis kunnen gaan."

Zijn speech staat in schril contrast met het uitgelekte verzoek van de Amerikanen aan Belgrado om Bondsteel en nog een aantal basissen uit de regio

voor een periode van 99 jaar te huren van Joegoslavië. Tenzij natuurlijk Bush ervan uitgaat dat het nog 99 jaar zal duren voor de regio eindelijk vrede zal kennen.

Meer waarschijnlijk is de hypothese dat de Amerikaanse regering gebruik gemaakt heeft van de situatie in Joegoslavië om een legerbasis te bouwen, groot genoeg om toekomstige militaire plannen te ondersteunen. Voor de start van de bombardementen in '99 stond in de Washington Post al te lezen: "Door de toenemende kwetsbaarheid van het Midden Oosten, zullen we in de toekomst basissen en vliegrechters nodig hebben in de Balkan om de olie rond de Kaspische Zee te beschermen." Het gebied rond de Kaspische Zee beschikt over enorme olievoorraden en Europese en Amerikaanse oliebedrijven verdringen mekaar om ze te mogen ontginnen. Amerikaanse studiediensten (onder leiding van ... inderdaad, Brown & Root) deden op dat ogenblik onderzoek om de olie van de Zwarte Zee naar de Adriatische Zee te transporteren via een pijplijn door Bulgarije, Macedonië en Albanië (de beruchte corridor 8). Als

De Verenigde Staten verzochten Belgrado om Bondsteel en nog een aantal basissen uit de regio voor een periode van 99 jaar te huren van Joegoslavië.

zo'n pijplijn er ooit komt is militaire aanwezigheid in de regio essentieel voor de Amerikanen. Andere Amerikaanse basissen langs de route van de pijplijn ondersteunen deze theorie.

Een andere vaststelling, die aansluit bij de vorige, is dat Washington een algemene politiek voert van versterkte militaire aanwezigheid in Oost-Europa. Sinds de val van de USSR azen verschillende grootmachten op Oost-Europa. Zowel West-Europa en de VS (verenigd in de Navo) als Rusland en de Arabische wereld willen hun invloedssfeer in de regio zo groot mogelijk maken. De Navo wil door een uitbreiding van de alliantie een militaire gordel leggen ten zuiden van Rusland. Met het zicht op Navo-lidmaatschap hebben Roemenië en Bulgarije hun

grondgebied al open gesteld voor de constructie van legerbasissen van de alliantie.

De recente onenigheid binnen de Navo werpt nog een ander licht op de bouw van VS-basissen in de Balkan. De VS wil haar troepen van het kritische 'Oude Europa' naar het volgzamere Oost-Europa verhuizen. Momenteel heeft de VS 239 basissen in Europa, van de 116000 troepen in Europa zijn er ongeveer 80000 gestationeerd in Duitsland. Als reactie op de positie die Duitsland innam i.v.m. een aanval op Irak willen de Amerikanen het land straffen door een groot deel van de militairen te verhuizen naar Oost-Europa.

De analogie van de Joegoslavische situatie met Irak is treffend. Omdat de VS belangen heeft in een bepaalde regio wordt naar een excuus gezocht om militair in te grijpen. In Joegoslavië was dit niet de aanwezigheid van massavernietigingswapens maar de 'etnische zuivering' uitgevoerd door het regime in Belgrado. De Amerikanen grepen de misdaden van het Servische leger aan om hun doelstellingen te realiseren. Het zou dom zijn te

ontkennen dat deze er niet waren, maar nog dommer is het te geloven dat de Amerikanen van zulke misdrijven werkelijk wakker liggen. De steun van de VS aan haar bondgenoot Turkije bewijst dit: het totaal aantal doden in Kosovo bedraagt nog niet de helft van de slachtoffers in een gelijkaardig conflict waarin de Turkse regering verwickeld is met haar etnische minderheid, de Koerden. Met de steun van de VS hebben de Turken meer dan een miljoen Koerden verdreven uit hun dorpen op Turkse bodem. De strijd tegen etnische zuivering wordt samen met het bezit van massavernietigingswapens en de oorlog tegen terrorisme door de Amerikanen misbruikt om de publieke opinie te overtuigen van de legitimiteit van een gewapend conflict. ■

NAAR EEN NIEUWE INDAMMING?

DE AMERIKAANSE BUITENLANDSE EN MILITAIRE POLITIEK TEN OPZICHTE VAN CHINA

| Jonathan Holslag |

Het bruto binnenlands product van de Volksrepubliek China stijgt ieder jaar tot tien procent.¹ Eenzelfde evolutie geldt voor de totale industriële productie die vergeleken met maart vorig jaar bijna zeventien procent toenam. In de macro-economie zijn dit spectaculaire cijfers. De sociale catastrofes die ermee gepaard gaan, laten we even buiten beschouwing. Op het eerste zicht bevestigen deze economische prestaties de positie van China als grootmacht in wording.

Huidige *Great Power*, de Verenigde Staten, volgen deze groei nauwgezet. Enerzijds beseffen economen dat het meest bevolkingsrijke land ter wereld een schier onuitputbare investeringsmarkt vormt. Anderzijds staat een invloedrijke groep Amerikaanse veiligheidsanalisten uiterst wantrouwig. Ze zijn er stellig van overtuigd dat economische vooruitgang op lange termijn ook de militaire slagkracht vergroot. Een aantal onderzoeksrapporten zoals *The annual report on the military power of the PRC* van het Defensiedepartement of die van *The United States House of Representatives on US National Security and Military concerns with the PRC* wijzen zeer specifiek op een aantal *major threats*. Intussen ziet 56 procent van de Amerikanen China als een vijandige of onvriendelijke staat.²

Maar in hoeverre zijn dergelijke belangwekkende beleidsdocumenten objectief te noemen? Verschillende leden van de genoemde organisaties behoren immers tot neo-conservatieve denktanks zoals het bijna beruchte *Project for a New American Century*³ of tot het militaire establishment dat sterk geaffilieerd is met het militair industrieel complex. In hoeverre bezit China het potentieel te groeien tot supermacht? Is er een werkelijke toename van de militaire capaciteit van het

Volksleger (PLA)? En tot slot: welke politiek voeren de Verenigde Staten ten opzichte van China? Is er met andere woorden sprake van indamming of containment?

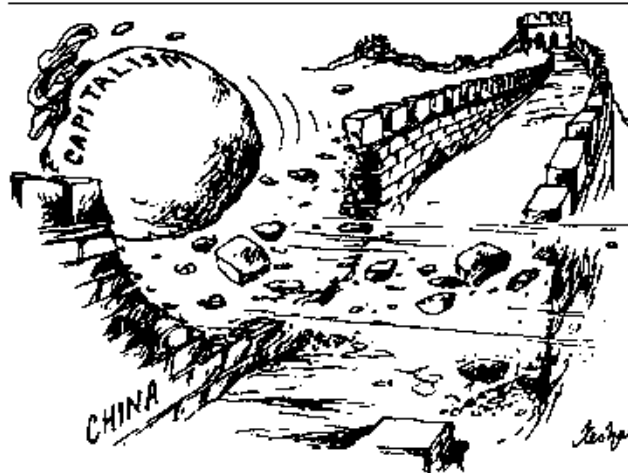
PENTAGON

Het jaarlijkse verslag van het Pentagon maakt zich duidelijk zorgen over de positie van China. 'China is considering the US

vraag omwille van 'the obscure ambitious nature' en 'the ambiguity in international discours helping to buy time in developing its national power.'⁴

Daarnaast zou China in snel tempo zijn conventioneel arsenaal moderniseren en uitbreiden. Het Pentagondocument geeft een bloemlezing uit de aspiraties uit China's defensiewitboek.⁵ Het gevaar uit het oosten zou onderzoek voeren naar

stealth-technologie, elektronische oorlogvoering en *space warfare*. Het zou zijn vermeende doctrine van *preemption and surprise* (een onverwachte, snelle en massale aanval) pogen te faciliteren door belangrijke wapenaankopen, ondermeer de vijfde generatie Sukhoi-27/30⁶, Sovremennyi destroyers en Kiloklasse onderzeeërs. Deze capaciteitsopbouw wordt ondubbelzinnig gerelateerd met de dreiging ten opzichte van Taiwan.

as an enemy' en daarmee is de toon van het hele document gezet. De hele tekst is gehuld in een sfeer van onheilspellende verdachtmakingen en beschuldigingen. Ten eerste beweren de auteurs dat de Volksrepubliek naast landsverdediging ook de controle nastreeft over 'a vast periphery of coastal and land boundaries.' Regionale expansie dus. Men stelt ook China's *non-first-use-voornemen* (het niet als eerste inzetten van kernwapens) in

SUPERMACHT?

De Chinese economie is één van de snelst groeiende ter wereld. In algemene cijfers neemt de koopkracht toe en wordt de armoede teruggedrongen. Maar deze trend vertoont een aantal lacunes. Ten eerste blijft de economische ontwikkeling sterk afhankelijk van buitenlandse investeringen. Dit verklaart voor een deel waarom de technologische innovatie ten opzichte van de Verenigde Staten, Europa

en Japan ver achterblijft. Het gevolg hiervan is ondermeer een sterke afhankelijkheid van buitenlandse expertise. Ten tweede veroorzaken de privatiseringen en vooral de liberalisering in de landbouwsector nieuwe sociale spanningen. China's deelname aan de Wereldhandelsorganisatie (WTO) bijvoorbeeld, zou naar schatting twee tot drie miljoen nieuwe jobs per jaar genereren. Recente schattingen wijzen echter uit dat de werkloosheid, vooral op het platteland, met twee procent steeg. Om sociale onrust te onderdrukken, worden vakbonden nog steeds aan de ketting gehouden en krijgen failliete boeren nauwelijks toestemming om naar de steden te verhuizen.

Een tweede vaststelling is dat de economische groei en de grote bevolking zwaar wegen op de natuurlijke rijkdommen van China. Waar het vroeger netto-exporteur van ruwe aardolie was, zal China in 2020 ruim veertig procent van haar olie moeten invoeren. Ook dit vergroot de afhankelijkheid van het buitenland. Eveneens belangrijk is dat China in tegenstelling tot de Verenigde Staten op dit moment noch beschikt over een eigen solide oliesector, noch over de controle van buitenlandse ontginningsgebieden. De nieuwe olie-pijpleiding vanuit het door Amerika gedomineerde Centraal-Azië kan bijvoorbeeld niet gebouwd worden zonder buitenlands kapitaal. Met de territoriale claim op de olierijke Sparty-eilanden in de Zuid-Chinese Zee tracht China op die plaats zelf een belangrijk ontginningsgebied in handen te krijgen. Naast problemen in de energievoorziening eist ook de zeer intensieve landbouw haar tol. Het gereputeerde Oostenrijkse International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA) waarschuwt voor de toenemende bodemdegradatie. Deze evolutie kan de voedselveiligheid en -soevereiniteit voor de gigantische bevolking in gevaar brengen.

Ten derde veroudert de bevolking aanzienlijk. Vooral de geboortebeperving heeft hierin een groot aandeel. Vandaag zijn 132 miljoen Chinezen ouder dan zestig jaar. Voor 2050 verwacht men dat dit deel oploopt tot een derde van de totale populatie. Een aantal gevolgen liggen voor de hand. De beroepsactiviteit

bevolking neemt af, wat in combinatie met economische groei zal leiden tot stijgende lonen en dus in absolute cijfers een verminderde concurrentiekracht met andere perifere economieën. En meer bejaarden betekenen een belangrijke uitdaging voor het handhaven van sociale voorzieningen.

Als vierde kunnen we ook allesbehalve spreken van een homogene bevolking. In plaats van een monoliet is de Chinese bevolking veeleer een conglomeraat van een vijftigtal belangrijke ethische groepen. De Han zijn de belangrijkste (maar ook deze culturele entiteit kan men opdelen in acht verschillende talen). Zij zijn het sterkst vertegenwoordigd in de politieke instellingen en kennen een opval-

komst verder zal oplopen gezien de economische, politieke en culturele discriminatie. De partijleiding zal eventuele onrust dan des te harder onderdrukken.

Door deze factoren en de militaire achterstand waar we dadelijk verder op ingaan, is het ondenkbaar dat China de eerste decennia zal evolueren tot nieuwe supermacht. Gezien de binnenlandse spanningen ligt het ook niet voor de hand dat de partijtop zich zal concentreren op een dominant buitenlands beleid.

MILITAIRE DRAAK ZONDER KLAUWEN?

Begin dit jaar kondigde de Chinese minister van financiën een verhoging in het defensiebudget aan van 9,6 procent.⁷

Door een aantal spanningen op het vlak van energiebevoorrading, afhankelijkheid van buitenlandse investeringen, de verouderende bevolking en inter-ethnische relaties, gekoppeld aan militaire achterstand is het ondenkbaar dat China op korte termijn een nieuwe supermacht wordt.

lend hoger welvaartspeil. Steeds meer minderheden komen dan ook in opstand. De laatste jaren werden er zo'n vijfduizend protestacties geteld, gaande van straatoproer tot bommencampagnes in de hoofdstad. In de meeste gevallen treedt de overheid hard op. Human Rights Watch maakt gewag van onderdrukking, onrechtmatige opsluiting en foltering. Vooral de 'autonome' regio Xinjiang-Uygur is van tel door zijn minerale rijkdommen en zijn strategische ligging voor de toekomstige oliebevoorrading. Decennialang poogt Beijing de prominente aanwezigheid van Uygueren, Turken en Kazakken te breken door in dit 'autonoom' gebied massaal Han-Chinezen te huisvesten. Het is zeer waarschijnlijk dat ethnische spanning in de toe-

Daarmee belopen de uitgaven officieel een slordige 22 miljard dollar (tegenover ongeveer 400 miljard in de Verenigde Staten zelf) en wordt de stijgende lijn verder gezet. Officieel, want er is sprake van extra omvangrijke financiële middelen tot het drievoud (60 miljard dollar) van de bekende cijfers. Dat is op zich een peulenschil vergeleken met het gat van duizend miljard dollar aan niet verantwoorde uitgaven in de Pentagonboekhouding.⁸ Ongeveer een derde van de begroting is voorzien voor de uitbetaling van de 2,3 miljoen soldaten. Daardoor blijven de investeringen in nieuwe militaire wapensystemen gering. Deze uitgaven kan men kwantitatief vergelijken met die van Nederland en Duitsland en vallen in het niets bij de jaarlijkse 100 miljard in

de VS. Hoe dan ook: er is sprake van een modernisering van een aantal wapensystemen.

Het nucleaire arsenaal bestaat vandaag uit twintig lange-afstandsraketten (ICBM: de DF-5 met reikwijdte tot in de Verenigde Staten), tachtig tot honderd raketten met gemiddelde actieradius (waaronder de DF-4) en vierentwintig bestemd voor onderzeeërs (SLBM).⁹ Deze capaciteit is strategisch echter zwaar gehandicapt vermits de vaste lanceerbases van de ICBM kwetsbaar zijn voor tegenaanvallen en de onderzeeërs de SLBM zeer nabij hun doelwitten moeten lanceren. De volgende jaren wordt echter verwacht dat een nieuwe generatie mobiele raketten de huidige ICBM's zullen vervangen.¹⁰

Volgens het Amerikaanse Defensiedepartement bezit de Chinese LUCHTMACHT 3400 toestellen.¹¹ Dit aantal is enorm, maar bestaat slechts uit een honderdtal moderne gevechtsvliegtuigen. Vanaf 1990 startte China met een aankoopprogramma van Russische Sukhoi-gevechtsvliegtuigen en verwierf het een licentie voor het bouwen van 160 tot 250 dergelijke toestellen. Dit wordt door de VS beschouwd als de belangrijkste stap naar het verhogen van de slagkracht van de luchtmacht en als een bedreiging van het eigen luchtoverwicht. Deze stelling kan voor een deel aan kracht ontnomen worden. Allereerst kampen de Russische exportmodellen met verschillende gebreken in het radarsysteem en blijken ze incompatibel met de Chinese bewapening. Maar ook de eigen productie van de Sukhoi en de ontwikkeling van de J-10, de opvolger voor de huidige jager-bommenwerpers, lopen spaak. Daarnaast hebben de VS zelf een onoverbrugbare voorsprong in de modernisering van hun luchtvloot met ondermeer de verbeterde F-18 en de F-22. De Chinese luchtmacht bestaat daarentegen nog steeds hoofdzakelijk uit aftandse J5 en Q6 toestellen.

De plannen om een Oekraïens vliegdekschip aan te kopen zijn voorlopig opgeborgen. Ondertussen blijft het PLA haar MARINEVLOOT wel uitbreiden met drie nieuwe generaties destroyers (de Sovremenny-, de Luhai- en de Luhu-klasse), een order voor in totaal 26 Kilo-klasse

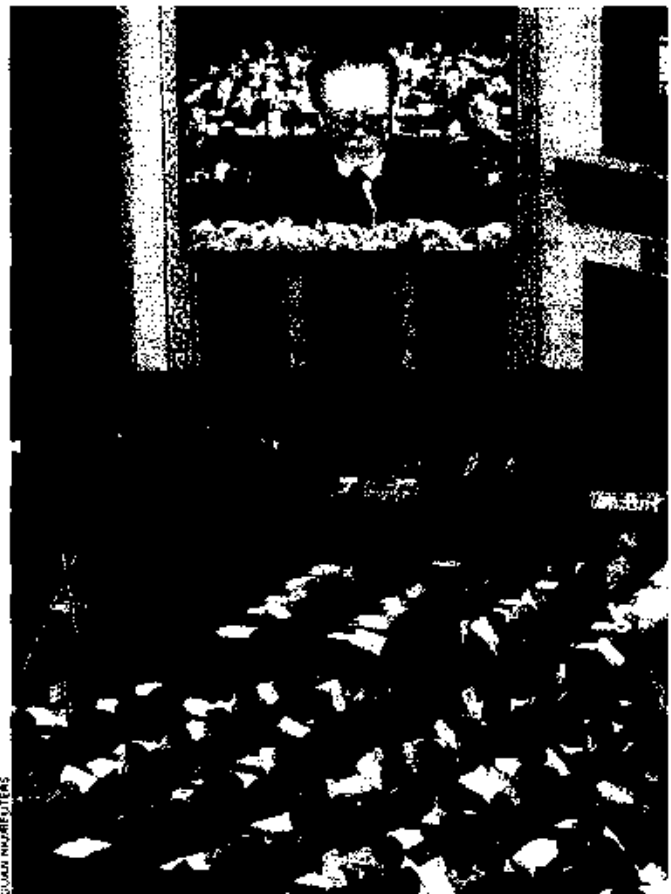
onderzeeërs, de eigen ontwikkeling van twee eigen, nieuwe onderzeeërs en een stealth-aanvalsschip. Al dit machtsvertoon kan ook hier een aantal belangrijke tekortkomingen niet verhullen. Ten eerste kan de Chinese zeemacht nauwelijks verweer bieden tegen vijandelijke luchtaanvallen en ontbreekt het haar aan lange-afstands-kruisraketten, detectie- en communicatiesystemen.

We stellen dus vast dat China merkbare inspanningen levert om haar militaire arsenaal te moderniseren en te vergroten. Het defensiebudget is aanzienlijk voor een ontwikkelingsland met miljoenen werklozen en een gigantische economische kloof tussen de geïndustrialiseerde regio's en het platteland. In tegenstelling tot wat een bepaalde groep analisten suggereert, bestaat er op dit moment echter geen directe bedreiging ten opzichte van de Verenigde Staten. En dat zal het eerste decennium ook niet veranderen. De technologische achterstand is daarvoor te groot en de Chinese overheid trok haar conclusies uit de implosie van de Sovjetunie door de defensiebegroting te koppelen aan economische groei.

Het mag dan ook duidelijk zijn dat in het discours van de Pentagon-rapporten de invloed van de neoconservatieve lobby doorschemert. Zij zijn pleitbezorgers voor het handhaven van de hegemonie van de Verenigde Staten. Steeds meer haviken nestelen zich in instellingen die het Amerikaanse

Chinabeleid uitstippelen. Zo zal Aaron Friedberg (PNAC-lid) vanaf juni benoemd worden tot de *deputy national security adviser and director of policy planning* van Dick Cheney. In zijn publicaties waarschuwt hij er de Bush-administratie stellig voor zich niet blind te staren op de economische relaties en pleit hij voor een sterke militaire overmacht. In de Chinacommissie van het Amerikaanse Congres zetelen verschillende leden die sterke relaties onderhouden met de defensie-industrie, zoals Stephen D. Bryen, First Director of the Defense Technology Security Administration. Maar in hoeverre heeft deze perceptie impact op de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten.

*We want a friend in 2020 that will be capable of assisting the US military to deal with a Chinese threat.*¹²

De Communistische Partij stelde op haar tiende Congres dat economische groei boven alles primeert.

CONTAINMENT?

China is dan lang geen supermacht, toch is het duidelijk dat het buitenlandse beleid van de Verenigde Staten een dam optrekt rond de Chinese invloedsuitbreiding in Azië. Drie aspecten maken dit zeer duidelijk. Zo voert het Amerikaanse leger ten eerste een uitgesproken aanwezigheidspolitiek in de hele regio: van Japan tot Rusland. Ten tweede perkt het Amerikaanse Raketterschild (NMD) de nucleaire afschrikkingskracht van China zienderogen in. Ten derde bouwen de Verenigde Staten in Taiwan een aanzienlijke tegenmacht op.

De militaire aanwezigheid van de Verenigde Staten in Oost-Azië is niets nieuws. In Japan zijn al verschillende decennia een vijftal belangrijke bases gevestigd, goed voor 41 000 manschappen. Dit zijn tevens veelal belangrijke aanlegplaatsen voor de Zevende Vloot die permanent in de regio aanwezig is. Deze marine-eenheid met 20 000 soldaten en de modernste gevechtsschepen¹³ vormt een aanzienlijke afschrikkingsmacht voor de Chinese zeemacht. In Zuid-Korea zijn nog steeds 38 000 militairen gelegerd. Met verschillende eenheden F-16-toestellen beschikken de Amerikaanse bases in Japan en Korea ook over een aanzienlijk luchtoverwicht.

Sinds 11 september bereiden de Verenigde Staten in snel tempo hun militaire aanwezigheid uit in de rest van de regio. Onder het mom van de strijd tegen het terrorisme zijn er vandaag omvangrijke Amerikaanse troepen gelegerd in de Filipijnen (ingezet tegen de Abu Sayaff-piraat-rebellien), in Singapore en in Thailand. Recent liet Rumsfeld ook blijken een einde te willen maken aan het verbod op militaire samenwerking met Indonesië.¹⁴ Deze nieuwe satellietstaten worden afgekocht met militaire ondersteuning en bilaterale hulp. In april dit jaar pakte *Jane's Foreign Report* uit met een onderschept document van het Pentagon. Daaruit bleek dat de Verenigde Staten nu ook azen op een verregaand militair samenwerkingspact met India. Het document stelde, aldus de onderzoeksgroep, dat 'China represents

the most significant 'threat to both countries' security in the future as an economic and military competitor' en dat het een prioriteit was 'keeping China out of the Indian Ocean'.¹⁵ Met dergelijke coöperatie is het niet onvoorstelbaar dat de Verenigde Staten er naast het verwerven van politieke invloed op uit zijn de belangrijkste maritieme handelsroutes te controleren. De territoriale wateren van de Filipijnen, Singapore en Indonesië zijn de belangrijkste scheepvaartroutes. Hetzelfde geldt voor de Indische Oceaan die een strategisch belangrijke aanvoerweg is voor olietankers uit het Midden Oosten.

Ook Centraal-Azië kan rekenen op een toenemende militaire belangstelling van de Verenigde Staten. Sinds het uitbreken van de oorlog in Afghanistan in 2001, huisvesten Chinese buurlanden zoals Kirgyzistan en Oesbekistan enkele duizenden Amerikaanse soldaten. Of hun aanwezigheid van permanente aard is, blijft de vraag. Vast staat dat de meeste Centraal-Aziatische landen vergaande militaire en politieke samenwerkingsverdragen op langere termijn afsloten. Op die manier vergroten de Verenigde Staten hun invloed over een regio die de komende jaren cruciaal zal blijken voor China. Haar eigen beperkte energievoorraden zijn immers te beperkt gezien de economische groei. Nu reeds liggen vergaande plannen op tafel om via een gigantische pijpleiding olie naar de groeipolen in Oost-China te transporteren.

*'We will not improve our relations with China at Taiwan's expense.'*¹⁶

Het conflict tussen China en Taiwan is geworteld in de burgeroorlog van 1949 toen de Communisten onder Mao een einde maakten aan de Chinese Republiek onder het gezag van Chiang Kai-shek. Deze laatste vluchtte met zijn nationalistische partij, de Kwo Min Tang, naar het Taiwan. Vanaf het begin van de jaren zestig groeide op het eiland de drang naar onafhankelijkheid. In 1971, ten tijde van volle Koude Oorlog, verwierpen de Verenigde Naties echter de legitimiteit van de Chinese Republiek. Deze resolutie

2758 werd in 1998 echter herzien.

De Algemene Raad evalueerde de beslissing van 1971 als strijdig met het Charter en herstelde 'the Government and the people of the Republic of China all their lawful rights at the United Nations and in all the organizations related to it'.¹⁷

De Volksrepubliek China ziet Taiwan nog steeds als een 'inalienable part of China' houdt vol dat 'the Central Peoples Government is the sole legitimate government'.¹⁸ Beijing bepleit een politiek van 'een land, twee systemen' en een vreedzame reunificatie. Maar het zet haar woorden geregeld kracht bij door getimede militaire oefeningen in de zeestraat tussen beide landen of het afvuren van testraketten. Na de verkiezingen in 2000 versoepelde de nieuwe Taiwanese president Chen Shui-bian de eis tot onafhankelijkheid. Hij bleef wel felle kritiek uiten. Hij beschuldigt China er zo van Taiwan te onderdrukken, te isoleren en te marginaliseren.¹⁹

In ieder geval blijven de Verenigde Staten Taiwan verder bewapenen. Dit maakt dat de politieke spanningen over de zeestraat hoe dan ook verder militariseren. Leveringen van high-tech-wapensystemen dwingen China meer te investeren in de modernisering van haar eigen leger. Op die manier wordt een beperkte, regionale wapenwedloop gevoed, veeleer dan pogingen te ondernemen tot toenadering en ontspanning van het conflict.

Ondanks deze militaire wedloop, is het nog maar de vraag of een open militair conflict tot de mogelijkheden behoort. De Communistische Partij stelde op haar tiende Nationale Congres dit jaar zeer expliciet dat economische groei boven alles primeert. De macht en de legitimiteit van de huidige Chinese overheid zullen inderdaad bepaald worden door het welslagen van haar economische project: het creëren van jobs en welvaart. Geweld behoort in die zin dus niet meteen tot de opties als men weet dat het handelsvolume met Taiwan oploopt tot 160 miljard dollar. Ten tweede is het Volksleger op dit moment lang niet zeker van een eventuele militaire overwinning. Taiwan heeft met haar moderne vloot van 146 F-16's, 58 Mirage-2000's en vier ultramoderne E-2C Hawkeye verkennings-

vliegtuigen een aanzienlijke luchtverdedigingscapaciteit. De Chinese schepen die tot nu toe nog niet zijn uitgerust met significante luchtafweer- (SAM) en radar-detectiesystemen, vormen zo een kwetsbaar doelwit. Ook de Taiwanese marinevloot en luchtafweerinstanties zijn vandaag duidelijk moderner dan de Chinese.

*'China is concerned about certain countries joint research and development of theater missile defense (TMD) systems with a view to their deployment in the Northeast Asian region.'*²⁰

Amerika's ontwikkeling van een raketten-schild (NMD) wordt door China sterk gecontesteerd. *'This capability is aimed at China,'* stelt Shen Dingli, één van China's prominente defensie-experten. Eerst en vooral verstoort het Amerikaanse NMD het evenwicht in nucleaire dreiging. Bijgevolg zal China haar beleid van *minimal deterrence* moeten herzien. Dit zal leiden tot een versnelde ontwikkeling van een nieuwe generatie intercontinentale raketten (ICBM). Om dit defensiesysteem te doorbreken, moet men daarbij ook over meer raketten beschikken, uitgerust met meerdere oorlogskoppen. Een nieuwe nucleaire wapenwedloop is dus zeker niet ondenkbaar. Een strategisch *partnership* tussen Rusland en China is op dit moment onwaarschijnlijk gezien de toenadering tussen Rusland en de Verenigde Staten.

De plannen dat de Verenigde Staten ondermeer Taiwan zouden uitrusten met een eigen afweersysteem, het zogenoemde *Theater Missile Defence (TMD)*, vormt een al even grote destabilisering. China's reunificatie-ambitie wordt zo uiteraard verder ondermijnd. Pro-onafhankelijkheidspartijen in Taiwan zullen zich immers in hun standpunt gesterkt weten. Analisten beweren ook dat een geïntegreerd *early warning system* de verdedigingscapaciteit van de Verenigde Staten zelf nog zal verstevigen. In haar defensiewitboek stelt China duidelijk dat het *'resolutely opposes any country which provides Taiwan with TMD assistance or protection in any form.'*²¹

CONCLUSIE

Als we de visie van invloedrijke Amerikaanse beleidsmakers geloven, stevent China in ramkoers af op de huidige supermacht. Deze beeldvorming van angst blijkt veelal gegrond op twee factoren: de politieke claim op Taiwan met dreigende taal en militaire machtsvertoon van dien en ten tweede de onwesterse, pseudo-communistische identiteit waardoor 's lands politieke establishment nog steeds argwanend bekeken wordt. De Republikeinse fractieleider in het Congres kon het niet plastischer uitdrukken: China *'is a backward, corrupt anachronism run by decrepit tyrants: old apparatchiks clinging to their dying regime'* gekenmerkt door een *'murderous ideology'*.²²

De realiteit toont echter aan dat de Koude-Oorlogslogica niet meer in haar belangrijkste aspecten van toepassing is. In tegenstelling tot de Sovjetunie zijn beide landen economisch sterk geïntegreerd. In de verschillende Oost-Aziatische landen hebben beide spelers baat bij een stabiele politieke en economische conjunctuur. Een andere kanttekening is het feit dat China tot nog toe niet verleid werd tot een grootschalige wapenwedloop, maar haar interne stabiliteit boven alles plaatst. Welliswaar met alle gewelddadigheden en de bezetting van Tibet en Xinjiang. De militaire dreiging van de Volksrepubliek blijft beperkt.

In plaats van vredesinitiatieven in de kwestie-Taiwan en het streven naar een regionale samenwerking, blijven de Verenigde Staten China verder inkapselen. Met haar zeer omvangrijke wapenleveringen en het raketten-schild wordt zo een nieuwe regionale militaire race op gang gebracht. De controle over cruciale strategische locaties zoals olievoorraden en scheepvaartroutes verdrukken China verder in de isolatie. De geopolitieke vooruitzichten op dit vlak zullen de eerste decennia dus niet zo zeer afhangen van China's economische groei. Het is de Amerikaanse koers die de toestand in Oost-Azië zal bepalen.

Voetnoten

- 1 *The Economist*, 17 mei 2003.
- 2 *Washington Post*, 5 april, 2001
- 3 Het ideeëngoed van deze groep

beklemtoont ondermeer dat *'it is necessary if the United States is to build on the successes of this past century and to ensure our security and our greatness in the next.'* Het PNAC streeft naar *'an international order friendly to our security, our prosperity'* door ondermeer te ijveren voor een verhoogd defensiebudget en een zeer actieve, unilaterale buitenlandse politiek.

4 *Report to the Congress: The annual report on the military power of the PRC*, DoD, 2003.

5 *China's National Defense in 2002*, Information Office of the State Council of the People's Republic of China, Beijing, december 2002.

6 Deze multirole-gevechtsvliegtuigen worden voorlopig aangekocht in Rusland.

Ze behoren tot de meest krachtige en wendbare toestellen in hun soort.

7 *People's Daily*, 6 maart 2003.

8 *De Standaard*, 22 mei 2003.

9 *The Military Balance*, 2003.

10 I. ELAND, *Is Chinese Military Modernization a Threat to the United States?*, Carnegie Endowment for International Peace, 2003, p. 8.

11 *Military Power of the PRC*, DoD, 2003.

12 *India, China and the USA*, Jane's Foreign Report, 2 april 2003.

13 1 tot 2 vliegdekschepen, 3 tot 4 Aegis-uitgeruste kruisers, 5 tot 10 fregatten, 5 tot 5 snelle-aanvalsonderzeeërs en ongeveer 200 vliegtuigen.

14 Uitgevaardigd in 1999 gezien de onstabiele regering onder Suharto en Habibie.

15 *India, China and the USA*, Jane's Foreign Report, 2 april 2003.

16 James A. Kelly, US Assistant Secretary of State, mei 2001.

17 *Pacific Business News*, januari 2003.

18 *China's National Defense in 2002*, Information Office of the State Council of the People's Republic of China, Beijing, december 2002.

19 *Missile Defense and Prevention of an Arms Race in Outer Space*, China's National Defence in 2002.

20 Tom DeLay, 2 juni 2003.

Werkgroep Conflictpreventie en Internationale Veiligheid PCV

ONTSNAPT NOORD-KOREA AAN EEN PREVENTIEVE AANVAL?

I Colin Robinson I

Na de Koreaanse oorlog van 1953 hebben de Verenigde Staten en Pyongyang wel een wapenstilstand getekend (27 juli 1953), maar geen vredesakkoord. De relaties zijn sindsdien gespannen gebleven, en geven de VS een welgekome reden om 40.000 soldaten in Zuid-Korea te stationeren, mét nucleaire capaciteit. Noord-Korea van haar kant blijft met de angst leven dat de VS haar zullen aanvallen, - Noord-Korea wordt in Washington sedert begin 2002 als deel van de 'as van het kwaad' genoemd - en zoekt haar positie te versterken. De laatste jaren is daar een belangrijk nieuw spoor bij gekomen: de eenmaking tussen Noord en Zuid. (red.)

Sedert eind vorig jaar is de spanning nog opgelopen omdat Pyongyang liet doorschemeren aan een programma van atoomwapens te werken. (zie Vrede nrs 358 en 359, red.) Intussen is de nucleaire site Yongbyon niet langer 'verzegeld'. Dit was met name afgesproken in het Raamakkoord van oktober 1994: Noord-Korea zag af van haar programma voor nucleaire energie en het Westen (USA, Zuid-Korea, Japan) zou een niet-nucleaire energie-installatie leveren en intussen zorgen voor voldoende petroleumbevoorrading. Het Westen heeft echter haar part niet gehonoreerd, en dus zegt Noord-Korea de nucleaire energie broodnodig te hebben. Het Internationaal Atoomagentschap werd de deur gewezen, d.w.z. dat Noord-Korea zich uit het Nonproliferatie Verdrag¹ terugtrekt.

De nieuwe Zuid-Koreaanse president, die de zonnenschijnpolitiek van zijn voorganger verder wil zetten, tracht de gemoederen te bedaren. Hij ziet Pyongyang niet als een onmiddellijke dreiging, en doet er alles voor om een diplomatieke uitweg te vinden voor de huidige spanningen. Hij legt steeds opnieuw uit dat angst voor een Amerikaanse aanval, de basis vormt van de Noord-Koreaanse perceptie van de situatie. Van zijn kant blijft de VS Minister van Defensie, Donald Rumsfeld, verklaren dat Noord-Korea de grootste verspreider is van technologie voor langeafstandsraketten. Verschillende Amerikaanse leiders hebben er echter voor gepleit om een politieke uitweg te vinden, en geen beroep te doen op oorlogsgeweld. Eind april 2003 begonnen China, Noord-Korea en de Verenigde Staten gesprekken om de escalerende crisis in te dijken. Toen kwam er een officiële bevestiging

van Noord-Korea dat het atoomwapens bezit. "De oorlog tegen Irak leerde ons dat een oorlog slechts kan vermeden worden en de veiligheid en soevereiniteit van een land maar kan gegarandeerd worden, als het over een krachtige fysieke afschrikking beschikt", heet het bij de Noord-Koreaanse regering.

Het Pentagon deelde nu onlangs mede dat het plannen heeft om de Amerikaanse troepen - 14.000 soldaten - van de grens weg te trekken. In Noord-Korea vreest men hierbij dat dit een mogelijke voorbode is van een 'preventieve' aanval op de nucleaire installaties en de hoofdstad. Men denkt er namelijk dat de Amerikaanse troepen zich buiten bereik van het Noord-Koreaans artilleriegeschut terugtrekken, precies om te kunnen ontsnappen aan een Noord-Koreaans militair antwoord na eventuele VS bombardementen.

Tegelijkertijd zou het Noord-Koreaanse antwoord bij gebrek aan Amerikaanse doelwitten, zich dan wel moeten richten tegen Seoel, waar dan hoofdzakelijk Koreaanse slachtoffers zouden vallen. Dit zou compleet in tegenspraak zijn met de politiek van de laatste jaren om het belang van de eenmaking van de beide Korea's te accentueren: één volk, één land, twee (economische) systemen.

In Zuid-Korea heerst er een dubbel gevoel. Er is eigenlijk een brede oppositie tegen de Amerikaanse aanwezigheid, maar opiniepeilingen wijzen erop dat een meerderheid toch de VS troepen wil behouden. Men is er wel erg bevreesd voor een oorlog, omdat men beseft dat de Noord-Koreaanse kanonnen eigenlijk bijzonder dichtbij staan.

Intussen heeft Washington wel al gevoelig met militaire pionnen zitten schuiven. In

Japan en Korea samen zijn er nu meer dan 300 Amerikaanse gevechtsvliegtuigen. Een pantserbataljon van de 1ste infanteriedivisie uit Fort Riley, Kansas, heeft zich nu in Korea gelegeerd. Verschillende andere divisies houden zich klaar om naar Korea te kunnen vertrekken. Op 10 maart kwamen er 17 B-1 en B-52 bommenwerpers aan op de Andersen Air Force Base van Guam (Indische Oceaan). Marine troepen bevinden zich in Okinawa, Japan, en het oorlogsschip Carl Vinson zal in het gebied opereren.

In Amerikaanse ogen is die terugtrekking van de grenssoldaten zeer logisch. De verdediging van een frontlijn met een grote troepenmacht acht men een voorbijgestreefd idee. In een tijd waar een Brits-Amerikaans leger in drie weken Irak in kon nemen, met slechts een paar dozijn gesneuvelde soldaten in hun kamp, lijkt de strategie van een loopgravenoorlog wel absolute nonsens. "Als je over raketten beschikt die van op duizenden kilometers een vliegveld kunnen bestoken, dan is een grenstroepenmacht niet meer van deze tijd."

Maar toch blijft een oorlog tussen Noord- en Zuid-Korea een enorm risico. Men dreigt honderdduizenden slachtoffers te maken, en enorme vernielingen aan te richten. Dit moet ten allen prijze vermeden worden. Een onderhandelde oplossing is de enige uitweg.

¹ Het Nonproliferatie Verdrag voorziet dat de ondertekenende landen die afstand doen van het atoomwapen wel ondersteund (en gecontroleerd) worden voor civiele nucleaire energie, door het Internationaal Atoomagentschap van Wenen (red.).

DE ROL VAN DE HOUTINDUSTRIE IN HET LIBERIAANSE CONFLICT

| Jonathan Hoislag¹ |

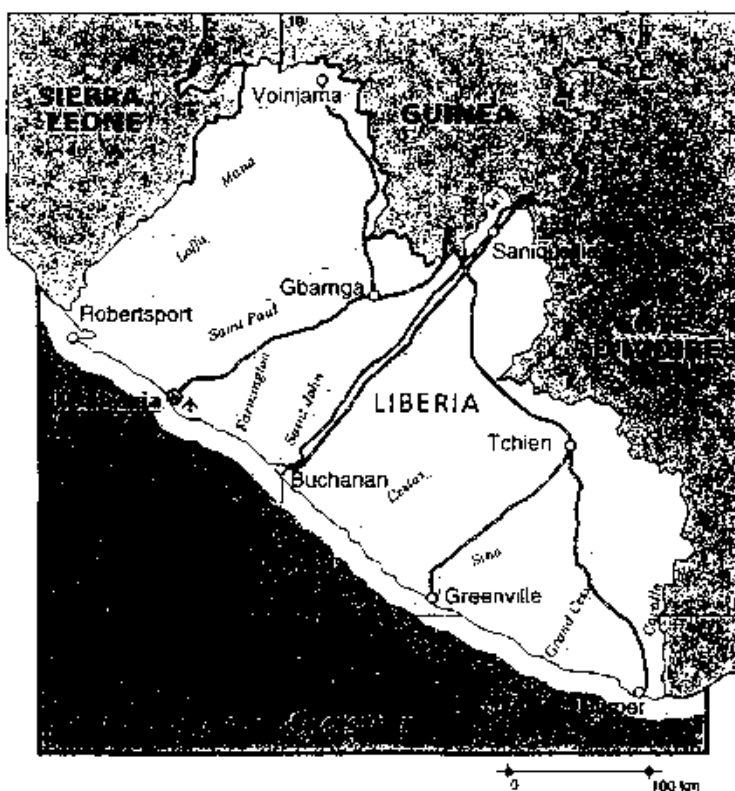
In mei dit jaar verlengde de Veiligheidsraad de sancties tegen Liberia. In navolging van resolutie 1408 van vorig jaar blijft de handel in wapens en diamanten met Liberia verboden en wordt een panel aangesteld om overtredingen te onderzoeken.

Nieuw is dat nu ook de export van tropisch hardhout aan banden wordt gelegd.

Men beschouwt deze winstgevende handel vandaag als één van de belangrijkste voedingsbodems voor het geweld in West-Afrika. Volgens de Verenigde Naties brengen de bedrijven die deze kostbare woudreuzen rooien ondermeer gewapende bendes op de been, onderhouden ze sterke banden met oorlogsheren en voeren ze onverminderd wapens aan.

In Liberia zijn een vijfendertigtal hardhoutbedrijven actief. De totale waarde van deze sector wordt er geraamd op meer dan zes miljard dollar. Maar het aantal gecreëerde jobs, naar schatting 5788, is in verhouding zeer bescheiden. De belangrijkste spelers zijn *Oriental Timber Company* (OTC) met *Royal Timber Company* (RTC) als dochteronderneming. Beide controleren ze 1,8 miljoen hectare (goed voor zo'n derde van de totale kapconcessies) en boeken een omzet van ongeveer 3,8 miljard dollar. Ze zijn actief over het hele land - zelfs in Sapo, Liberia's enige nationale park - en controleren een aantal belangrijke havens zoals die van Buchanan. Verder zijn er *Maryland Wood Processing Company* (MWPI) dat de zeehaven Harper Port nabij de oostgrens met Ivoorkust exploiteert en *Inland Logging Company* (ILC) dat actief is in de kustprovincie Sinoe.

Deze vier onderhouden nauwe contacten met president Taylor. Liberia's president bezorgde bijvoorbeeld aan OTC belangrijke licenties voor het rooien van wouden in het zuiden en het oosten van het land. In ruil daarvoor ontving hij vijftig procent van de bedrijfsaandelen. De bedrijfsleider, de Nederlander Gus van Kouwenhove, verwierf door zijn goede relaties naar alle waarschijnlijkheid ook al voorrechten in de sector van de olieontginning, de visserij en de mobiele telefo-

nie.

Deze corruptie stelt Taylor in staat zijn gewelddadige politiek verder te zetten. De houtsector betaalt hem meestal voor de helft in wapens of in cash. Om die laatste bron van inkomsten veilig te stellen, bestaat er een complex netwerk. In haar rapport *Usual Suspects* ontrafelt *Global Witness* zeer gedetailleerd hoe miljoenen versluisd worden naar Zwitserse banken. Maar liefst een kwart van de Afrikaanse rekeningen in Zurich behoort

toe aan Liberianen. Van daaruit worden onder valse namen gigantische sommen opnieuw naar twee banken in Burkina-Faso overgeschreven waarmee huurlingen en wapentraffikanten worden betaald en lokale leiders omgekocht.

WAPEN-HANDEL

Ondernemingen als OTC zijn belangrijke wapenleveran-

ciers. Hun zeehavens en vliegvelden zijn onmisbaar in de bevoorrading en uitrusting van zowel Taylorgezinde troepen als rebellen. Volgens de Verenigde Naties meerde er op 19 december vorig jaar een *logging schip* aan in Harper Port geladen met militaire voertuigen en containers wapens. Deze lading werd naar een nederzetting van MWPI gevoerd en van daaruit geleverd aan milities die Ivoorkust zouden binnendringen. In dezelfde periode voer regelmatig een

marineboot vanuit deze haven naar transportschepen voor het off-shore lossen van wapenleveringen. In juli en mei arriveerden in Harper Port ook twee schepen met vijftien tot dertig ton wapens en munitie uit Bulgarije. Verdekt onder een lading rijst voerde een schip in de OCT-gecontroleerde aanlegplaats Buchanan eveneens wapens aan uit Lybië en Nigeria. In plaats van de normale gang van zaken waarbij plaatselijke dokwerkers het schip losten, kwamen nu OCT-arbeiders dit werk verrichten en werden andere angstvallig uit de buurt gehouden.

Dit militaire materiaal is vooral afkomstig uit Oost-Europese landen zoals Bulgarije en Roemenië, uit Oekraïne, Rusland en Kazachstan. Maar ook uit Servië werden leveringen tot twintig ton via Lagos naar Monrovia ingevlogen. Na enkele lucratieve contracten met Chinese bedrijven namen de Verenigde Naties ook een opmerkelijk toename van Chinese AK47's en ander wapentuig in Liberia waar. Onderzoek toont aan dat er een heel netwerk van schaduwbedrijven bestaat tussen Hong Kong en OCT.

De wapenhandel wordt gerund door internationaal gekende namen zoals tot voor kort Leonid Minin. Deze Oekraïense handelaar des doods werd twee jaar geleden in Italië opgepakt. Hij controleerde een wereldwijd netwerk van contactpersonen en depots die uitbuktten van 'koopjes' uit voormalige Sovjetopslagplaatsen in Oost-Europa. Onlangs werden in een filiaal van Leonid Minin naast een hoeveelheid ruwe diamanten ter waarde van een half miljoen dollar, verschillende documenten gevonden. Die bevestigden zijn rol in de bewapening van West-Afrika: kaarten van de Liberiaans-Sierra Leonese grens, catalogi met oorlogswapens, een fax waarin vanuit Ivoorkust een order voor 13 ton munitie werd geplaatst, correspondentie met Taylors zoon en met Chinese functionarissen die geïnteresseerd bleken te zijn in contacten met Liberia's president. Verder wezen andere vondsten uit dat Minin net zoals Gus van Kouwenhove belangen had in de lokale communicatie-, olie-, hardhout- en diamanthandel.

MILITIES

Verschillende bedrijven houden er een eigen privélegertje op na. Deze milities beperken zich echter niet tot het beveiligen van bedrijfseigendommen. Ze worden ingezet om gewapenderhand weerspannige dorpen te ontruimen in de uitgestrekte rooigebieden. Met controlepunten blokkeren ze belangrijke transportwegen om eventuele concurrenten de doorgang onmogelijk te maken. Op de weg van Monrovia naar het OCT-gecontroleerde Greenville bijvoorbeeld, wordt

De Liberiaanse president Taylor bezorgde aan Oriental Timber Company belangrijke licenties voor 't rooien van wouden. In ruil daarvoor ontving hij 50% aandelen. Zo kan hij zijn gewelddadige politiek verder zetten.

men door geüniformeerde en goedbewappende lui geregeld tegengehouden. Het rekruteren van jonge mannen ontzenuwt ook mogelijke spanningen met belangrijke etnische groepen.

Voor de massa's Liberianen vormt een dergelijke job een van de weinige kansen om het hoofd boven water te houden. Temeer omdat ze zelden een loon uitbetaald krijgen, ondernemen zij met hun slagkrachtige groepen regelmatig plundertochten, eisen ze tol aan wegen en persen ze handelaars af. Ook voormalige legerofficieren zoeken steeds meer hun toevlucht aan het hoofd van deze bendes. Een belangrijke OCT-miltie wordt zo geleid door een voormalige NPFL-kolonel en de bende van ICT wordt aangevoerd door generaal Cesar Cooper die nota bene een persoonlijke jurisdictie over een aantal steden rond Greenville installeerde.

Mensenrechtenorganisaties en internationale waarnemers beschouwen privé-milities in Liberia vandaag als grotere destabiliserende factor dan de rebellen van het LURD.

FOUT HOUT

Volgens *Global Witness* wordt een groot aandeel van het hardhout uit Liberia geëxporteerd naar West-Europa. Vooral Frankrijk met 13 procent en Italië importeren massaal vanuit het door oorlog geteisterde land. In het verleden werden verschillende Europese bedrijven beticht handel te drijven met de criminele kapindustrie in Liberia. Ondanks de toenemende internationale kritiek, meldde Greenpeace dit voorjaar dat het Deense DLH, het Nederlandse Wijma en de

Duits/Zwitserse Danzer Groep onverstoorbaar doorzetten met het voeren van het geweld. Door het vervalsen van stemfels of het transporteren onder schaduwbedrijven zoals *Evergreen Trade Company* (dat werkt voor OCT) trachtten ze hun imago op te poetsen.

Het FSC-label tracht alvast een belangrijke mate van garantie te bieden dat het hout niet afkomstig is van criminele bedrijven en conflictgebieden.

Interessante informatie:

- GLOBAL WITNESS, *The Usual Suspects*, maart 2003.
- SECURITY COUNCIL, Resolution 1408, UN, New York, 6 mei 2002.
- Liberian timber trade fuels regional insecurity, Greenpeace, Amsterdam, april 2003, 15 pp.
- SECURITY COUNCIL, Resolution 1478, UN, New York, 6 mei 2003.
- www.hardwoodmarkets.com
- www.irinnews.org

1 Lid werkgroep conflictpreventie en internationale veiligheid PCV

EU INTERVENTIEMACHT IN CONGO

| Georges Spriet |

In de laatste vijf jaar heeft de Congocrisis tussen de twee en de drie miljoen slachtoffers geëist.

De laatste maanden verliepen de gevechten vooral in de streek rond Bunia crescendo.

Het antwoord van de internationale gemeenschap draaide in de eerste plaats om een VN-troepenmacht, de MONUC, die een afgesproken vredesakkoord moet controleren. Het aantal doden loopt schrikwekkend op. De Europese Unie lijkt nu ook z'n plaats op te eisen, en stuurde een interventiemacht naar Oost-Congo, onder leiding van de Fransen.

De Verenigde Naties leverden er een mandaat voor. De onderaannemer bepaalt wat de opdrachtgever moet doen.

Die interventiemacht wil de vrede opleggen in het gebied. Maar zijn 1500 soldaten dan wel genoeg om een groot gebied in totale instabiliteit te komen pacificeren? Is het eigenlijk wel mogelijk om dat op die manier te bereiken, in een land waar er steeds nieuwe conflictpartijen komen optreden? Kan men trouwens vrede opleggen met de wapens? En denkt men enig resultaat te kunnen boeken tegen eind augustus, de (voorlopige?) einddatum van het VN-mandaat?

Vooreerst werd het postkoloniale Congo geteisterd door tientallen jaren van desinvesteren in de samenlevingsstructuren. Dictator Mobutu was een meester in het tegen mekaar uitspelen van verschillende lokale groepen. Hij stond garant voor een afwezige overheid, enkel het repressie-apparaat was accuraat. En corrupte leiders die graag een graantje meepikten van Mobutu's verdel- en heerspolitiek hielpen de instabiliteit om zich heen grijpen.

De problemen kregen een nieuwe dimensie toen Oegandese en Rwandese troepen Désiré Kabila's opmars hielpen bewerkstelligen. Maar zeker toen Rwanda oordeelde dat Kinshasa haar veiligheidsaspiraties onvoldoende kon garanderen, en besloot vader Kabila te dumpen, kwam Oost-Congo in een versnellende geweldspiraal. Oegandese en Rwandese belangen botsten, niet in het minst om hun oorlogsoperaties te bekostigen met de Congolese bodemrijdommen. Congolese rebelligroepen zochten hun eigen belang onder de vleugels van de buitenlandse bezettingstroepen. De

economie zweeft aan de rand van de (Russische) maffia-invloed. Toen onder internationale druk de troepen van Oeganda en Rwanda zich terugtrokken, verschoof de oorlog onmiddellijk naar de lokale pionnen.

In dit specifieke geval van de provincie Ituri werd de Union Patriotique du Congo van de Hema's oorspronkelijk gesteund door Oeganda, en Lendu-milities vonden Kigali aan hun kant. Etnische afhankelijkheid vormt in deze omstandigheden een uitstekende motor voor mobilisatie. Oeganda en Rwanda wisselden intussen van kant, zodat de UPC nu vecht tegen Lendu's die door Oeganda worden gesteund.

De Europese vredesmacht opereert in de stad Bunia, maar de gevechten verplaatsen zich gewoon naar de omgeving. Trouwens, naar verluidt is de toestand in andere provincies van Oost-Congo haast even explosief.

In welke politieke aanpak kadert dan deze humanitaire interventie vanwege de Europese Unie? Welke grondige maatregelen worden er genomen om de onderliggende humusgrond van dit conflict weg te werken? De interventiestrategie lijkt wel een gemakkelijksoplossing? Louis Michel concretiseert plannen om een delegatie van behoorlijk diplomatiek aanzien naar de regio te brengen. Dat is op zich interessant. Maar of er hier echt sprake is van een doorgesproken strategisch plan?

Het is moeilijk om zich van de indruk te ontdoen dat dit militair optreden ook alles van doen heeft met het voluntaris-

tisch beleid van Frankrijk en België om een Europees defensiebeleid vooruit te duwen. De werkelijk menselijke catastrofe die actueel in Oost-Congo heerst, lijkt onze leiders vandaag tot interveniëren te nopen. De oorlog in Congo en al zijn gevolgen hebben de laatste jaren echter al voor meer dan twee miljoen doden gezorgd (door het oorlogstreffen, maar vooral door de honger en ellende die deze oorlog veroorzaakt) maar een uitgewerkt beleid om hier iets aan te verhelpen, is niet van de grond gekomen. Dus, dan maar een humanitaire militaire interventie opzetten als er een nieuwe crisis uitgebroken is. Frankrijk is intussen aan het bewijzen dat het over een geolied logistiek apparaat beschikt, en in staat is om verschillende militaire operaties van beperkte omvang tegelijkertijd uit te voeren (Ivoorkust, Centraal Afrika, Congo). Het gaat om de eerste autonome militaire operatie van de Europese Unie buiten Europa, zonder de NAVO. Militaire waarnemers en planners zullen deze operatie Artemis met argusogen volgen.

De Franse minister van buitenlandse zaken, Dominique de Villepin, stelde het zo: "Het is onze taak om Afrika te volgen, en een voorlopersrol op te nemen die de principes verdedigt van een nieuwe internationale orde die gebaseerd is op het respect voor het recht, en voorrang geeft aan de dialoog". Of een beleid dat zich concentreert op interventie daartoe bijdraagt, is een open vraag. ■

CIVIELE VREDESMACHT

| René Van Nerum |

Is de tijd rijp voor een internationale geweldloze vredesmacht? Internationaal spreekt men er over met de benaming "nonviolent peaceforce" (NPF). Deze vredesmacht zou stap voor stap het mensonterend militarisme dienen te vervangen. Is dit utopie, een wensdroom of erger nog, een naïeve bekommernis van een wereldvreemde dromer?

In twee nummers van het Forum voor Vredesactie werd erover geschreven. Het idee komt uit de VS. David Hartsough en Mel Duncan startten met een initiatief "peaceworkers", maar dit bescheiden project groeide al vlug uit tot een nieuwe niet-gouvernementele organisaties. Meer zelfs, dit visionaire project kreeg wereldwijd internationale belangstelling.

NONVIOLENT PEACEFORCE

Zowel Nobelprijswinnaars als wereldleiders, vredesspecialisten en aanverwante organisaties, sloten de rangen om het NPF te schragen. Dergelijke vredesmacht zou worden samengesteld uit vele honderden, maar liefst duizenden, opgeleide vredeswerkers.

Ze hebben als taak: waarnemen, begeleiden, ondersteunen en ook het beschermen van mensenlevens. De strijdende groepen dienen ervan overtuigd te worden dat geweld nieuw geweld oproept, en dat daarenboven de internationale media, internet inbegrepen, hun barbaars geweld (zullen) openbaar maken. Reeds in de jaren 1980 werd Nicaragua op die wijze gered van nog meer wreedheden dan het te verduren kreeg, en toen stond de vredesmacht nog in haar kinderschoenen. Tegenwoordige zijn er al een 2000-tal vredeswerkers actief op de Westelijke Jordaanoever, die afkomstig zijn uit Italië, Nederland, België, Groot-Brittannië en de VS. Ook in Colombia zijn er een 40-tal vredeswerkers aan de slag. Maar ook in Mexico, Haïti, Guatemala en Indonesië zijn ze in de weer om erger te voorkomen. Helaas blijft hun aantal nog ondermaats.

DE KOMENDE JAREN

Voor dit jaar nog mikt men op een vredesteam dat waarschijnlijk wel een 3 miljoen dollar zal kosten. Zo'n bedrag wordt wereldwijd elke 2 minuten aan wapens gependeerd.

Nonviolent Peaceforce heeft onlangs een kantoor geopend te Brussel, wat

belangrijk is voor de contacten met de Europese NGO's en met de Europese Unie. Er zijn ook al medewerkers in India, Ecuador, Japan, Korea, Canada, Duitsland en sinds lang in de VS. Op 1 december 2002 werd in New Dehli, India, de eerste massale bijeenkomst georganiseerd met

derricht. Zowel uit noord als zuid worden ze gerekruteerd. Bescherming bieden is uiteraard ook hun taak. De jaarlijkse kost van dit Sri Lanka project bedraagt 1,6 miljoen euro, wat minder is dan 2 kruisraketten.

Moge een geweldloze vredesmacht stap voor stap definitief het barbaarse militarisme wereldwijd vervangen.

vredesactivisten en politici uit 47 landen. Daar viel de keuze op Sri Lanka als pilootproject.

SRI LANKA

Tijdens de maand mei van dit jaar, 2003, werd een verkenningssteam naar dit land gestuurd. Men beoogt daar een geweldloze interventie op uitnodiging van een plaatselijke vredesorganisatie. Een etnisch conflict woedt er al sinds de tachtiger jaren en dit niettegenstaande er een militaire peacekeeping orde op zaken trachtte te stellen, echter zonder resultaat. Men hoopt eindelijk vrede te brengen met getrainde, kleine teams betaalde vredeswerkers. Deze mensen worden contractueel aangeworven. Ze krijgen een basisvorming, training van geweldloze interventietechnieken, evenals van communicatie- en mediavaardigheden. Verder ook historische vorming met betrekking tot het conflict en zo nodig ook taal-

OORSPRONG

Het eerst idee van een burgervredesmacht werd al langer geleden gekoesterd. De vermoorde Indische vredesstichter Mahatma Gandhi kon met volgehouden geweldloze acties de koloniale Britse bezetter het land uitwerken. Dit was een unicum in de koloniale geschiedenis.

In mei 1999 werd Gandhi's vredesidee op de Haagse Vredesconferentie opnieuw actueel, wat dan later in New Dehli aanleiding gaf tot de oprichting van het voornoemde Nonviolent Peaceforce of NPF. Men heeft niet stil gezeten want zowel individueel als organisatorisch werden fondsen verzameld, maar ook uitrusting en uitzendkrachten bijeengebracht om het eerste pilootproject Sri Lanka, tot een goed einde te brengen. Vele duizenden levens werden daar immers geofferd aan uitzichtloos geweld.

RISICO'S

Er zijn inderdaad ernstige risico's, maar die wegen niet op tegen de menselijke baten. De wereldgemeenschap reageert gewoonlijk met tot mislukking gedoemde militaire missies, of door genocide gewoon te negeren. Een derde mogelijkheid is een geweldloze interventie, zoals het recente verleden al ten overvloede heeft bewezen: Guatemala, Nicaragua en Cambodja.

Vandaag wordt Polen gelast door de VS met een militaire "vredesmissie" in

Irak. Polen krijgt daarvoor de steun van de NAVO. Onbegrijpelijk. De islamwereld dreigt met zelfmoordaanslagen, wat alweer de stelling bevestigt dat geweld geweld oproept. De geweldspiraal dreigt zich ook nu weer in beweging te zetten... onvoorstelbaar dat men deze weg blijft bewandelen.

HOOP

Dat voor het welzijn van onze kinderen en kleinkinderen de "geweldloze vredesmacht" stap voor stap het barbaarse mili-

tarisme definitief moge vervangen, en dit wereldwijd. Tegelijkertijd dienen ook stapsgewijs de wapenfabrieken omgeschakeld te worden tot burgerlijke producten, want voor het grote geld gaat men over lijken. Zoals de vredesconferentie van Den Haag van 1999 ook stelde moeten de diepere oorzaken voor conflict en geweld aangepakt worden.

Dit wordt een hele zware klus voor onze nieuwe regering en voor de Europese Unie in volle uitbreiding. Utopisch? Afwachten maar. ■

VREDESWEEK 2003

DIALOOG VOORKOMT OORLOG

Dagelijks bereiken ons beelden van gewapende conflicten in de wereld, de oorlog tegen het terrorisme, maar ook van geweldplegingen in onze eigen samenleving.

Er lijkt dus meer dan ooit nood aan inzicht in de dynamiek van conflicten en

De Vlaamse Vredesweek wil daarom van 26 september tot 5 oktober 2003 'de taal van vrede' centraal stellen in haar jaarlijkse campagne. Voorkomen is beter dan genezen. Iedereen heeft er baat bij als we samen werken aan het voorkomen van geweld in plaats van achteraf te helpen bij het opkuisen van de gevolgen van gewelddadige conflicten.

In 2001 werden er 24 belangrijke gewapende conflicten uitgewochten in 22 landen in de wereld. Vijftien waren interstatelijk conflicten. De gemiddelde duur van zo'n conflict is acht jaar. Ook de oorlog tegen het terrorisme wordt verder gezet. Er vallen doden, mensen gaan op de vlucht, de omgeving wordt aan puin geschoten, de eigen maatschappij ontwricht. Vaak wordt ook de rust in de buurlanden of regio bedreigd. Mensen worden elkaars vijanden, de standpunten verhard en enkel de taal van wapens lijkt nog mogelijk.

Dan komt vredesopbouw schromelijk te laat en wordt de inbreng van de vredesbewegingen beperkt tot verzoening en het heropbouwen van de samenleving. Dit is een verenging van de rol die conflicthantering en geweldpreventie kunnen spelen in het voorkomen en ombuigen van conflicten.

Wanneer men de grondoorzaken, het verloop en de betrokken partijen van een

conflict kent, kan men ernstige conflicten voorkomen of minstens de escalatie ervan tegenhouden. Binnen de eigen samenleving kan men mensen leren hoe ze op een geweldloze manier weerbaar kunnen zijn en zo gewelddadige gedragingen voorkomen.

Daarom stelt de Vlaamse Vredesweek dat er in België nood is aan een centrum voor geweldpreventie dat aan beleidsmakers suggesties kan doen om geweldfenomenen op tijd te onderkennen en preventieve beleidsvoorstellen uit te werken.

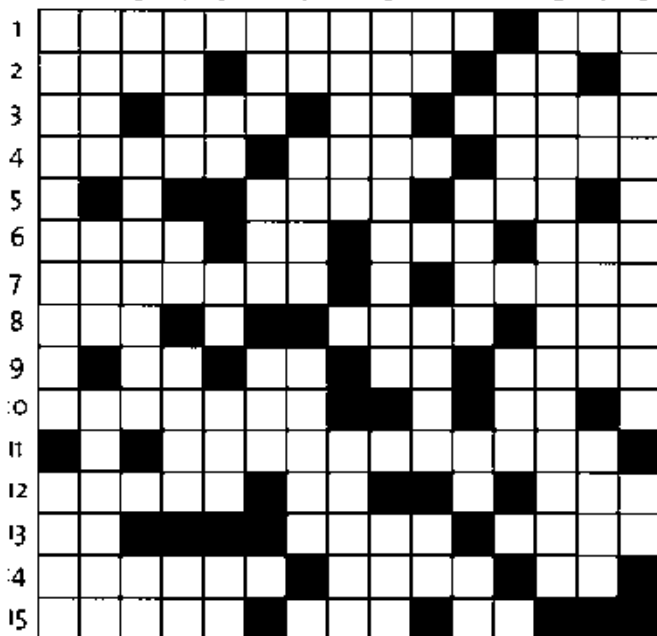
Ook individuen, scholen, verenigingen

en organisaties kunnen bijdragen aan het realiseren van een taal van vrede door zich ervoor te engageren tijdens de Vredesweek 2003. De taal van vrede begint immers bij jezelf en kan zich van daaruit verspreiden om het werk van het centrum voor geweldpreventie te ondersteunen. Dialoog voorkomt oorlog.

Meer info: Vlaamse Vredesweek p.a. Italiëlei 98 A 2000 Antwerpen
www.vredesweek.be

“RETRO”-KRUISWOORDRAADSEL NUMMER 21
 GEBASEERD OP DE INHOUD VAN NR 360 (MAART-APRIL 2003).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

HORIZONTAAL

- 1) Belgisch minister van Buitenlandse Zaken (Voor- en familienaam) - Stekelig bewegingsorgaan van de vissen. 2) Wild zwijn - Eenmaal - Nikkel (scheikundig symbool). 3) Omgekeerd voegwoord - Voorzetsel - dokter (afkorting) - Oostenrijkse hoofdstad. 4) Borstwering - Edelgas - Weerklank. 5) Afkerig - Vlaktemaat. 6) Zoals het behoort (gunstig) - Slede - Beet - Ontkenning. 7) Ongerold stuk uitgebeend vlees - Delfstof. 8) Grootmoeder - voorteken - Naaldboom. 9) Twee verschillende klinkers - Uitroep van pijn - A dato (afkorting) - Zijrivier van de Schelde. 10) Stuk grond - Exempli causa (afkorting). 11) In die stad ging op 27 januari een bijzondere vergadering door tijdens het Wereld Sociaal Forum (2 woorden). 12) Lieverdje (schat) - en persone (afkorting) - Scandinafse munt. 13) Omgekeerde muzieknoot - Wat overblijft (overschot) - Brandstof voor de wereldeconomie. 14) Organisatie van olieuitvoerende landen (2 woorden) - Hoog gras met stijve halmen - Bevroren water. 15) Oorlogsgod (Mythologie) - Dit land was in oorlog - Voegwoord.

VERTIKAAL

- 1) Het gedicht van Jozef Vandromme - Gewone naam voor gehydrateerd natriumcarbonaat. 2) Voorzetsel - Familienaam - Horizon. 3) Uedele (afkorting) - Roofvogel - Tweeklank. 4) Aziatisch land - Deciliter (afkorting) - Oost-Vlaamse gemeente - Postscriptum (afkorting). 5) Stang - Reeds - Godin van de dageraad (Mythologie). 6) Onbepaald voornaamwoord - Buitendijkse grond in Friesland en Groningen (Nederland) - Houding (uiterlijk) - Civiel ingenieur (afkorting). 7) Ingenieur (afgekorte titel) - Akelige - Gedurende (tussen). 8) Naaldboom - Dramatisch spel bestaande uit zang en doorgaans ook dans. 9) Op die Japanse stad viel de eerste atoombom - Geitenbaard. 10) Loofboom - Voortreffelijk (nobel) - Voorzetsel. 11) Dierensoort - Meetstok - voorzetsel. 12) Draaikolk (ook naar beneden) - Afscheiding van struiken. 13) Belgisch parlementslid en ecologist (Voor- en familienaam). 14) Uitroep om de aandacht te trekken (omgekeerd) - Deelgemeente van Diksmuide - Godin van de tweedracht (Mythologie). 15) Oost-Vlaamse gemeente - Achterdeel van de hals - dubbele klinker.

MICHEL BILLIAU, Werviksesteenweg 431, 7780 KOMEN

DE VLAG
(een parabel)

Er was eens een soldaat die niet meer wilde vechten .

Altijd had hij naar de Leider geluisterd.

Hij wist de steden, de landen en de mensen voor wie of tegen wie hij vocht niet altijd uit elkaar te houden, maar hij was zeker van de goede zaak en bijgevolg had hij steeds gehoorzaamd.

Maar in hem was er iets ontkiemd, een gevoel dat hij niet eerder kende, het werd groter en dwingender. Het deed hem twijfelen. Hij moest er rekening mee houden dacht hij.

Hij voelde er niets meer voor om verkenningsvluchten uit te voeren, om bommen te gooien en om wapens op te blinken.

Hij was altijd een modelsoldaat geweest.

Hij kon sluipen als een kat, door modder glijden als een slang, zich vermommen als een boom.

Hij kon drie dagen zonder eten, zonder slaap, maar vechten vond hij niet meer leuk.

Liever ging hij zwaaien met zijn vlag en dansen en zingen voor de Leider en velen volgden hem hierin, maar toen bedacht hij dat het eigenlijk daarmee begonnen was, en toen gaf hij zijn vlag prijs aan de wind.

En de wind nam de vlag over en de soldaat vloog mee met de vlag en toen hij heel hoog in de lucht was zag hij niet meer voor welke landen en tegen welke landen hij had gevochten.

Slechts bomen en water zag hij, en bloesems die opwaaiden zo elegant en sierlijk.

Ook de mutsen van de Leiders herkende hij niet van op deze hoogte, noch de grenzen die zo duidelijk op zijn kaart getekend stonden waren te zien tussen de bergen en de bomen en de akkers.

En hij vloog weg met de wind en besloot dat vechten op deze verwarrende aarde een zinloze taak was.

Patricia Lasoen

1483 : EEN SLECHTE RESOLUTIE OP MAAT VAN DE OORLOGSCOALITIE

De oorlog van de Brits-Amerikaanse coalitie tegen Irak werd gevoerd zonder de goedkeuring van de Verenigde Naties. Deze daad van agressie blijft om die reden illegaal. De huidige bezetting die voortvloeit uit deze oorlog wordt nu echter - tegen elke logica in - *a posteriori* door resolutie 1483 van de Veiligheidsraad gesteund. Die kent aan de bezettingsmachten bovendien veel uitgebreidere bevoegdheden toe dan de Conventies van Genève voorzien.

Resolutie 1483 werd voorgedragen door Washington en Londen en geeft onverhuld uitdrukking aan de belangenpolitiek van de bezettingsmachten.

In de tekst van de resolutie worden de bezettingsmachten immers bedacht met het statuut van "Autoriteit" wat men bezwaarlijk als een inhoudloze term kan beschouwen. De Verenigde Naties van hun kant krijgen slechts een secundaire rol toegewezen, zo:

- mandateren zij niet de stabilisatiemacht
- beheren zij niet de rijkdommen van Irak (het "ontwikkelingsfonds voor Irak" zal in laatste instantie beheerd worden door de coalitie
- zullen zij ontheven worden van hun inspectie-opdrachten inzake ontwapening.

Daarenboven is er geen enkele aanduiding over het beëindigen van de bezetting.

Het Anti-oorlogsplatform verzet zich om al deze redenen tegen resolutie 1483 die de bezetting slechts bekrachtigt door haar de schijn van internationaal rechtelijke legitimiteit te verlenen. Het Anti-oorlogsplatform beroept zich bovendien op haar reeds vroeger geuite gehechtheid aan het multilateralisme en aan de centrale rol die de Verenigde Naties moeten spelen in interstatelijke relaties om deze resolutie te veroordelen.

Resolutie 1483 is in strijd met de geest van het Charter van de Verenigde Naties en houdt een partijdig en onaanvaardbaar misbruik in van het internationaal recht. Dat hierbij aan de formele voorwaarden - de goedkeuring door de Veiligheidsraad - voldaan werd, doet aan deze vaststelling geen afbreuk.

Om die reden eist het Anti-oorlogsplatform:

- Dat de VN haar normale rol kan spelen, meer bepaald wat betreft de stabilisatie van het land, het beheer van de overgangsfase en het uitvoeren van de wapeninspecties
- De toepassing van resolutie 377A "Uniting for Peace" zodat de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties deze oorlog formeel kan veroordelen en dus ook de bezetting die daaruit voortvloeit
- De veroordeling van alle oorlogsmisdaden zowel begaan door het Baath-regime als de Coalitie
- De betaling van de oorlogsschade en de compensatie aan de slachtoffers door de Coalitie die hiervoor verantwoordelijk is
- Het bezit en het beheer van de Iraakse natuurlijke

rijkdommen door het Iraakse volk

- Het recht op zelfbeschikking van het Iraakse volk.
- Ons land moet alvast onmiddellijk een definitief einde maken aan alle hulp die het transport van troepen en materieel van de 'coalitie' over ons grondgebied naar Irak mogelijk maakt. Dit is des te noodzakelijker omdat eminente juristen er op wijzen dat niets een dergelijke medeplichtigheid met troepen die Irak illegitiem bezetten, rechtvaardigt.
- Dat de NAVO-beslissing voor steun aan de zeventuizend man sterke Poolse bezettingstroepen in Centraal- Irak wordt ingetrokken

We vragen dat België - we richten ons in het bijzonder aan de formateur en de partijvoorzitters die een volgende regering moeten samenstellen - een actieve rol zou spelen in de concretisering van de eisen.

13 september 2003

opening nieuwe lokalen Masereelfonds, Vrede, Jazz Lab

- 14u30 stadswandeling Masereel (inschrijving 09/225 38 53)
- 17 u plechtige opening door **Minister van Cultuur, dhr Paul Van Grembergen**
- 18u barbecue Vrede

inschrijving barbecue

13 september 2003

ondergetekende.....

zal deelnemen aan de vredesbarbecue met..... personen

..... x vleesbarbecue (worst, kotelet, brochette, groenten)

..... x vegetarisch

(aandeel in de kosten: € 10, kinderen € 5)

stort het bedrag € .....

op prk 000-0956015-80 van Vrede F. van Arteveldestraat 35, 9000 Gent

Gelieve terug te sturen naar Vrede, F. van Arteveldestraat 35, 9000 Gent